

KALAN KUNFOLO
MINISIRISO

MALI JAMANA

Fasojama kelen - Kuntilenna kelen
ŋaniya kelen

* Kalan ŋɛninini ŋɛmogoso

* Balikukalan ŋɛmogoso

BAMANANKAN

KALANGAFE

San 4 - nan

Ɔefɔli

Gafe min b'aw bolo nin ye, kalansen kura kalanden ka gafe don. A tilalen be yɔɔ kunba duuru ye :
 yɔɔ fɔɔ : kalanko
 yɔɔ 2-nan : keneyako
 yɔɔ 3-nan : Dumuniw
 yɔɔ 4-nan : Sekow ni bololabaaraw
 yɔɔ 5-nan : sigiyɔɔ ni lamini.

Yɔɔ kelen o kelen kɔɔfenw ye : ja, kumaɔɔɔnyaw, kalanje masalabolow, dɔnniyamasalabolo, masalabolo lakalita, gansiliseben, baarabolodalen, poyi, ja dilannen kumama walima kumantan, dajelatulon.

N'a bɔra poyiw, ja kumamaw ni ja kumantanw ani baarabolodalenw na, gafe in kɔɔ masalabolo kelen o kelen n'a degeliw don. Olu kan baara ketaw bilalen be karamɔɔw yere ka bolo kan. Degeliw, dajelatulonw, poyiw ani baarabolodalenw siratige la, karamɔɔw be se ka dɔwerew sugandi minnu be tali ke gafe kɔɔtaw la.

An balima karamɔɔw, an b'a jini aw fe, gafe in kalannen ko ka baara ke n'a ye, aw k'an ladɔnniya a' ka kolɔsiliw la.

Ala k'an beɛ ni here ben !

Gafe kɔɔkɔw

Ɔɛ

Ɔɛbila	1
Ɔɛfɔli	2
Yɔɔ fɔɔ : Kalan ni ladamuni	3
Kumaɔɔɔnya : Kalanko	4 - 6
Kalanje : musokɔɔba jugu	7 - 9
Kumaɔɔɔnya : musokɔɔba jugu	10 - 12
Dɔnniyamasalabolo : kalanyɔɔ tigena ..	13 - 14
Dɔnniyamasalabolo : an ka kalanyɔɔ sigicogo	15
Dɔnniyamasalabolo : an ka dugu tigena	16
Dɔnniyamasalabolo : Mali jɔɔjɔɔ	17
Dɔnniyamasalabolo : Mali fasa	18
Dɔnniyamasalabolo : fasodenɔnumanya	19 - 20
Dɔnniyamasalabolo : ja	21
Kalanje : duguyiriwakalanso	22 - 23
Kalanje : denladamusu	24 - 25
Lakalita : sinaya ben	26 - 27
Gansiliseben : walanta y'an ka ko ye ..	28 - 29
Gansiliseben : dankelen	30 - 31
Baarabolodalen kuntaala surun : ja dilanni	32

Poyi : Gafe	33
Dapeɓatulon	34
Ja kumama : arajosan	35 - 37
Yoro filanan : Keneya	38
Kumaɓogonya : Sori ka bana	39 - 41
Kalanje : kungosogow ka filenko	42 - 45
Kumaɓogonya : Kungosogow ka filenko	46 - 48
Donniyamasalabolo : da ni jinw saniyali	49
Donniyamasalabolo : wolo	50
Donniyamasalabolo : so ladoncogo	51 - 53
Donniyamasalabolo : jogondeme	54
Donniyamasalabolo : dolomin n'a masibaw	55
Donniyamasalabolo : nisongo	56
Kalanje : Koyan ka bana	57 - 58
Kalanje : kunfilanintu	59 - 60
Lakalita : tulomagɛɓya	61 - 62
Gansiliseben : sugunɛbilen	63 - 64
Gansiliseben : sumaya	65 - 66
Baarabolodalen kuntaala jan : daga dilanni	67
Poyi : miiri	68 - 69
Dapeɓatulon	70
Ja kumama : jonin boloci	71 - 74

Yoro sabanan : Dumuniw	75
Kumaɓogonya : sibaara	76 - 77
Kalanje : Kumi Jose Taraweɓe ka cɛfarinya	78 - 80
Kumaɓogonya : Kumi Jose Taraweɓe ka cɛfarinya	81 - 83
Donniyamasalabolo : nono	84 - 85
Donniyamasalabolo : mangoro	86 - 87
Donniyamasalabolo : don, kalo ani san waatiw	88 - 89
Donniyamasalabolo : neresun	89
Donniyamasalabolo : dugumisennin maracogo	90
Donniyamasalabolo : jilatoli	91 - 92
Kalanje : tiga nafaw	93 - 94
Kalanje : Sanba ka misimara	95 - 97
Lakalita : nkalontigɛla korɔbɔra	98 - 99
Gansiliseben : sindi	100 - 101
Gansiliseben : kariteya	102
Baarabolodalen kuntaala surun : sefan jiranni	103
Poyi : an k'an kɔfile	104 - 105
Dapeɓatulon	106
Ja kumantan : kanjabana	107 - 109

Yɔrɔ naaninan : Sekow ni bololabaaraw ..	110
Kumaɲɔgɔnya : sabaradilanna Sedu	111 - 113
Kalanje : Nare Famakan ni Sogolon	
Kɔkuru ka furu doncogo.....	114 - 116
Kumaɲɔgɔnya : Nare Famakan ni Sogolon Kɔkuru ka furu doncogo	117 - 121
Dɔnniyamasalabolo : baara lankolon tɛ yen	122
Dɔnniyamasalabolo : nɛgɛso	123 - 124
Dɔnniyamasalabolo : san waatiw	125
Dɔnniyamasalabolo : sɛ	126 - 128
Dɔnniyamasalabolo : misi	129 - 130
Dɔnniyamasalabolo : jamana dasirikan.	131
Kalanje : geseda	132 - 133
Kalanje : denbamasiri	134 - 137
Lakalita : furuɲɔgɔnjanfa	138 - 140
Gansiliseben : bolokurunɲenaje	141 - 142
Gansiliseben : gorobonɛw	143
Baarabolodalen kuntaala jan : akara dilanni	144
Poyi : fadenya	145
Danɛlatulon	146
Ja kumama : kalaliyɔrɔ la	147 - 149

Yɔrɔ duurunan : Sigiyɔrɔ ni lamini	150
Kumaɲɔgɔnya : jirituru	151 - 153
Kalanje : Sikaso minɛni	154 - 156
Kumaɲɔgɔnya : Sikaso minɛni	157 - 160
Dɔnniyamasalabolo : jirisun	161 - 162
Dɔnniyamasalabolo : Mali Jamana kungo cogoya	163 - 165
Dɔnniyamasalabolo : dugukolo yecogo	166 - 167
Dɔnniyamasalabolo : dugukolo cogoya n'a munumunucogo	168
Dɔnniyamasalabolo : ba, bununda, woyoyɛlɛn, woyojigin, babolo, babolobɛn, kankunw, banyɔrɔ	169 - 170
Dɔnniyamasalabolo : nɛɛmayacogo	171
Kalanje : Daga mɔnni	172 - 174
Kalanje : Sadugu saniyali	175 - 177
Lakalita : mangorokari	178 - 179
Gansiliseben : kungo lakanani	180 - 181
Gansiliseben : safune dimibonyɛɛla	182 - 183
Baarabolodalen kuntaala jan : sɛsulu dilanni	184
Poyi : samiye	185 - 186
Danɛlatulon	187
Ja kumantan : kunfilanintu	188 - 190
Baara kɛbagaw	191 - 192

Yaro fela

KALAN NI LADAMUNI

Kumajogonya : Kalanko

Kumajogonw : Benke, Nasun. Ami.

Nasun : Denmisenw Baba ! walanta sera, an t'a laje ka taa denmisenw tɔgɔ seben.

Benke : Wari file ani Musa ka woloseben ! Kaja kɔni sen t'a la.

Nasun : Ee, munna ?

Benke : Ne m'a fɔ n denmuso tɛ don kalan na wa ?

Nasun : Ne kɔni b'a fɛ a ka don, yalasa a na se k'a yere jɛnabo don dɔ.

Ami : A' ni sɔgɔma.

Nasun : Nse, n buranke ka kene ? Kɔri fen tɛ denmisenninw na ?

Benke : Cɔ ! I benn'i senma , i ba de b'a fɛ k'i dɔgɔmuso bila a tɛnɛnisira kan.

Ami : Cogo di, Ba ?

Benke : A cɛsirilen ko fo Kaja ka don lakɔli la.
E min ma kalan, a ye mun tɛnɛ i ye ?

Ami : Ba, n'i ye ne kɔni nininka, a bɛ don dɛ, sabu kunun ni bi tɛ kelen ye.

Nasun : N den, a fɔ a ye dɛ ! E ka Sira ka Mamu ni e yere laje bani ! A b'i ni fen bɛɛ cɛ.

Ami : Walayi ma, an kɔni b'an sacogo de la tan :
letɛreseben o, den ka furadi o, hali jagomisenninw jɛnaboli, fo mɔgɔ were.

Benke : O kɔni ye tɛnɛ ye. San o san, Sanba denmuso b'a ka nisɔngɔ sara.

Ami : Ba ! Amadi ni Zanke ani Dugutigi ka tiyatirinin min bɛ kɛ telewisɔn ni arajo la e t'o kalama dɛ ?

Benke : N b'a kalama kɛ, nka tɛnɛ bɛ nin bɛɛ la wa ?

Ami : ɔnhɔn cɛmannin bɛ se ka baara fen o fen kɛ muso-mannin fana bɛ se k'o jɔgɔn kɛ. Sanba denmuso yere tɛ misidɔgɔtɔrɔ ye wa ? Sira ka Mamu fana ye sirababaarada jɛmɔgɔ dɔ ye.

Nasun : E yere bɛ here taanikasegin kɛ misidɔgɔtɔrɔ nɔfɛ ! Ni mɔgɔ yere tun bɛ se ka segin denmisenninya la ka kalan !

Ami : I m'a ye Ma, mɔgɔ tɛ kɔrɔ kalan ma, an k'an jiya ka don balibukalan na.

Nasun : O bɛ se ka kɛ. Nka, sufɛkalanko in dɛ !

I Jininkaliw jaabi

1. Kumarogonya in be mun kan kerengerennanya la ?
2. Ba ni fa hakilinaw ye kelen ye musomanninw ka kalanko la wa ?
3. Fa hakilina sera ka yeama cogo di ?
4. Aw yere hakilina ye mun ye musomanninw ka kalanko kan ?

II A' ye kumarogonya in to miiri k'a seben

III A' ye korfo sebenta seben kumarogonya in kan

IV. 1 A' ye kumaseɗ dɔw dilan ni dapekulu ninnu ye : ka ben i senma ; ka korɔ kalan ma ; ka segin denmisenninya la.

2 A' ye nonabila sinsinnen fila jini masalabolo in kɔnɔ k'u bila kumaseɗ fila kɔnɔ.

Kalanje - (nsiirin) Musokorɔba jugu

Nin tun ye musokorɔba jugu dɔ ye n'a togo tun ye jawara. Dugu bee benn'a ka juguya kan, den tun t'a fe, wa a tun te waliden fe. Jawara ma dan juguya dama ma, subagabilen fana tun don.

A je tana tun ye denmisenw tulongeto ye a ka da la. Dugu in kɔnɔ, teri si tun t'a la ni musokorɔba kelen te, o togo tun ye Kerico, nka u jogo tun ka jan jogon na i ko jega jalan ni baji. Donsoke kamalen dɔ tun be dugu in kɔnɔ, o hine tun ka bon kosebe. O ye musokorɔba in mine i n'a fa ba. A taa o taa kungo la, a be musokorɔba niyɔrosogo bo, wa sanga ni waati bee a ni dugumogow be na musokorɔba in nɔfe.

Nka, don-bee-ɗana si man ca. Nin do in, donsokɛ ye kungo yaala, ka yaala, a ma sogosenɔ ye. A segennen nana k'i da a ma ci bila musokorɔba ma. Tile binna ka musokorɔba je to sira la. O ma kun musokorɔba fe, o su bee a y'a ɗaniya siri ka donsokɛ faga. Surɔfana dunnen, Kerico nana a terimuso diminen sɔrɔ kelennakuma la. A jininkalen donna a dimikun na k'a jefo. A terimuso ka laadilikanw si ma don a tulo la. Kerico ye donsokɛ wele k'a lasmi, ka sɔrɔ ka kolifuraw ni kilisi gelen dɔw d'a ma ani dakabana filenin dɔ. O duguje, jawara y'i laben a ka suyaminenw na ka donsokɛ kamalen in kunben kungo kɔnɔ.

Kungo kolon fantanbantan in kɔnɔ, a y'i yeama ka ke tutudagalan ye ka donsokɛ makɔnɔ. U je da jogon kan, donsokɛ ye kunkan wuli, o ma mago je. Donsokɛ sinna k'i ke gungurun ye, samayeama in ye tasuma fiye gungurun in kan. O kelen ,

gungurun y'i ke tonkunba ye . Sa in y'i kant'o yoro la : << An be jagon na de>>. Tonkun y'a jaabi : << Do be du don, o te dudadu don>>.

O felen, tonkun yalemana ka ke sisikurunba ye ka sa lamini. O kelen, sa in y'i ke fununfununba ye ka boda jini kungo kono. Sisikurun ni fununfunun jaamina , hali u te don ka bo jagon na. A tigelen ka saran, fununfunun seginna a ka sa sawura la, sisi fana kara donsokɛ ye a no na. O yoranin bee, donsokɛ ye furamugunin na a kun, k'o ke file la k'a fiye. A fiye, sa in fununa, ka funu, ka funu fo ka peren. Donsokɛ kamalen in kisira ni cogo de la. "Kolon jugu jiri be kari a yere kono." Ala k'an kisi mogo jugu tooro ma.

Daje galenmanw : A tigelen ka saran : keke gannen.

Degeliw

A/ A' ye masalabolo in korfo sebenta dilan k'a jira kalandenw na minnu t'a don

B/ A' ye jinkaliw jaabi

- 1) Jogo jugu jumanw be jawara la ?
- 2) Kun juman na jawara y'a naniya siri k'a be donsokɛ faga?
- 3) Keriya ye donsokɛ dama cogo di?

C/

Tije wa nkalon :

a) jawara ye donsokɛ kamalen kunben

sokofɛ.

T NK

b) Samayelɛma in ye tasuma fiye

gungurun kan.

T NK

D/

A' ye kumasen ninnu daje yelekw korosi

Aa nin tun ye musokoroba jugu kanagelen do ye n'a togo tun ye jawara.

A terimuso ka laadilikanw si kelen ma se ka don a tulo la fiyemu.

Daje galenmanw

kanagelen : mogo kanagelen = mogo nigelen

Kumajogonya

Kumajogonya : Musokoroba jugu

Kumajogonw : jawara, Kerico, Donso Sibiri, Denmisenw,
Dugumogo do, Donsokε den.

Dakun folo

Denmisenw : Ba jawara i ni sogoma. An k'an min wa ?

jawara : O te minni ye o, n be baji de sigi aw korɔ, n'i n
bɔra k'aw sorɔ yen, n na ko sir'aw la !

Denmisenw : An k'an yere jini, o san na Ba jawara ye
Jigilakaw ka Sedu tɔrɔ a kun na, o ker'o sata ye.

Dakun filanan

Kerico : jawara, e ni ninnu de be jogon na tugun wa, a fo e
je tana na ke i modenw ye. I tun te sabali ka
walidenw ηεηε kun !

Jawara : Fara n na, u ηeci te n ye, jango u tɔnɔ.

Dugumogo do : jawara, i ni denmisenw te jogon na nin ye,
hali ni kunkolodimi ye min sorɔ, i ta fila ni cetige.

Donsokε : E n fa, a' ye sabali, Ba jawara b'a dakan de bolo.

Dugumogo do : I m'a ye Donso Sibiri, anw ma cesirikun don
musokoroba jugu in lafasali la. Nka, don min n'a y'a
jɛsin i ma, i te bonε a la fiyewu.

Kerico : E ka to i ka sira in kan. Wale juman te bin dipena. N'i
ma fen sorɔ, Ala n'i son barika la.

Dakun sabanan

Donso Sibiri : Ba jawara, n tun taara kungo yaala, sogo in
mine i k'a ke naji ye.

jawara : I ni ce wala waliden juman, Ala k'i sara, ni e sababu
te, ne miye tun te da.

Donsokε : Ba jawara, i ni sogoma, bi kungo ma diya Ba la, a
ma sogo sorɔ.

Jawara : Kungo be se ka goya a la cogo di, hali walɛnin te
sorɔ npalan konɔ ? A fo a ye n je.

Donsokε den : Aa, Ba dun ma sogo sorɔ de ! Hali an yere ma
sogo dun.

Dakun naaninan

Jawara : Kun min y'a ci nin na, fo n kan sugu jir'a la. A na
nin kelen ta a nikini kan.

Kerico : Nteri, i jin kelen min be dugu la, n'i y'o keke, i na ke
jugu sago ye de. Sabali, don dan te bi ye.

Jawara : Ni n ye nin diya Sibiri la, a b'a se fila. Fo n ka n seko
jir'a la, sabu a jlen be n korɔbɔli de kan.

Dakun duurunan

Kerico : Sibiri n den, ne te se ka kojugu nato ye e ma ka n
je tugu a kan. I ka musokoroba jugu in jlen b'i kekele
kan kungo konɔ. I janto i yere la de !

Sibiri : Ee ne ba ; fo n'i jena n ma de, n'o te, ne te n ko don, n
te n je don.

Kerico : Nin te baasi ye : hon file in ni furamugu in na. N'i sera kungo kono, i n'a mana jogon soro, n'i seko n'i donko be banna tuma min, i be furamugu in ke file kono k'a fiye, n'o kera i be se a la.

Dakun waronan

Jawara salama : Sibiri , Sibiri, n'i be min ke, o ke, n'o te ni n y'i soro n'bi ke n sago ye, sabu ko daminebaliya ka fisa ko labanbaliya ye.

Sibiri gungurunnama : Ba jawara, mago be se ko la, nka i b'i to to de.

Jawara fununfununnama : An be jogon na, o te kele bankan ye.

Donso Sibiri sisikurunnama : Do be du don, o te dudadu don.

Jawara fununfununnama : An ka taa jogon fe, o be nkalon korob.

Donso Sibiri : (A ye file fiye k'i kanto) Ba jawara i ka ko banna, mago kelen tile te dije ban.

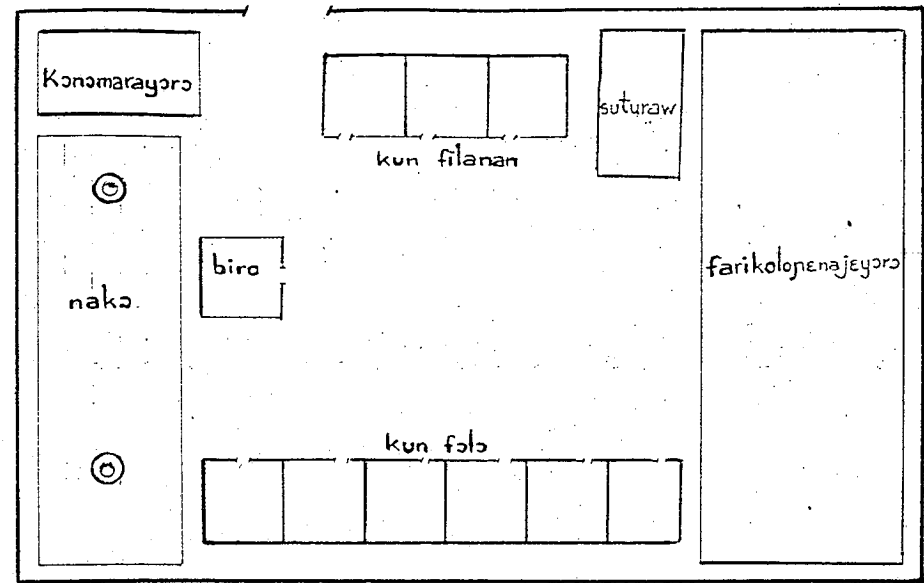
Jawara : Aa, cenin o ; i sera n na dere, nka n terimuso de ye n janfa.

Degeliw

I A' ye kumajogonya in waleyalikumantan ke folisen sumanen do kor.

II A' ye kumajogonya in korfo fota lakali jekulu do ye.

Donniyamasalabolo

Kalanyoro tigina

Jamanakalan : kalanyoro tigina

Sansandugu kalanyoro kene ka bon. Kalanso kononton de b'a kono : Woro ye kun folo ye, saba ye filanan ye. Kun kelen-kelen be kalanso jolen be ka tugu jogon na : O ye kalanso kulu fila ye. O kulu fila nasinnen be jogon ma kepeka ni worodugu, ka feerew k'u jef. Kalanyoro kuntigi ka biro jolen b'u tilebinyanfan fe, ka tila ka nako belebele ke a kof. Kolonba fila b'a kono.

Nako in kepekayanfan ye konomarayoro ye. Kono caman b'o kono. Farikolonajeyoro be kalanso koronyanfan na ani sennantolantanyoro, bololantolatanyoro, panniyoro ani bolikeyoro. Ale kepekayanfan labennen be k'o ke suturaw ye.

Sansanbugu kalanyɔɔ yecogo ka ni kosɛbɛ. A lamininen don ni kogo ye ka da belebele k'a sahelianfan na. Jirisun caman b'a kɔnɔ. Kalanyɔɔ in ye kalanyɔɔ belebele ye. Baara kɛ ka di a kɔnɔ.

Dajɛ gɛlanmanw :

Tigina = jɛgɛn ; ja

Degeliw

A' ye jininkaliw jaabi

- 1) Kalanso joli bɛ Sansanbugu kalanyɔɔ la ?
- 2) U tilalen don kulu joli ye? Jumɛn ni jumɛn ?
- 3) Mun bɛ kalanso kɛɛkayanfan fɛ ?
- 4) Farikolonɛnajɛyɔɔ bɛ kalansow fan jumɛn ?
- 5) Suturɔw bɛ yɔɔ jumɛn ?

Dɔnniyamasalabolo

Tariku : An ka kalanyɔɔ sigicogo

Banankɔɔnin kalanyɔɔ dayɛlɛla san 1979. Kalan daminɛna ni kalanso kelen ye. A Karamogo folɔ kɛra Gasiton Sidibe ye. O san yɛlɛma, kalanso kɛra saba ye. Gasiton ye san naani kɛ karamogo- kuntigiya la. O bolen yen, Sidiki Sinpara nana, o ye san wɔɔɔ kɛ kuntigiya la. Kalanyɔɔ bɔnyana ka kɛ kalanso kɔnɔntɔn ye: kalan kun folɔ, kalanso wɔɔɔ ani kalan kun filanan kalanso saba. Isufu Dogore dara Sidiki Sinpara kan, ka Musa Dako tugu o la. Bi, kalanyɔɔ in kuntigiya bɛ Salifu Tarawele ni Musa Dako bolo. Kalanyɔɔ in ye an ka jamana bamanankalanyɔɔ folɔ dɔ ye.

Degeliw

A' ye jininkaliw jaabi

Karamogo bɛ kalandenw tila kulu saba ye ka jininkalisɛben d'u bɛɛ ma u k'a jaabi.

Kulu I : A' ye kalanyɔɔ dayɛlɛsan n'a kuntigi folɔ togo fa.

Kulu II : K'a ta kalanyɔɔ dayɛlɛsan na fo jinan, karamogokuntigi joli sigira ? A'y u togow fa.

Kulu III : Sinin, a' ye kɔrofo sɛbenta dilan nin kunnafɔni dilen ninnu kan.

Dɔnniyamasalabolo

Jamanakalan : An ka dugu tigina

An ka dugu ye Sanabugu ye. A be Sɔɔɔbugu fe. Sɔɔɔbugu be jamana mara sabanan fe, a sigilen be kɔɔɔ da la, min togo ye Sananba. A ni dugu naani be danbo: kɔɔɔn fe Kasa, tilebin fe Waalo, keɔɔka fe Sabugu, Worodugu fe Galo.

Sanabugu te duguba ye. A jɔɔɔn be taa metere keme fila la, a jɔɔɔrun be taa metere keme ni mugan na. A tilalen don kin fila ye. Fereba be dugu cemance la, kalanso b'a tilebinyanfan fe, dogɔɔɔɔɔso b'a woroduguyanfan fe. Ga damado b'a kɔɔɔ. N'a bɔɔɔa toliso damado la, dugu so to be ye buguso ni biliso ye. Mogo keme saba jɔɔɔɔɔna be Sanabugu kɔɔɔ. U ka baara fanba ye sene, baganmara, mɔɔɔni ani nakobaara ye.

Sanabugu lamini na, i be se ka jiri caman sɔɔɔ yen, i n'a fo si, nere, balansan, sira.

Daje gelenmanw :

ga du

Degeliw

1) A 'ye jininkaliw jaabi

1) Sanabugu be mara jumɔn na?

2) A ni dugu jumɔnw be danbo?

3) Fereba be dugu yɔɔɔ jumɔn?

4) Toliso joli be Sanabugu dugu kɔɔɔ?

5) Sanabugukaw ka baara ye mun ye?

2) A' ye masalabolo in kɔɔɔfo sebenta dilan.

Dɔnniyamasalabolo

Jamanadenyakalan : Mali jɔɔɔɔn

Jɔɔɔɔn ye dasiri gelen ye jamanadenw be ka kan ka ke min fe ani k'a bonya. Malidenw be wajibiyalen don ka jɔɔɔɔn in bato. je suguya saba jolen be jɔɔɔɔn in na : binkenema, nɔɔɔmuguma ani bilenman.

Binkenɔ be jamana kungo cogoya jira. Nere b'an ka se jira dugujukɔɔɔnafoloko siratege la. Bilenman ye joli ye, cɔɔɔfarinya taamasiyen ka jesin mogow ma minnu joli bɔɔɔna faso ye. A kɔɔɔ ye fana, o cogo kelen na, jamanaden kelen o kelen ka kan k'a joli bɔɔn faso lakanani kɔɔɔn.

Jɔɔɔɔn be Mali jamana jɔɔɔɔɔ ta jamana werew kɔɔɔ, w'a ka kan ka siri jamana kubedaw, kalansow ani sɔɔɔɔdasikanw be da la ; faso serewisida werew fana b'o cogo kelen na.

Jɔɔɔɔn lajiginni n'a layelenni senfe be ka kan ka wuli k'i jo, ka taasibila ke, k'i miiriya ben faso ka jetaa ma.

Degeliw

A 'ye jininkali ninnu jaabi

1) Mali jɔɔɔɔn jɔɔɔ sebɔn.

2) Mali jɔɔɔɔn jɔɔɔ sigicogo sebɔn.

3) Binkenɔ kɔɔɔ ye mun ye? Nere ni bilenman dun?

4) Mali jɔɔɔɔn be siri yɔɔɔ jumɔnw na?

Dɔnniyamasalabolo

Jamanadenyakalan : Mali fasa

Fɔlo fasa tun ye poyi ye min jɛsinnen tun don boliw ni cɛfarinw ma. Anw farafinw bolo sisan fasa ye cɛfarindɔnkili ye min b'an danbe segin an ma, dɔnkili don min bɛ mɔgɔw waju fasodenjumanya sira kan, yɛrɛdon sira kan, ani anw ka ko kɔrɔw labatoli kan.

Mali fasa tɛ poyi gansan ye, wa dɔnkili duman labennen dɔron tɛ fana. Welekan gɛlɛn don ka jɛsin jamanadenw ma walasa ka dusu don u la : yɛrɛmahɔronya dusu, jɛtaa dusu, bɛɛ lajɛlɛn bɛ se ka hɛrɛ sɔrɔ cogɔ min. Mali fasa ye welekan ye fana ka jɛsin Farafinna den bɛɛ ma, u ka ben ka kɛ kulu kɛlɛn ye ka hɛrɛ sinsin, ka sɔrɔw yiriwa, ka juguw kɛlɛ.

Mali fasa bɛ kuma an ka danbew kan, an' an ka cɛfarinw, dɔnnenw ni dɔnbaliw, minnu ni tora jamana lakanani kɛnɛ kan.

Degeliw

A' ye jininkali ninnu jaabi

- 1) Fasa tun ye mun ye fɔlomogow bolo?
- 2) Mun fɛn don sisan?
- 3) Mali fasa kɔrɔ ye di?
- 4) Welekan jumen bɛ fasa in kɔnɔ ka jɛsin Farafina denw ma?

Dɔnniyamasalabolo

Jamanadenyakalan : Fasodenjumanya

An bangebaaw bɔkolojamana de y'an faso ye. Fɛn jamantoba don n'an ka kan k'a kanu, k'a bato ani k'a lakana su ni ile.

An ka waleya bɛɛ ka kan ka jɛsin a ka jɛtaa ma : k'a ka sɔrɔ, adamadenya, seko ni dɔnko ani danbe sabati.

Kanu ni tin min b'an na ka jɛsin an bangebaaw ma, n'o cɛlɛn de b'an na ka jɛsin jamana ma, an 'an bɛ waleya juman minnu kɛ ka jɛsin jamana ka jɛtaa ma, o de bɛ wele fasodenjumanya. O kɔrɔ ye ko fasodenjumanya tɛ ko nɔgɔn ye. An bɛɛ ye jamana den ye, nk'an bɛɛ tɛ fasoden juman ye dɛ.

Fasoden juman ye jɔn ye?

Fasodenjumanya taamasiyɛn fɔlo-fɔlo ye yɛrɛdon ye.

Fasoden juman ye mɔgɔ ye min b'a ka kɛtaw don. O rukumu kɔnɔ fasoden ka kan ka kalan ni k'a kunnafoni jamana osenw kan, an'a kunun n'a bi. Mɔgɔ tɛ se ka kɛ fɛn fɛ n'i t'a don.

Ni fasoden y'a ka kɛtaw don, a ka kan fana k'u waleya. Fasoden juman ka kan k'a ka warisarata bolodalɛn w bɛɛ sara. A ka kan ka ye jamana yiriwalibaaraw la, i n'a fɔsigiyɔrɔ n'a lamini akanani, wote, forobafɛnw ladonni kɔjuman.

Sanga ni waati bɛɛ fasoden juman ka kan k'i cɛsiri walasa ka jamana yiriwa, k'a mankutu bonya. Ni kɛlɛ binna faso kan, fasoden juman bɛɛ ka kan k'i jɔyɔrɔ fa, ka marifa ta ka jamana akana.

Ni fasoden ka kan k'a ka ketaw don k'u waleya, o waa kelen na, a ka kan k'a ka josariyaw fana don k'u nafabo. Fasode ka josariya bee la gelaman do ye wote josariya ye. O josariya naf bonya koson, a be se ka jate fasoden ka ketaw fe.

Degeliw

- 1) Fasoye mun ye?
- 2) Fasodenjumaanya taamasiyen folo-folo ye mun ye?
- 3) Waleya jumaw be fasodenjumaanya sementiya?
- 4) Munna wote be se ka jate fasoden ka ketaw fe?

Donniyamasalabolo

Jamanakalan : Ja

Dugukolo yoro kerengerennen jengennen sebenfura kan, o de be wele ja. Misali : an ka dugu ja, an ka marabolo ja, Mali jamana ja.

Mun ni mun be se ka jira ja kono, kerengerennnya la Mali jamana ja?

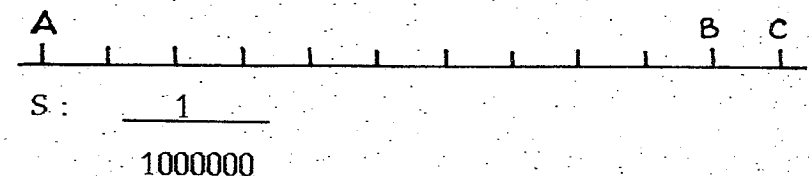
Mali jamana ja kono ninu be se ka jira :

Kungo cogoya, maraw dancaw, kow, baw ani dalaw,
Sene, baganmara, monni, Siyaw n'u ka baaraw.

Ja kono be se ka jira ni taamasiyen kerengerennen ye minnu be wele ja kunnafoniw.

Ja be se ka dogoya, a be se ka bonya fana. A dogoyali n'a bonyali be tali ke jaterine na min be wele sangasanga : ja min ka dogon o sangasanga ye fitinin ye, min ka bon, o ta ye sangasangaba ye. N'an be dugukolo janya suman sebenfura kan, o ka kan ben santimeter kelen o kelen, walima milimeter kelen o kelen hake do ma. O de la, ja daw la an be misali daw ye : santimeter kelen ja kan, o be ben santimeter 1000000 ma, n'o ye km 10 ye.

O jiracogo file :

Ja jaci ka ca : A be mogo deme ka yoro don. N'i be taama na, i be se k'i yere deme n'a ye.

Kalanje : Duguyiriwakalanso

An be don min na ko bi, an ka jamana haminankoba ye kunfinya keleli ye. An ka jamana jamaɗo ye njaniya siri walasa yan ni san 2000 ce jamanadenw sigiyaroma keme o keme, biduru ka ke sebendonnaw ye. Kalan kunfoɓo Minisiriso ye fere dow tige o hukumu kono. O fere do ye duguyiriwakalansow joli ye jamana kono. O baara te taa musakabaw ko. O de koton kenyerayecakeda dow y'u fanga fara jamana ta kan ka kalanso ninu sigi senkan.

Duguyiriwakalanso kuntilennaw ye ka denmisenw dege kalanje ni sebenni ni jate ani baaraw la, walasa u ka se k'u yere jnabo ani k'u jayoro fa dugu yiriwalibaaraw la. Duguyiriwakalanso kalan be ke fasokanw ni tubabukan na. Duguyiriwakalansow be jo duguw la, lakoliso walima mederisa te minnu na. A kalandenw hake ye mogo bi naani ye : cemannin mugan, musomannin mugan. Denmisenw don minnu ma deli ka don lakoli la walima n'u donna ka bo. U si b'a ta san konoton ka taa san tan ni duuru la.

Duguyiriwakalanso ye dugu ka kalanso ye. Dugudenw de b'a jo, a denmisenw de be kalan k'a kono, a karamogow be sugandi dugu mogo kalannenw de cela, wa dugumogow de b'u sara. O de kama duguyiriwakalanso be dugu o dugu la, o mogow cesirilen be kosebe walasa kalan ka sabati.

Duguyiriwakalanso folow dayelela an ka jamana na san 1992 Kolonjeba serikili la, Sikaso mara la. U tun ye naani ye. Bi-bi in na, duguyiriwakalanso cayara, a be taa keme yirikaw la. A be dugu fen o fen na, a ye ylemaba don olu ka kow la, i n'a fo

denmisenw ladamucogo, banaw kunbencogo n'u furakecogo, sene ni baganmara ani sannifeere.

Duguyiriwakalanso baara be ke dugu ni kenyerayecakeda awani gofareneman ka jekafoni jogondeme hukumu kono.

Degeliw

I A'ye jininkaliw jaabi.

- 1) Duguyiriwakalanso kuntilennaw ye mun ye?
- 2) Duguyiriwakalanso ka kan ka jo dugu jumenw na?
- 3) Denmisennin jumenw be don duguyiriwakalanso la?
- 4) Duguyiriwakalanso ye yelama jumenw don duguw kono?

II A' ye kumasen ninu bila waati nata la

- 1) Kalan kunfoɓo Minisiriso ye fere dow tige.
- 2) O baara te taa musakabaw ko.
- 3) Karamogow be sugandi dugu mogo kalannenw de cela.

III A' ye dajje ninu bila tomiw no na : jamaɗo, karamogow, dugumogow.

- 1) Duguyiriwakalansobe sugandi dugu mogo kalannenw cela.
- 2) ... b'u sara
- 3) Jamana... ye njaniya siri walasa jamanadenw sigiyaroma keme o keme, bi duuru ka ke sebendonnaw ye

Kalanje : denladamusu

Denladamusu ye so ye den be ladon yoro min. A denmisenninw si b'a ta san saba k'a bila san woro la. A ka c'a la, dugubakonobaarakelaw de b'u denw don denladamusow la. Denladamusu kuntilennaw ye ka den ladon, k'a latulonke, k'a deli jama la a ka se ka walanwalan k'a hakili dayele. Denladamusu be denmisennin laben lakoliladon ne.

Tulonke joyoro ka bon kosebe denladamusu la. O de kama tulonkefen suguya ka kan ka caya a yoro la. Farikolo nenaje fana be ke denladamusu la. Denladamusu kuntilenna mana ke den kakili dayeleli ye cogo cogo, o koro te kalan ye, k'a jini ka den kunkolo fa donniya la. Denmisennin min be denladamusu la, o hakili ma se donniya dow soroli ma. N'i ko i b'a diyagoya, o be na ni tineni ye. Mogokorobaw b'a fo: << N'i ye diden karaba ka don nunu koro, a te di ke >>. Denladamusu dun be den kakili dayele cogo di?

Denladamusu la, baara bee ka kan ka ke tulonke ni nisondiya hukumu koro. Tulonke kadara koro hadamadenyasira numanw be don denmisenninw koro i n'a fo foli, mogokorobabonya, faso kanu, o n'a jogonaw. O cogo kelen na, u be donkiliw da, ka poyiw dege, ka nsiirinw lamn, ka negenw ke. U be siginidenw ni jatedenw seben, ka danni ke.

Denladamusu nafa ka ca. Den be ladonkonuman soro, bangebaaw be lafiya, k'u hakili latige.

Denladamusu nafa kama, a man kan ka dan dugubakononaw doron ma.

Degeliw

I A' ye jininkaliw jaabi

- 1) Denladamusu ye mun ye?
- 2) Denladamusu kuntilennaw ye mun ye?
- 3) Baara ka kan ka ke hukumu jumen koro denladamusu la ?
- 4) Nafa jumen be denladamusu la ?

II a) A' ye kumase ninnu bila waati temenen na

Tulonke joyoro ka bon kosebe denladamusu la. Denmisenninw be siginidenw ni jatedenw seben.

b) A' ye dape ninnu bila tomiw no na : joyoro, kuntilenna, nafa.

Denladamusu... ka ca

Denladamusu... ye ka denmisenninw ladon.

Cikelaw... ka bon jamana yiriwali la.

Kalan... ka bon duden bee ma.

Duguyiriwaton... ye dugu ka jetaa ye.

Lakalita : Sinaya ben

Kabako caman be ke dije na, a dow be yen n'a ma ke i yere jena i te d'a la. O be i n'a fo nin sinamusoma fila ka ko, n'o ye Penda ni Fanta ye.

U fila tun bennen don o ye ben dan ye. Nin don in, ga tun te Fanta la. A y'a den fa sin na ka fininogow bo k'u ton dukene na koli kama. A sinamusoma taatuma selen sugu la, o y'a den foni k'o kalifa a ma, ka sugu sira mine. Den in tun be nunuma ka taa yoro bee. A ye Fanta kun birilen to finiko diya la, k'i nunuma ka kolonda segere. Kolon in dayelelen tun don, wa a tun ka dun, a tun falen fana, bawo samiyen tun b'a tan-ni-fila-fili-la. Den in nunumana k'i sigi kolon dakun kan, Fanta te nin si kalama. K'a to finiko la, a ja tigera balawu, a y'i kun korota ka den sigilen ye kolon dakun kan yoro min, a girinna k'a be taa a ta doron, den kelekura ka bin. Muso konoganna, a siranna togotijene je. A ma dowere ke, a girinna ka don a ka so kono, k'a yere den ta, ka n'o bila kolon kono ka soro k'a teger fila gosi jagon na ka kule dewu.

Kulekan bo ani mogow ka na dukene fa, o si ma koroya si ye. Kuma jefolen doron, kamalenkoro do y'i ni di Ala ma ka jigin kolon kono. A jiginto bolo benna ni melekene in fila in melekelen ye jagon na, a y'i teliya ka bo n'u ye k'i senfa ka dogtoroso magen. So ni dogtoroso ce tun be i n'a fo nun ni da. Kabini ce donto ni den fila ninnu ye dogtoroso dafa, dogtorow bolila k'a kunben ka denw mine, k'u da oyoro bee, k'u ka baara damine.

Kibaru selen Penda ma sugu la sanni ma bo tugun, a ye nasanminen fili, k'a kule damine sanni dogtoroso ce.

A taar'a soro Fanta fana be kule la f'a b'i kolonkolon duguma. N'i tun ye muso fila in ye kasi ni hami na, i kera mogow o mogow ye, i tun be jeji bo. O y'a soro dogtorow folola ka den ninnu kono bisi, ka ji bo, ka ninakiliseginbaaraw damine u la.

Ni Ala be ko o kore, o te tije. Dogtorow taar'u ka baaraw la, den min folo binna kolon kono, n'o ye Penda den ye, o folola k'a je komi-komi damine, k'a fo la ka kasi. A kera i n'a fo o kasikan kera wele ye den do in ma, o fana titora, ka tiso, ka kasi damine. Jama tora kenema ka tegeren wusu, f'i be to yorojan ka jama songonkan men. Dogtorow bo ni denw ye, o n'u baw ka girin k'u kunben si ma koroya si ye. Bee ye foli di dogtorow ma, dan te foli min na. Muso fila in nisondiya kojugu y'u fili jagon kan f'u be kasi. U taato so, kumakan were tun te Penda da.

- Ee! Fanta nin kera cogo di tan?

- Ee! Penda an ka se so folo?

Degeliw

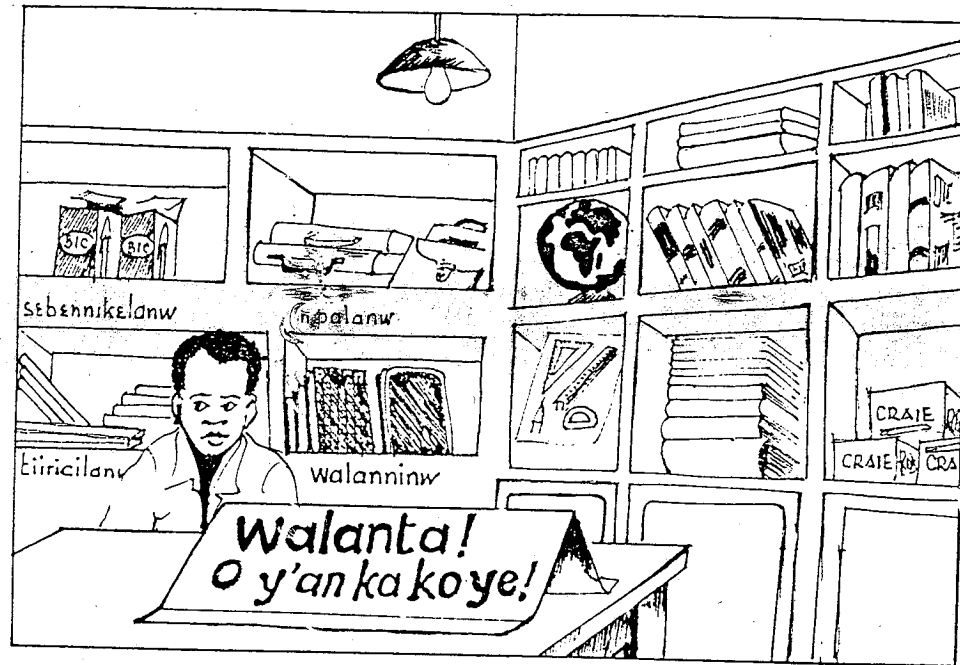
I A'ye jininkaliw jaabi

- 1) Sinamusoma fila in tun be cogo di?
- 2) Den binna kolon kono ka Fanta to mun na?
- 3) Den filanan sera kolon kono cogo di?
- 4) Den ninnu labara cogo di kolon kono?
- 5) Dogtorow ye mun ke walasa den ninnu ka kisi?

II A'ye masalabolo korfo sebenta seben.

III A'ye lakalita do seben min ni nin be talike jagon na.

Gansiliseben : Walanta y'an ka ko ye !!!

Walanta nata hukumu kono SOSOBUGU gafefeereyoro kelen be ka jama jesi ni kalandenminen caman ye minnu songo ta ye diya dan ye.

Kayew : k'a ta je 50 fo je 200

gafew : kalanso folo taw fo ka taa se kalanso konontanan ma.

walanninw : jirimaw, manamaw ani negemaw, tiiricilanw, jpsilikelanw, sebennikelan suguya bee, npalanw ani fen werew kan minw be baara ngoya kosobe kalandenw bolo.

Mugan o mugan kan gafefeereyoro ye songo jigin ni drome fila ye n'i ka sanni sera drome keme ma.

Aw kan'a ko ni sigi je bilen.

Gafefeereyoro in yere be digi kan ka jesi Koseyidu ka jegemagasan ma.

batakikasu nimoro : 120

negajurusira : 88 - 66 - 13

N'aw sera yen Zumana Kone b'aw bisimila ni bonya ni

karama ye.

Jininkaliw

- 1) Gafefeereyoro jumen kofolen don nin masalabolo kono ?
- 2) Feerefenw songo jiginna ni joli ye ?
- 3) Songo jiginna hukuma jumen kono ?
- 4) Gafefeereyoro in be min ?
- 5) Kalankeminen jumenw be feere yen ?

Gansiliseben : dankelen

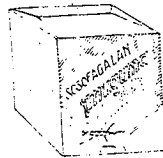
Meneta

Soso

Muguma

Dimogo

- Kayi

- Kulukoro

- Sikaso

- Segu

fenenamaw ma sangalamaci

Ka fenenamaw silatunu

Ka denbaya kisi fenenamaw

ni banaw ma

Ka wari donin bo ka

denbaya lakana

Dankelen don de be nin

waleya sementiya

A be soro bitikiw la :

nebere

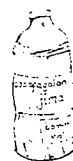
Fiyeta

Nkeren

Jima

- Moti

- Tumutu

- Gawo

- Kidali

- Bamako

Degeliw

1) Dankelen ye mun ye ?

2) A' ye Fenenama fila tgo seben dankelen be minnu faga.

3) A' ye Dankelen suguyaw seben

4) Dankelendugu be soro dugu minnu na a' ye olu seben.

Baarabolodalen kuntaala surun : Ja dilanni

1. Minenw :

Bere kologelen, filennin fila walima manani fila minnu bonya hake n'u girinya ye kelen ye, juru walima gaarikuru.

2. Ja dilancogo :

- Berenin janya be suman ka wo bo a cemance la.
- Gaari siriyoro : wonin be ke berenin kun fila kelen o kelen na.
- Wo saba be sogo filen dawolo la, k'u furance janya kepe.
- Gaari kelen be don kala cemance wo la k'a janya donin walasa a be ke a minenan ye.
- Gaari jamanjanin kelen be siri filen wo kelen o kelen na, o gaari saba kun labilalen be fara jagon kan k'o siri bere kun na.

3. Ja nafa :

Fenw be suman ni ja ye walasa k'u girinya don. A be mogo dema ka fen do tila fila ye k'u girinya hakew kepe.

Poyi : Gafe

N file dere ne gafe,
N b'aw sago la,
Ka hare soro fo ne,
Ka bonya soro fo ne,
Hakili puman ne gafe,
Dijelatige nogyali ne don,
N file nin ye, ne gafe,
Nimisa tana,
Dusukuntanya tana.
Bonogola sira.
Ne file koyi.
N teri, dusu,
Wuli k'i cesiri,
Kalan ke n teri,
I ka monebo,
I ka bo dibi la,
I ka bo segen na,
Ko di sa !

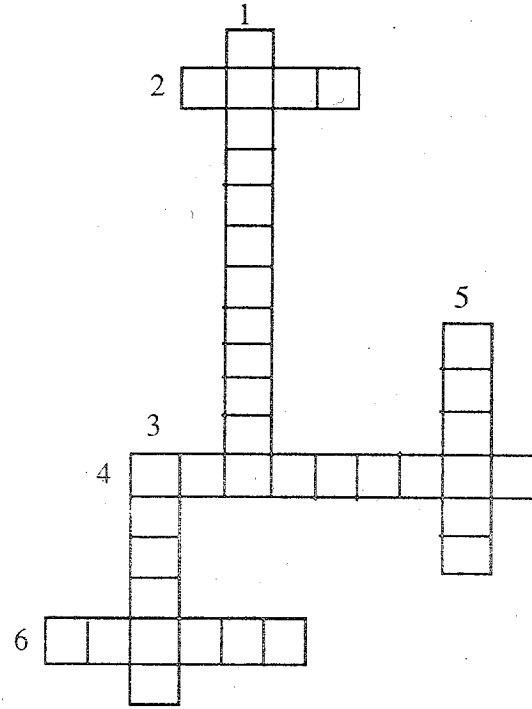
Nin poyi sebenna san 1989

Amara Sise,

Bamako faaba kalanko jemogoso

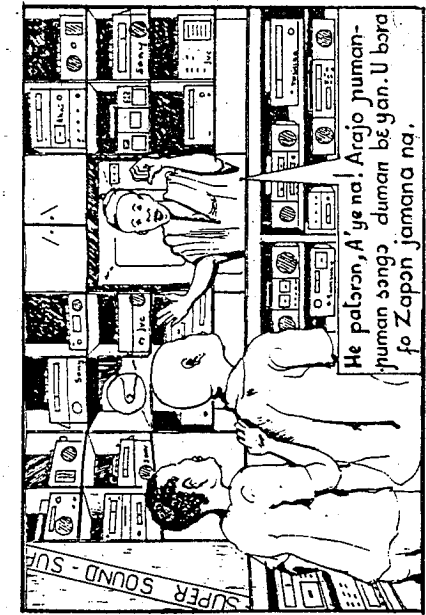
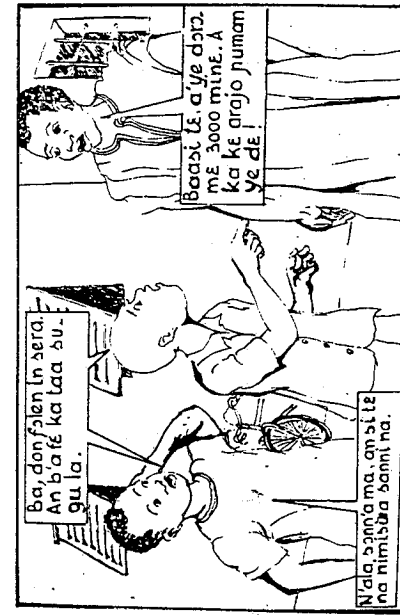
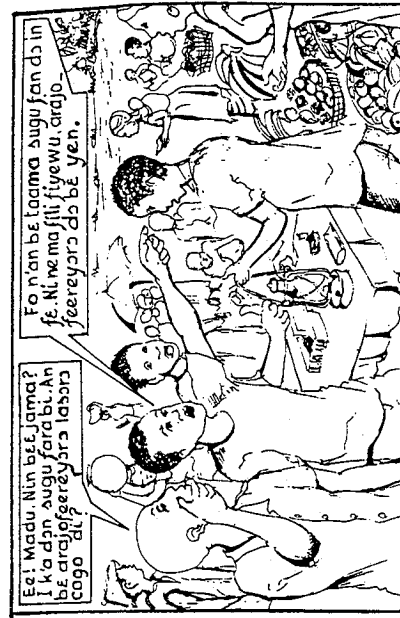
Dapelatulon :

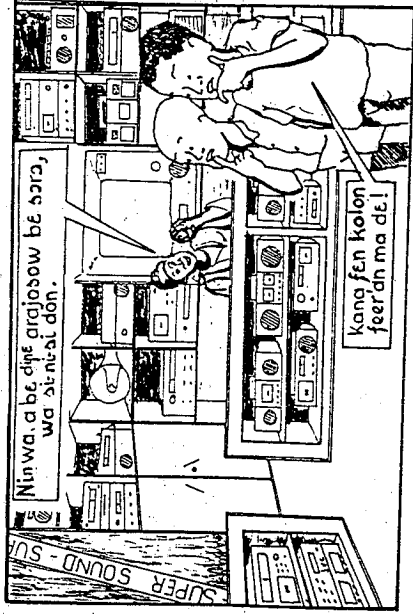
A'ye ja ninnu togo seben ka ben sow kononaw ma ; so kelen
siginiden kelen.

Jaabiw :

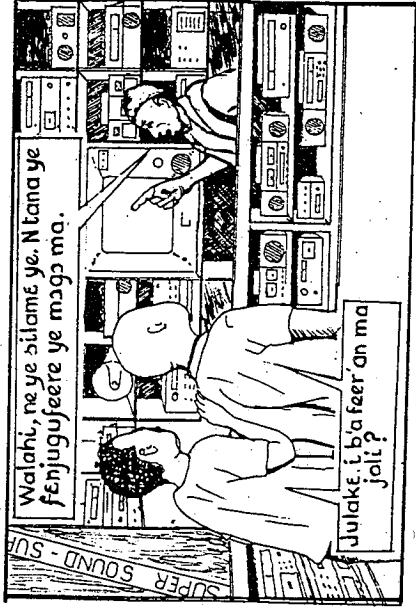
1. sebnnikelan - 2. jerge - 3. sabara
4. sonsannin - 5. jabibi - 6. barama

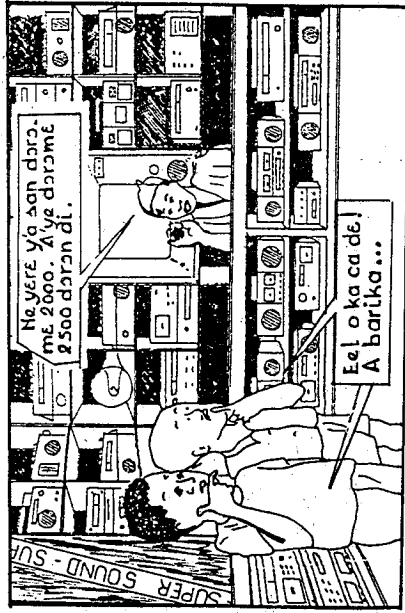
Nin wa, a be di ne arajobow be dara,
wa di ni ai dan.

Kana fen kolon
feeran ma de!

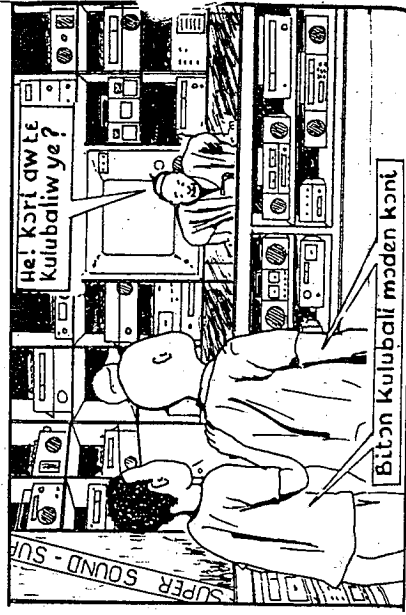
Walahi, ne ye sulamé ye. Ni lana ye
fenjugufeeere ye mago ma.

Julake, i ba feer an ma
jait?

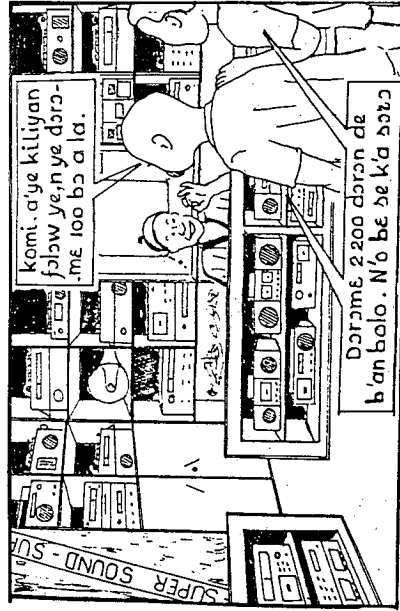
Ne yere. Ya san dara
me 2000. Ya ye darame
2500 daran di.

Eel o ka ca de!
A barika...

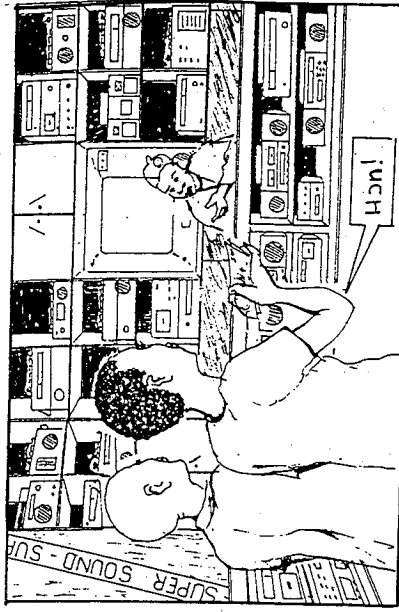
He! Kiri aw te
kulubaliw ye?

Biton kulubaliw madden kont

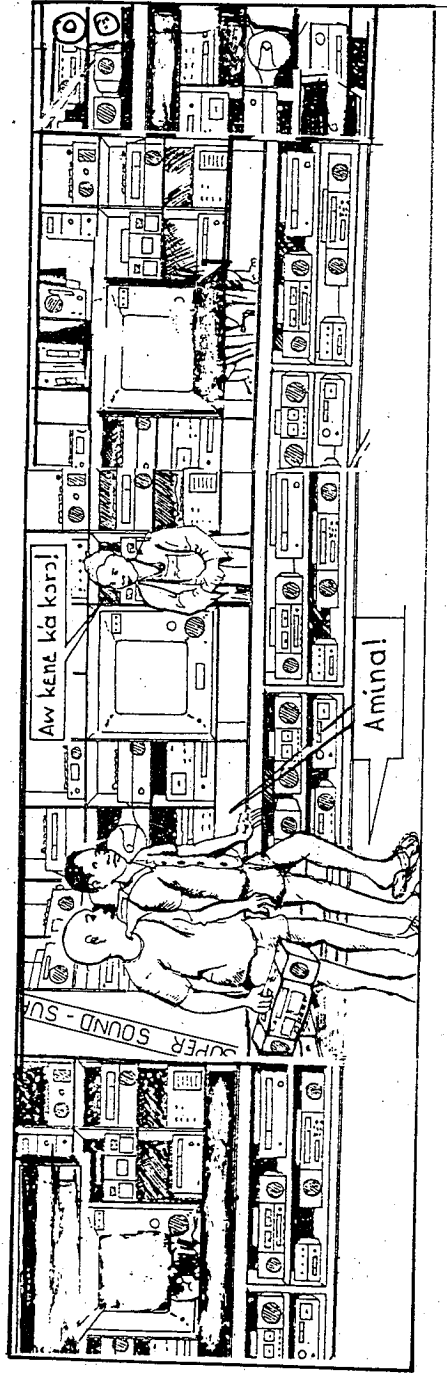

Komi, a ye kilijan
falaw ye, ni ye dara-
me 100 ba a la.

Darame 2200 daran de
b'an bala. Ni be be ka sara

Han!

Aw kene ka kora!

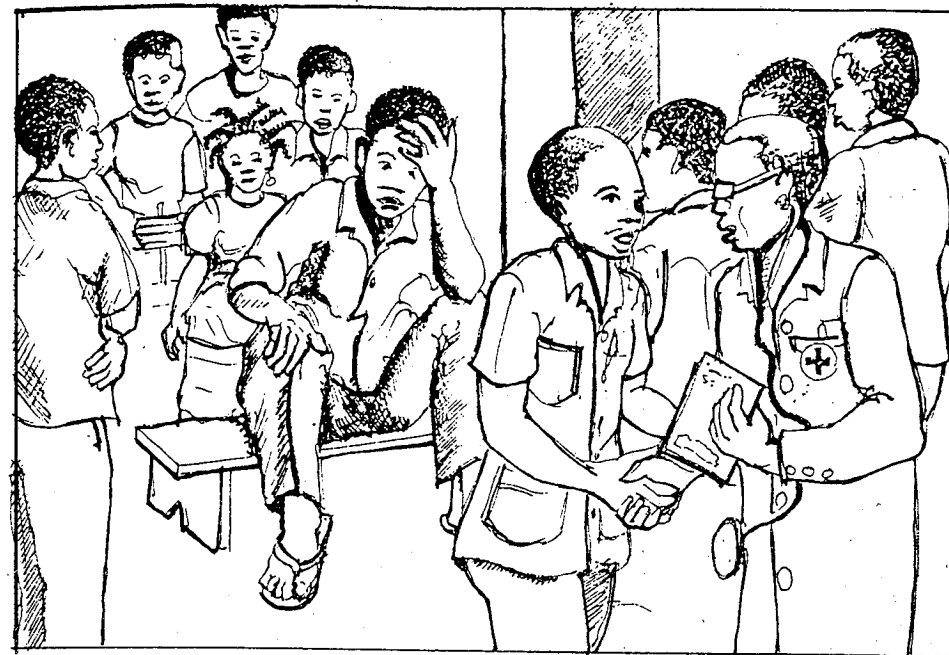
Amina!

KENEYA

Kumajogonya : Sori ka bana

Kumajogonw : Sori, Fati, Karamogw, Dogtorw, Ma, Kalandenw

Fati : Sori, i sumanen don bi de! Mun b'i la ?

Sori : Kabini kunun n fari man di n na. N kunkolo be n dimi, wula fe nene be to ka kari n na.

Karamogw : Fati, a' te k'a n lamn, a' be mun baro de la yen ?

Fati : Karamogw, Sori ko a fari man di a la.

Karamogw : Sori, ko mun b'i la ?

Sori : Waa! Waa!

Fati : E! A yere ye fon damine.

Karamogw : Wuli, an ka taa dogtoroso la.

Dogtorw : E! Karamogw, mun de kera ?

Karamogw : N ka kalanden do de man kene.

Dɔgɔɔɔ : Sori, e yɔɔ jumɛn b'i dimi ?

Sori : N kunkolo bɛ n dimi, wula fɛ nɛnɛ bɛ kari n na, wa bi n fɔnɔna fana.

Dɔgɔɔɔ : Sumaya de b'i la.

Karamɔgɔ, furasansɛbɛn filɛ, niwakini don : kelen sɔgɔma, kelen tilegan fɛ, kelen su fɛ, tila saba kɔnɔ. A ka ca Ala fɛ a bɛ nɔgɔya.

Karamɔgɔ : Dɔgɔɔɔ, i ni ce.

Dɔgɔɔɔ : A ma se i ni ce la, ne ka baara de don. Gafe dɔ filɛ, sumaya kunbɛncogo n'a furakɛcogo b'a kɔnɔ.

Karamɔgɔ : Sori, an ka taa so.

Ma : E, Karamɔgɔ, a kɛra di ?

Karamɔgɔ : Sumaya de bɛ Sori la, n tun taara n'a ye dɔgɔɔɔso la. A ka fura filɛ. Dɔgɔɔɔ ko : kelen sɔgɔma, kelen tilegan fɛ, kelen su fɛ, tile saba kɔnɔ.

Ma : Karamɔgɔ, i ni ce, i ni baraji. Ne yɛrɛ bɛna ngɔlɔbɛ* wuli, a k' o dɔ min.

Karamɔgɔ : Kalandenw, a jirala k'a fɔ ko sumaya de bɛ Sori la. Sumaya ye bana juguba ye min bɛ sɔɔ soso fɛ. N'aw b'a fɛ k'aw yɛrɛ tanga sumaya ma a' bɛ jinɔgɔ ni namanw kɛlɛ, k'aw teri kɛ sanke walima sosofagan ye. Sinin ni kalan jiginna a' bɛ taa bɔ Sori ye.

Kɔɔsili : Ni Karamɔgɔ bɛ nin kalansen kɛ, a ka kan ka sigida dɔgɔɔɔ jininka furakise tacogo la.

Dajɛ gɛlɛnmanw :

Wɔɔ! : jagalan, min bɛ fɔnɔkan ladege.

Degeliw

I A' ye kumajɔgɔnya kumasen ninnu dafa

Sumaya ye... ye min bɛ sɔɔ... fɛ.
N'aw b'a fɛ k'aw yɛrɛ...sumaya ma, a' bɛ jinɔgɔ ni namanw... k'aw teri kɛ...ye walima...ye.

II A/ A' ye jininkali ninnu jaabi

- 1) Mun bana bɛ Sori la ?
- 2) Mun bɛ sumaya bila mɔgɔ la ?
- 3) Sumayabana bɛ dɔn mun fɛ ?
- 4) Sumaya bɛ furakɛ cogo di ?
- 5) Mun bɛ se ka mɔgɔ tanga sumaya ma ?

B/ Tijɛ wa nkalon ?

- Kalandenw taara Sori bila dɔgɔɔɔso la T Nk
- Soso bɛ kunfilanintu bila mɔgɔ la T Nk
- Dɔgɔɔɔ ye fura tacogo jɛfɔ karamɔgɔ ye T Nk
- Sori fɔnɔna kalanso kɔnɔ T Nk

III A' ye kumajɔgɔnya in kɔɔfɔ sɛbɛnta dilan.

Kalanje : (nsiirin) Kungosogow ka jifilenko

Nin tun ye muso do ye, ko jiele, a be bo Kabakodugu. Kabakodugu tun ye dugu ye, min tun be wula fantanbantan kono.

Jiele den nana bana. A te se k'i da a yere ye, a te se. ka wuli a yere ye ; wa a te su ni tile yere don ka bo jigon na. Jiele ye koron ni tilebin boli, a ma se ka je soro den ka banako la.

Don do, taamana do jiginna jiele kan, a y'o bisimila, ka ji ni dumuni d'a ma. Baro senfe, jiele y'a den ka banako jefo o ye. Jaa kamalen in tun ye soma kogolen ye. A y'a jini jiele fe, a ka bo ni den in ye a k'a file. A je su den kan, a y'a kun firifiri, k'i kanto jiele ma : "N y'i den ka bana sidon, fura kelen doron de b'a la, n'i y'o soro, ka k'a la, a be ke i n'a fo a ma deli ka tile kelen ke bana na. Fura in soroli ka gelen, o ye gelaya dan ye. Nka tige n na, n'i m'o soro, i kan'i yere segen furabo la, i den be sa".

Jiele y'i kanto a ma : "O dun ye fura jumen ye tugun".

"N'i sera ka kungosogow ka jifilen soro, ka ji soli a la, k'a di i den ma, a be wuli ka teme o yoronin be". Jiele y'i kanto a ma : "N'a danna o ma, hali n'a be jine da kono, ne be t'a jini".

O waati, kungosogow ni hadamadenw ka ko ketaw tun ye kelen ye, bawo u tun be kuma, wa u be ji min i n'a fo an b'a ke cogo min. U tun be min ko la, min tgo ye Samanba, yoro kerengerennen do la, wa u ka minnifilen tun ka gelen u ma kosebe.

Jiele y'i jija fo ka kungosogow minyoro don.

Don do, a solila poyi, ka ji ke baranin kono ka Samanba ko sira mine. A ye tile fila ke taama na, tile sabanan, fitiri temenen, a

sera sogow minyoro la. A y'a soro sogo be y'u min ka filennin sigi koda la, ka taa u siyoro la. Jiele ye filennin ta, ka boli damine ka bo koda la, ka so magen. Kenabonda fe, sogow ye jigon soro koda la, k'u be t'u min, ka t'u tilenyoro la. U ma filennin ye. U y'a jini fin ni je, u m'a ye. Daje y'i kanto : "Hun, senninfila kasa be". O yoro be sogow ye jigon ye.

O senfe, waraba y'i kanto u ma : "Nin dabora anw kungosogow silatununi de kama. Mankalan, e ka cen da, k'an kunnafoni."

O yoro be, Mankalan ye cen ci. A y'i kanto : "An ka filennin in be fenmuso do de bolo, a kun be koron kan. A ka c'a la, n'an wulila sisan, an be kun a la. O kuma folen waraba y'i kanto : "Nin kuma in ni sigi te ben. An ka wuli, k'a nobo joona."

Kungosogow tilenna ka boli. Laansara bena se tuma min, u nana jiele kasa ta.

U ye donkili min da, o file nin ye :

Jon y'anw minnifilen ta de Samanba,

Sogow minnifilen ta de Samanba,

Waraw minnifilen ta de Samanba,

Dajew minnifilen ta de Samanba,

Sigiw minnifilen ta de Samanba,

Samaw minnifilen ta de Samanba,

Sensenw minnifilen ta de Samanba !

An taa de Samanba, an taa de Samanba an taa de

Samanba !

Donkili in da o da, sogow be do fara boli kan. U bolito, gongonba wulila u ko, fo ka dibi don.

U nana u to fo yɔɔ jan, ka ɲele ye soforokun na filennin b'a
bolo. U ye dɔnkilinin da tugun.

Jɔn y'anw minnifilen ta de Samanba,
Sogow minnifilen ta de Samanba,
Waraw minnifilen ta de Samanba,
Dajɛw minnifilen ta de Samanba,
Sigiw minnifilen ta de Samanba,
Samaw minnifilen ta de Samanba,
Sensenw minnifilen ta de Samanba !

An taa de Samanba , an taa de Samanba an taa de Samanba !
ɲele tulo donna dɔnkili la, a y'a kɔfile ; a ɲɛ su kungosogow
kan, a kɛra i ko a ka kaman bɔ. Sogow nana kun ɲele la bulonda
la. U k'u b'a minɛ yɔɔ min, a y'i pan k'i fili bulon kɔɔ, ka da tugu.
A girinna ka don so kɔɔ, ka filennin fa ji la, k'a bolo kelen don
den tɔn kɔɔ, ka ji sigi a da la.

Ji min, ani den ka wuli, k'i jɔ, o si ma kɔɔya si ye. Sɛgen,
bonya kojugu fɛ, ɲele serinna ka bin.

"Musɔ bɛ sa a den nɔfɛ" : Ntalen gansan tɛ, ɲele ka nin
kɛwale in b'o sɛmentiya.

Degeliw

A - A' ye kɔɔfɔ sɛbenta dilan masalabolo in kan, k'a ɲɛfɔ a'
tɔɔɔɔw ye, minnu t'a don.

B - A' ye ɲininkali ninnu jaabi :

1- ɲele den ka bana fura tun ye mun ye ?

2- Sogow kunna ɲele la yɔɔ jumɛn ?

3- Sogow tun bɛ min kɔ jumɛn na ?

4- Ji minnen kɔfɛ, Bina kɛra cogo di ?

5- ɲele ye sogow ka minnifilen sɔɔ cogo di ?

Kumajogonya : Kungosogow ka jifilenko

Kumajogonw : jele, Somake, Daje, Waraba, Mankalan,
Kungosogow, Bina.

Dakun folo

- 1 jele : Ee ! Bina ka bana in ye ne konona fili de !
Fura suguya bee do bora bana in na, o si ma fen je.
- 2 Somake : A' ni tile !
- 3 jele : Nse !
- 4 Somake : E laminenicogo ma ne diya de.
Mun de b'i la ?
- 5 jele : Nfa, ne be kononafiliso de konon tan, sabu n den
bananenba be n bolo, wa fura ma soro a la.
- 6 Somake : Ee ! n y'a sidon, nka a fura soro ka gelen : sogow
minnifilen.
- 7 jele : N'a danna o ma , hali n'a be jine da konon ne na t'a
jini.
- 8 Somake : N'i koni y'o soro, ka ji d'a ma n'o ye, a be wuli
o yoronin bee.

Dakun filanan

jele : Filen min kofra, a file nin ye. A barika Ala ye.
I to n ka teliya ka segin sannin sogow ka n soro yan.

Dakun sabanan

- 1 Daje : Un ! sennifila kasa be ! Wa, an ka jimifilen fana
te yan.
- 2 Waraba : Mankalan, cen da joona. Nin kana bila daga
girin da la.
- 3 Mankalan : Filen in be fannuso de bolo. A kun be koron
kan.
- 4 Waraba : Nin ni sigi te ben, an k'a nabo joona.

Dakun naaninan

- 1 Sogow : Jon y'anw minnifilen ta de Samanba,
Sogow minnifilen ta de Samanba.
Waraw minnifilen ta de Samanba
Dajaw minnifilen ta de Samanba
Sigiw minnifilen ta de Samanba
Samaw minnifilen ta de Samanba
Sensenw minnifilen ta de Samanba
An taa de Samanba, an taa de Samanba, an taa de
Samanba !
- 2 Daje : Ee ! A file nin ye soforokun na. An ka jimifilen b'a
bolo.
- 3 jele : Ee ! Ala, ne dame koyi ! N tor'a la.

Dakun duuranan

- 1 jele : Bina ! Ji min.
- 2 Bina : Ma ! Ma !

3 jiele : Alihamudulilayi, tando be masa Ala ye. Ne den keneyara.

4 Bina : Ee! Ma, e binna! Mun de kera?

5 jiele : N den, kana siran. N segenna de kojugu.

Degeliw

1. A' ye kumajogonya in waleya kalanso were kalandenw ye.
2. A' ye kumajogonya in to miiri k'a korofa sebenta dilan.

Donniyamasalabolo

Ladamuni : Da ni jinw saniyali

Da ni jinw ye hadamaden fari yoro do ye minnu ka kan ka saniya don o don. Da kobaliya man ji bawo n'i ye dumuni ke tuma o tuma suman buruburu be to jinw furance la. O la sa, an ka kan k'an da ko sogoma o sogoma, k'an jinw n'an nan tereke ni gese walima borosi ye. Mogo man kan ka da n'i n'i da ko ka suman buruburu bo a la.

Da ni jinw kolibaliya be da kasa bo. A be bana damadow lase mogo ma i n'a fo : jintaradimi ni sumu. Suman to mana to jinw furance la a be toli ka jin sogo, o de ye sumu ye. An man kan ka fen gelenw kari n'an jinw ye. Ka fen sumanenbaw ni fen kalamanbaw falen-falen yoronin kelen na, o man ji jinw ma.

Degeliw

A' ye jininkaliw jaabi

1. Sogoma o sogoma an ka kan ka mun ke?
2. jinw be tereke ni mun ye?
3. Fen jumen ka kan ka tereke jinw tereketo?
4. Da ni jinw saniyabaliya be na ni mun ye?

Donniyamasalabolo

Kalɔsilikalan : Wolo

Wolo be hadamaden farikolo lakana. Farikolo be ninakili ale de fe. Wolo nogo ka telin. Nogo be wolo wo misen bee geren k'u kasa ba. Hadamaden ka bana caman be soro wolo nogoli de fe i n'a fo nge, kaba, jolimisew, korosa- korosa.

N'i b'a fe k'i wolo tanga bana ma, i b'i ko don o don sine fila jagon ji ni safune na, i b'i tege ko k'a saniya sann'i ka dumuni ke ani n'i tilala dumuni na.

An k'an tanga tulu ni safunew ma minnu be wolo jeya, sabu u be wolo jeni, k'a feganya ani k'a barika ban.

Daje gelenmanw :

Korosa-korosa = joli misew, minnu nge ka bon.

Degeliw

1) A ' ye jininkali ninnu jaabi

Mun be farikolo lakana?

Nogo be mun ke wolo la?

Wolo nogoli be se ka mun lase hadamaden ma?

I be se k'i wolo tanga bana ma cogo di?

Munna an ka kan k'an tanga tulu ni safunew ma minnu be wolo jeya?

Donniyamasalabolo

Ladamuni : So ladon cogo

Kenya sabilisira jonjon do ye du saniyal ye. So ladonni kun ye mun ye?

An ka sigi yoro saniyalen

- Ka dukon sigi diya.

So be ladon ni minen ninnu ye furannan, jagarajagara, bojan, pamancelan. Furannan nuguman be ke ka sokonona furan, jagarajagara be ke ka dukene furan, bojan be ke ka soko gow josi. jaman be ce ni pamancelan ye.

Sokononinew be josi ni finikolon jalen ye. Ji be ke palan kono, ka safunemugu k'o la, ka finikolon sanuman don 'o la ka dugumala josi. Minenw be ko ni safune ni fu ye. Lenburukumu be ke ka minen dow josi walasa u ka minenew.

So ladon nibaaraw jasinne be nin yoro ni fen ninnu furanni, josi ani koli de ma : siso, gabugu, kolyoro, sutura, dukene, jamanminen.

Siso : Siso ka kan ka furan dije don o don. Sann'i k'a furan i be da ni folow yele. Ni siman te min dugumala la, i b'o funfun folo ka soro k'a furan. Ni min dugumala ye siman ye i ka kan k'o josi ni finikolon ye furanni kofe sogomada o sogomada.

Gabugu : So be furan cogo min, gabugu fana ka kan ka furan sanga ni waati bee sanni tobili ka damine. Tobilikeminew ka kan ka lamara yoro kerengerennen na k'u tanga dimogow ni gongon ni baganw ma.

Koliyoro : Sogoma o sogoma, koliyoro ka kan ka furan walima k'a ko, ka geresili k'a la. tuma ni tuma.

Sutura : Sutura ka kan ka furan walima k'a ko ni safuneji ye, waati ni waati ka bugurinje walima petoroli k'a kono k'a kasa tige.

Geresili kana ke sutura kono bawo a be banakotaa yelmalibali.

Dukene : Tuma bee ji ka kan ka funfun dukene na ka soro k'a furan. Baganw ka kan ka mara yoro lakoorena.

pamanminen : Datugulan ka ke tuma bee pamanminen na k'a tanga dimogow ma. A konopaman ka kan ka bon don o don, ka tila k'a ko. pamanminen ka kan ka janya gabugu la.

Daje gelenmanw :

geresili = jimafen don min be kasa tige.

Degeliw

I A' ye jininkaliw jaabi

1. Munna so ka kan ka saniya waati bee?
2. So ladonni kun yemun ye?
3. So be ladon ni minen jumenw ye?
4. Sutura ka kan ka ladon cogo jumen?

II Kumasen fila cela a' ye puman sugandi min be tali ke masalabolo konota la

1. Kenya sabatilisira jonjon do ye du saniyali ye.
 2. Kenya sabatilisira jonjon do ye so ladonni konuman ye.
1. Sutura be ko ni safuneji ye ka geresili k'a la.
 2. Sutura be ko ni safuneji ye, ka petoroli walima bugurinje k'a kono k'a kasa tige.

Dɔnniyamasalalobo

Jamanadenyakalan : jɔgɔndɛmɛ

Kabini lawale la, Farafinna ko bɛɛ sigikan folo tun ye jɔgɔndɛmɛ ye, bawo mɔgɔw y'a faamuya ko bolonkɔnin kelen tɛ bɛɛ ta, wa kɔnkulu jɛlɛn de fana bɛ bii fo.

Bi-bi in na, an ka duguw la, baaraw bɛ kɛ jekulu kerɛnkɛrɛnnenw kɔnɔ minnu bɛ wele tɔnw. O tɔn dɔw ye : kamalɛntɔn, npogotigitɔn, musotɔn, mɔgɔkɔrɔbatɔn. Tɔn ninnu jɔyɔrɔ ka bon dugu kɔnɔ. U bɛ duw kala jɔgɔn na, ka balimaya, bɛn ani kelenya sinsin dugu kɔnɔ. Dugu ka jɛtaa hukumu kɔnɔ tɔn wɛrɛw sigira senkan i n'a fo koperatiwu, kɛnɛyatɔn, kalandensomɔgɔtɔn, jurudonkɛsu, o n'a jɔgɔnnaw. jɔgɔndɛmɛ ka kan ka ye an ka hadamadenya sabatilisira bɛɛ la ni walew ye i n'a fo hinɛ, bolomafara ani kotojɔgɔntala, sabu "kotojɔgɔntala de bɛ karatabugu mɛɛn si la".

Dajɛ gɛlɛnmanw :

Lawale = waati jan tɛmɛnɛn, folo-folo

Degeliw

A' ye jɛninkaliw jaabi

- 1) Munna Farafinna ko bɛɛ sigikan folo tun ye jɔgɔndɛmɛ ye?
- 2) An bɛ don min na i ko bi baaraw bɛ kɛ cogo di dugu kɔnɔ ?
- 3) Tɔnw jɔyɔrɔ ye mun ye dugu kɔnɔ?
- 4) A' ye tɔn saba fo minw bɛ dugu ka jɛtaa sabati.

Dɔnniyamalabolo

Ladamuni : Dɔlɔmin n'a masibaw

Dɔlɔ ye nɛgɛla jugu ye min bɛ se ka baasi suguya caman lase hadamaden ma a ka dijɛlatigɛ kɔnɔ. Dɔlɔ suguya ka ca : jɔdɔlɔ, biyɛri, diwɛn. Dɔlɔ ye fɛn juguba ye. A min kojugu bɛ mɔgɔ bo mɔgɔninfin sawura la.

Ni mɔgɔ ye dɔlɔ min i bɛ naganagakanw fo, ka manamanakow kɛ. Dɔw yɛrɛ bɛ bo ka bin bolɔnw kɔnɔ, k'u yɛrɛ lebu k'u ka denbaya kunmasuuli. Dɔlɔminna ni bana tɛ ban : bijɛdimi, dusukundimi, boloyɛrɛyɛrɛ, hali fa, a b'o bila mɔgɔ la. N'a y'i fasali daminɛ, oy'a sɛlɛn y'i la.

An bɛɛ k'an tanga dɔlɔmin ma. A bɛ mɔgɔ tijɛ, ka du ci, ka jamana segin ka

Degeliw

jɛninkaliw

- 1) A' ye dɔlɔminna jogo dɔw fo.
- 2) Dɔlɔ bɛ bana jumɛn bila mɔgɔ la? A' ye saba togo sɛbɛn.
- 3) Munna dɔlɔmin man jɛ ?

Donniyamasalabolo

Jamanadenyakalan : Nisongo

Nisongo ye wari ye min ka kan ka sara fasoden bæ fe walasa k'u ka nafolomafenw kunmabo i n'a fo marifa, sow ani baganw. Dugutigi n'a ka kankorosigiw n'u be wele tubabukan na << konseyew >>, olu de be nisongo dalaje k'a lasejemogow ma.

Nisongo be nafa caman je jamana ye. A be jamana dame ka dogotorosow ni kalansow ja, ka furaw san, ka sirabaw dilan. A do be ke forobaarakelaw ka kalosaraw ye.

Sigidaw soro be jagon je cogo min, u ka nisongo sarataw fana ka ca jagon ye ten.

Misali la, Sikaso mara kono, fen nisongosarata kelen o kelen nafolo ka ca ni Kayi mara ta ye.

Nisongo sarali san o san a waati la, o ye fasodenjumanya taamasiyen jonjon do ye.

Degeliw.

I A' ye jininkaliw jaabi

- 1) Nisongo ye mun ye?
- 2) A' ye nisongo nafa saba seben.

II Tipe wa Nkalon

1) Mogo nisongo be sara	T	NK
2) Banganw nisongo be sara	T	NK
3) Nisongo sarata hake ye kelen ye jamana fan bæ.	T	NK

Kalanje : Koyan ka bana

Kunun tun ye seliba ye Koyan ye sogo jeninen, jirannen ani tobilen bæ do dun. Dugutila fe, konodimi ye Koyan lakunu. A ye su bæ ke tonomini na a kono bolo.

Konodimi juguya fe, fo a wosiyi do be do soro. Ba y'a jininka min b'a la. A k'a kono de b'a dimi. Ba ye konodimifura dow d'a ma. Konodimi madara waatinin kurunnin, nka a tilala ka wuli. Koyan n'a ba sira o cogo la fo ka taa dugu je. Koyan ba korotora daraka moni koro, ka taa n'a ye dogotoroso la.

U selen, u y'a soro banabaato werew sigilen don ka dogotoro makono. Dogotoro be na tuma min, o y'a soro Koyan tilalen bæ a dalakan bæ la. Banabaatow jenna n'a ye a ka folo Koyan na, bawo ale ta tun be mogo siran. Dogotoro ye Koyan lada, k'a laje, ka soro k'a jininka:

- Koyan, i yoro jumæn b'i dimi?
- N kono be n dimi, a be n tige-tige.
- A daminena tuma jumæn?
- Suro, dugutila fe
- E dun ye mun dun?
- Sogo jeninen, jirannen ani tobilen.
- A a, n y'a faamuya sisan.

Dogotoro ye furasanseben dilan o yoro bæ k'a di Koyan ba ma. U bolila ka t'o furaw san faranmansi la. O yoronin bæ, a ye fura dow ta ka soro k'a da. Sanga kurunnin doron, a kera i n'a fo Koyan b'i tugu. A kono ye kululi damine, o labanna ni konomagaya ye.

Wula fe, baara jiginnen ko, dogotoro tsmeto donna ka Ko
laje. A y'a soro a dogoyara, Dogotoro y'a jira Koyan n'a Ba
konodimi suguya ka ca, nka Koyan ta in sorola dumuni pagam
fe. Konodimi be se ka soro fen werew fe i n'a fo dumuni dogo
walima timiman kojugu.

N'an b'a fe k'an tanga konodimi ni bana caman ma, an
saniya waleya an yere kan, an ka dumuniw, an sigiyoro n
lamini na.

Degeliw

I A'ye jininkali ninnu jaabi

Selidon Koyan ye dumuni sugu jumenw dun?

Konodimi cunna Koyan kan waati jumen?

Dogotoro ka fura talen kofe Koyan kera cogo di?

N'i b'a fe k'i tanga konodimi ni bana caman ma i ka kan ke
mun ke?

II A' ye dajne korocilen ninnu nonabila ni nonabilaw ye

Ba y'a jininka min b'a la.

Koyan n'a Ba sira o cogo la fo ka taa dugu je.

Banabaatow jenna n'a ye a ka folo Koyan na.

Kalanje : kunfilanintu

Sanabugu sigilen be Koba do da la. Dugu in jikomago bee
sirilen be ko kelen in de la : hadamadenw ni baganw minniji,
minennogoko, nakoson, birikigosi, nin bee be ke ko in de la.

Salon samiyedonda la, konoboli donna dugu konob. A
daminena mogodamado la; dogokun be dafa tuma min, a ye dugu
bee labo. Bana in be damine ni konoboli kotigebali ye, ka fono tugu
o la. Banabaato ji bee be sama ka bo a la, k'a barika ban. O dow be
laban saya la. Mogodamado ni tolen bana in na, sanabugukaw
konob gannen ye ci bila kubeda pemogow ma. O tile fila bee,
dogotoro do nana. Dogotoro kelen ka mogodamado laje, a y'a jira
ko bana in ye kunfilanintu de ye, a yelma ka telin. A ko a be soro
jinogo de fe, wa sanabugukaw ta sorola koji de fe. Banabaatow
furakera, ka kenabaatow bolo ci. Dogotoro y'a geleya
sanabugukaw ma, u ka zaweliji ke jiw la sanni u k'u mago je u la;
ka kolonw sen duw konob minnijiko ni dumuniko kama; koji ka ke
ka baara tow ke. Sanabugukaw ye dogotoro ka laadilikanw
labato. Dogokun fila be kuncetuma min, kunfilanintu dogoyara
dugu konob. Keneya nalen, sanabugukaw ye lajeba ke u ka fere la.
O senfe, dugutijgi y'a jira ko << banakunben ka fisa banafurake
ye >>. Dugudenw benna a kan, kalo o kalo, u ka je ka dugu
konobna n'a lamini bee saniya. O na ke sababu ye dugumogow ka
tanga bana caman ma.

Dajɛ gɛlɛnmanw :

Kunfilaninu = kɔnɔbolibana juguba, min senfɛ banakɔtaa in fɔɔnɔ
bɛɛ bɛ kɛ jɔgɔn fɛ.

Degeliw

I A ' ye jininkaliw jaabi

- 1) Sanabugu sigilen bɛ yɔɔɔ jumen?
- 2) Baara jumenw bɛ kɛ Sanabugu kɔ in ji la?
- 3) Kunfilanintu donna Sanabugu waati jumen?
- 4) Bana in sababu bɔra mun na?
- 5) Dogɔɔɔɔ ye laadilikan jumen di Sanabugukaw ma?

II Masalabolo kɔnɔ, a 'ye dajɛ saba kɔɔci
nɔɔnna bɛ minnu na.

III A' ye bɔɔna fila seben nin dajɛ kelen kelen
bɛɛ la : bana, damins, bila, kenɛya, gɛɛya.

Lakalita : Tulomagɛɛya

Awirilikalɔ la san 1996 ; selifana sera, a ma se ; tuma min
denmisenninw tun bɛ k'u labɛn ka taa kalanyɔɔɔ la, kulekan gɛlɛn
bɔra dugu kɔɔnyanfan. Tasuma ye Naguse minɛ. N'i ye
tasumamɛnɛ bolitɔ ye dugukolo jalan kan ka sow magɛn, i dabali
bɛ ban. Mɔgɔw y'u se kɛ ka dɛɛɛ, fɛɛɛ si ma sɔɔɔ ka tasuma in
faga. Sanga damadɔ, duguba in jenina ka ban pewu. Tasuma in
sɔɔɔla mun fɛ ?

Kɔ dɔ bɛ Naguse kɔɔnyanfan na. A fan fila ye fala ye min
dugukolo ye malosɛnɛyɔɔɔ juman ye. A ni dugu cɛ bɛ taa
kilomɛtɛrɛ kelen ni tila la. Dugukolo in diya kosɔn, sɛnɛkɛla si tɛ
se k'a ye n'a sɛnɛkɛ-mɔ jigini kɔnɔ. Nka kɛnɛjenin bɛɛ tɛ bokɛyɔɔɔ
ye. Bɛɛ b'a dɔn ko fala in tɛ dugukolo sɛnɛta ye, sabu dugu dasiri
n'o ye jinɛcɛkɔɔɔba dɔ ye, o ka so b'a yɔɔɔ la. San o san
samiyɛdonda fɛ, a bɛ sɔn sagajigi jɛman na. Karatɔ tɛ ban mɔgɔw
cɛla : kamalennin fila, kelen tɔgɔ Madu, kelen tɔgɔ Soriba, olu ye
ɔnaniya siri ka fala in tige k'a kɛ maloforo ye. U y'a kuma fɔ mɔgɔ
o mɔgɔ jɛna, olu bɛɛ y'u laadi u kan'a kɛ. U ma laadilikan si
lamɛn. U y'u tulo gɛɛya ka yɔɔɔ in bin bɔn, ka sɔɔɔ k'a tu tige. U
bɛna yɔɔɔ jeni tuma min fana, mɔgɔw y'u laadi ; nka << sibankɔnɔ
tɛ laadilikan mɛn >>.

Don dɔ, Awirilikalɔla tilegan derɛn -derɛn fɛ ; Madu taar'a
fɔ a bɛnkɛ Daba ye k'u b'a fɛ ka t'u ka yɔɔɔ jeni. O y'i kanto a ma :
<< Madu, tile ka farin, fiɔɛ fana barika ka bon bi. Yɔɔɔ in dun ka
sɔɔɔrun dugu la. Ne ko, i tɛ foroko in yɛɛ tɔ yɛn wa ?

Degeliw

A' ye pininkaliw jaabi

- 1) A be don cogo di ko sugunɛbilen be mogo la ?
- 2) Sugunɛbilen be mogo yɔɔ jumenw maine ?
- 3) Jidaw ka kan ka ladon cogo di ?
- 4) Mun bɛna ni sugunɛbilen sɔɔli ye ?

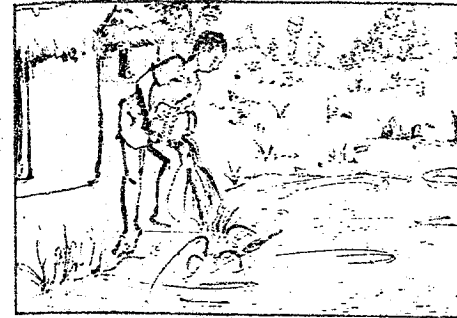
Gansiliseɓen : sumaya

Sumaya

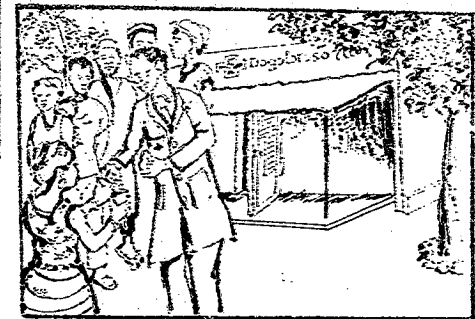
Kunbencogo

furakeli

Jinɔgɔkɛ

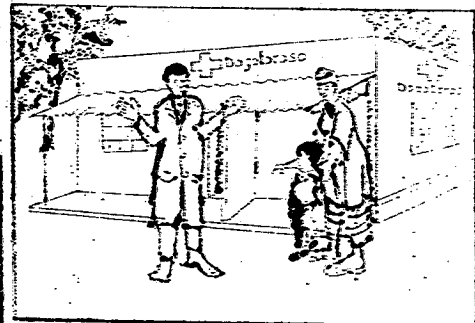
Sosofaga

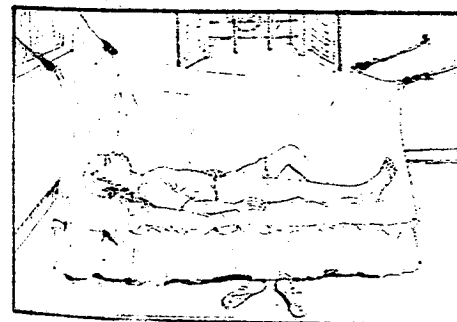
Niwakinita

Sangekɔɔda

Dagabraso

SUMAYA

- Sumaya ye bana juguba ye
- Sumaya be se ka mogo lanogo,
ka mogo faga.

Degeliw

- Gansiliseben in be mun kan?
- Sumaya ye mun ye?
- Sumaya kumbencogo dow seben?
- Sumayato be furake min?
- Sumaya be se ka mun ke mogo la?

Baarabolodalen kuntaala jan : Daga dilanni

Dilanfenw :

Bogopasan, dogo, ntegene, kababilen, ji, bin jalan, nereden
fara.

Minerw :

Teme, siyo.

Daga dilancogo

- Ji be ke bogopasan na k'a nooni
- Ntegene be susu, k'a tentan k'a mugu ke bogopasan
nooninen na, k'a nagami
- Daga be dilan, k'a jegen ni kababilenji ye
- Daga dilannenw be bila tile la k'u laj
- Dagaw mana ja u be sogolon jagon kan
- Bin jalan be da dagaw sanfe
- Dogo be da bin jalan kan
- Tasuma be bila dogo ni bin jalan na
- Nereden fara dajilen be ke ka daga jeninenw funfun.

Daga nafaw :

- tobili be ke a la
- ji be ke a kono
- feere be laben a kono
- furaw be tobi a kono
- suman be mara a kono.

Poyi : miiri

I miiri !

Ni n ko i miiri,

O tɛ juguman ye,

Laadilikan don ;

Miiri y'an bæ ma wajibi ye.

Miiri de b'an ni baganw danfara,

Miiri de b'an ni kungosogow danfara.

E bæ bange don min na,

I tɛ yeli kɛ,

I tɛ se ka kuma,

I tɛ se ka taama,

Mɔgɔ de b'i bɔ nɔgɔ la,

Mɔgɔ de b'i naani,

Mɔgɔ de b'i ko k'i mu.

O la, sa i miiri !

N badenw, an k'an miiri !

Ni n ko an k'an miiri,

O tɛ juguman ye,

Laadilikan don ;

Miiri y'an bæ ma wajibi ye.

Miiri de b'an ni baganw danfara,

Miiri de b'an ni kungosogow danfara.

Hadamadenya taalan ye miiri ye.

Poyi in sebenna san 1988 Marakala

Fajala Kamisoko,

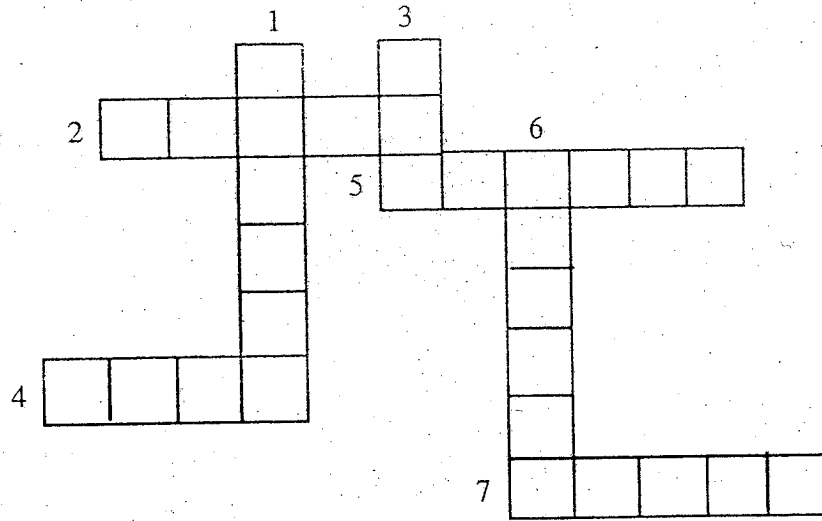
Balikukalan pemogoso,

Bamako B P. 62

Dajelatulon

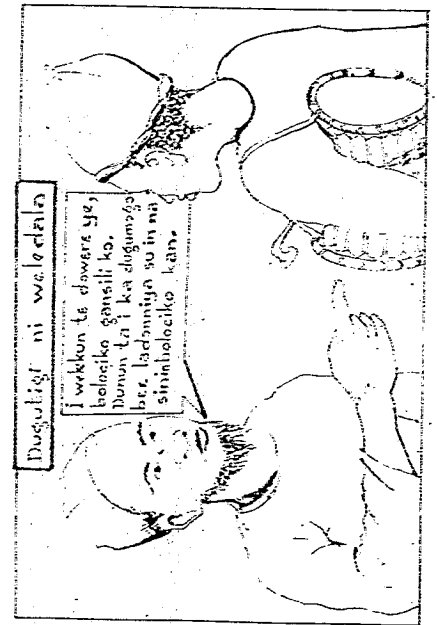
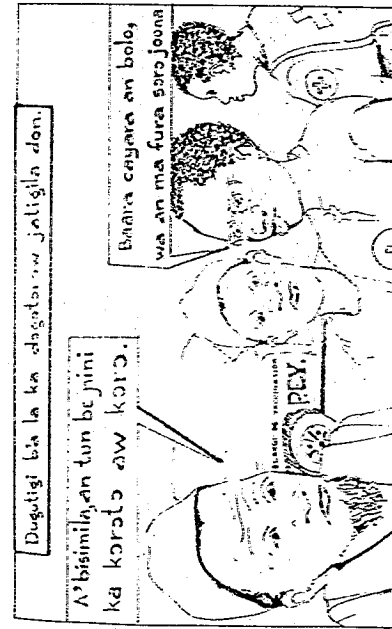
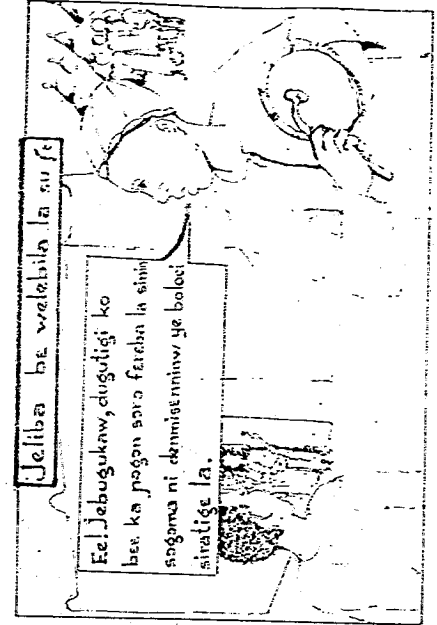
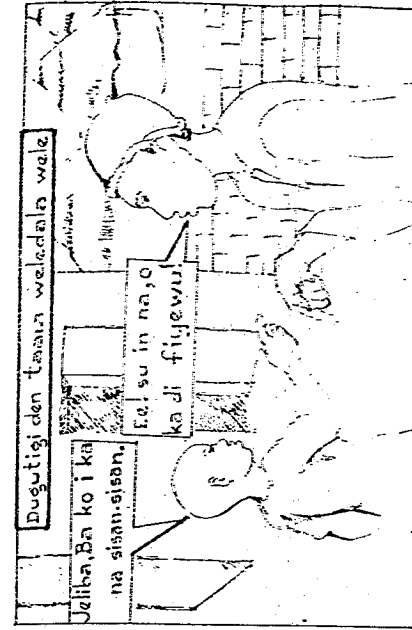
A' ye jaabiw seben minnu be ben sow hake ma

- 1- A be siri fali la
- 2 - A be kasi ji la
- 3 - A be da kono
- 4 - Wulu b'a pimi
- 5 - Jiriden nafama don
- 6 - Maramafen don
- 7 - A be kunnafoni di a i ma.

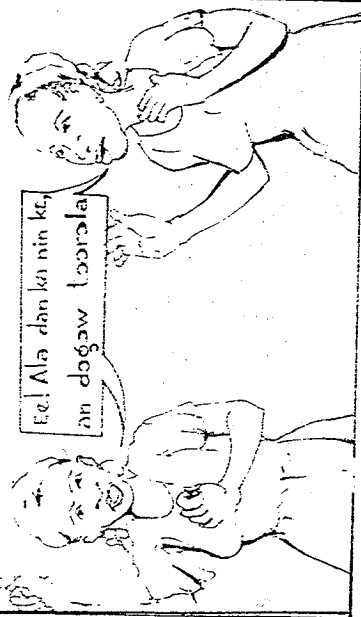
Jaabiw :

1. wotora	2. ntori
3. jin	4. kolo
5. namasa	6. marfa
7. arajo	

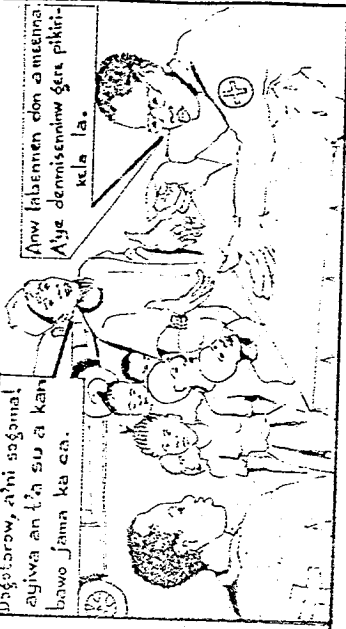
Fanta ni Mariyamu ba fa pagan fa.

Ee! Ala dan ka nin ke,
an dogaw toorala

Dugu jelen bolociyoro la
Dugutigi n'a ka dudenw fab sera bolociyoro la.

Dogotorow, a'ni so'gama!
ayiwa an t'a su a kan
bawo jama ka ca.

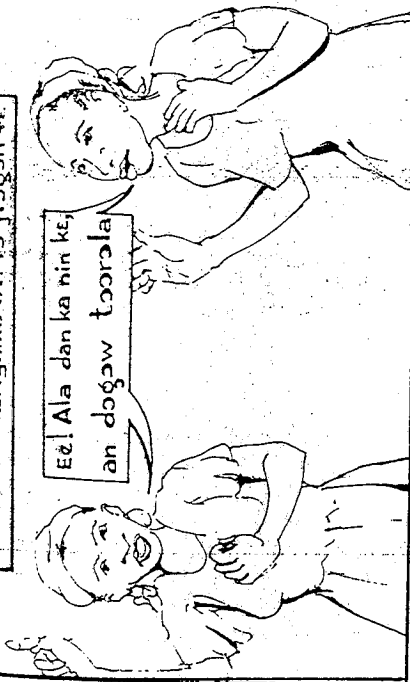
Denmisenninw be, pagan ko aran na , dow bamunen be,
kuilekan duurulen be.

a man juju sa , a ya da de!

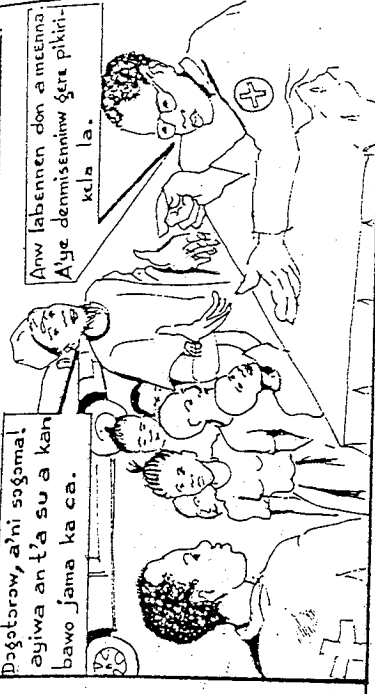
Fanta ni Mariyamu ba fa pagan fa.

Ee! Ala dan ka nin ke,
an dogaw toorala

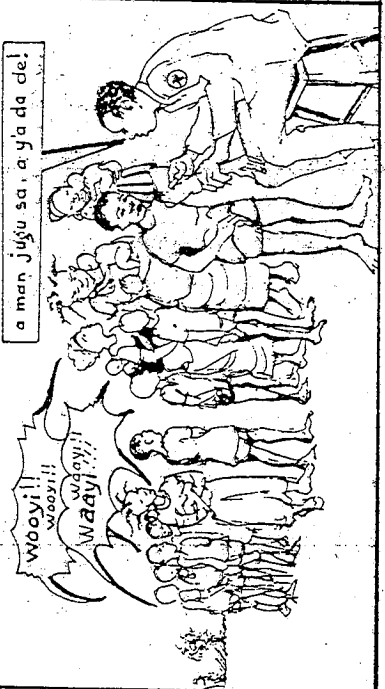
Dugu jelen bolociyoro la
Dugutigi n'a ka dudenw fab sera bolociyoro la.

Dogotorow, a'ni so'gama!
ayiwa an t'a su a kan
bawo jama ka ca.

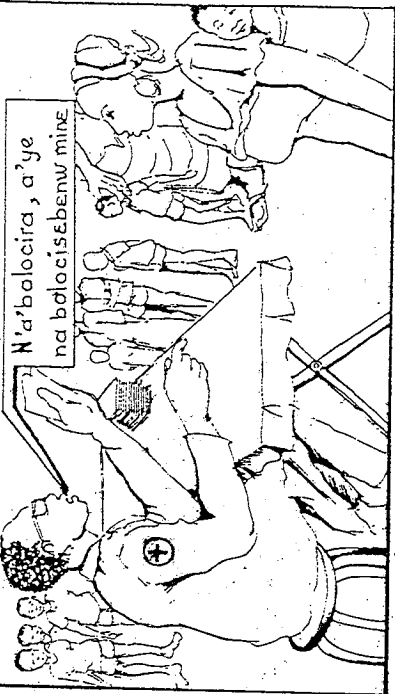
Denmisenninw be, pagan ko aran na , dow bamunen be,
kuilekan duurulen be.

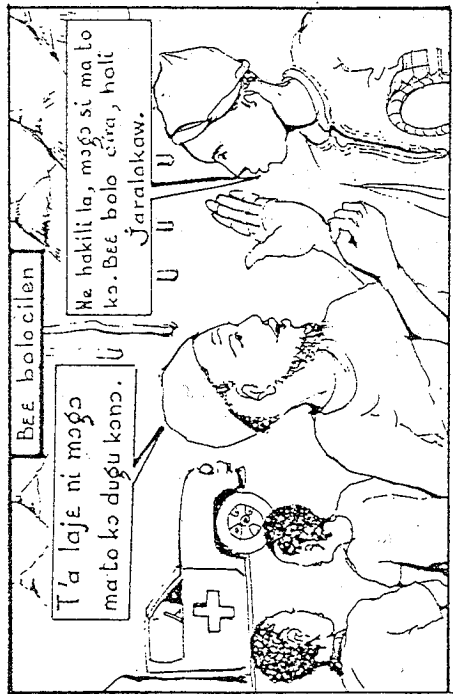
a man juju sa , a ya da de!

Dogotorakuntigi be bolociseben jira a sigilen

N'a'bolocira, a'ye
na bolocisebenw mine

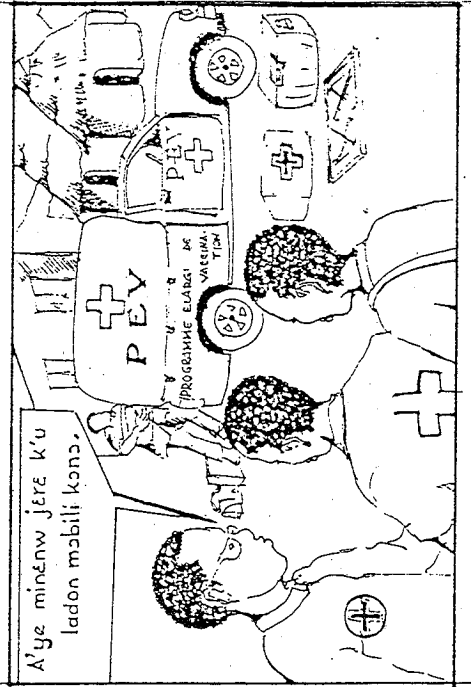

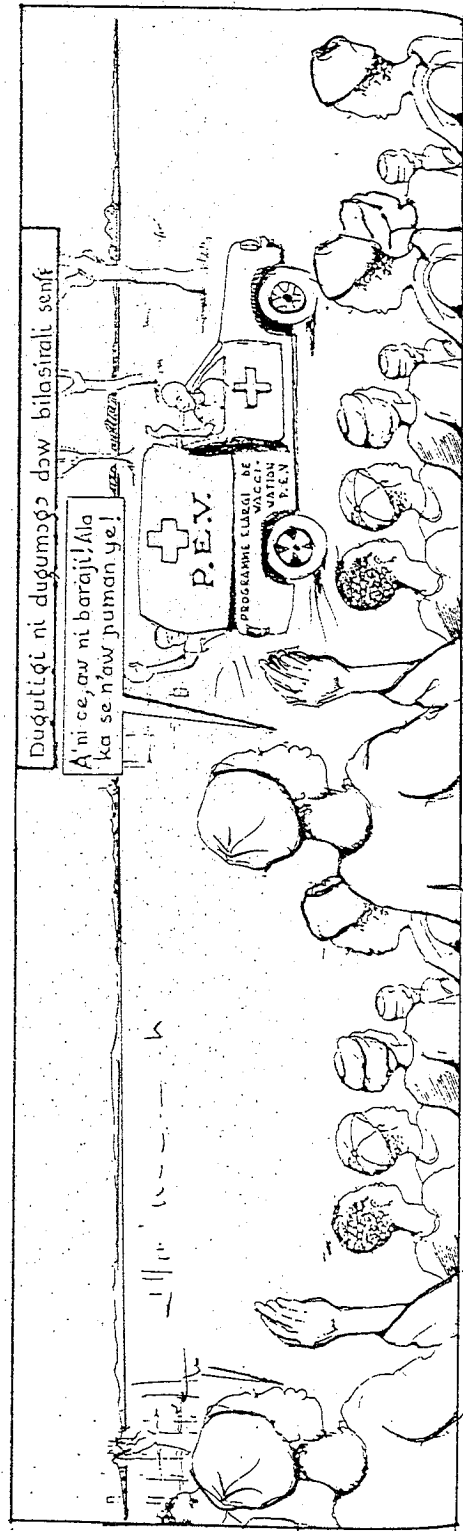
Beɛ bolocilen

T'a laje ni moɔɔ ma to ko duɔu kono.

Ne hakili la, moɔɔ si ma to ko. Beɛ bolo cira, holt jaralakaw.

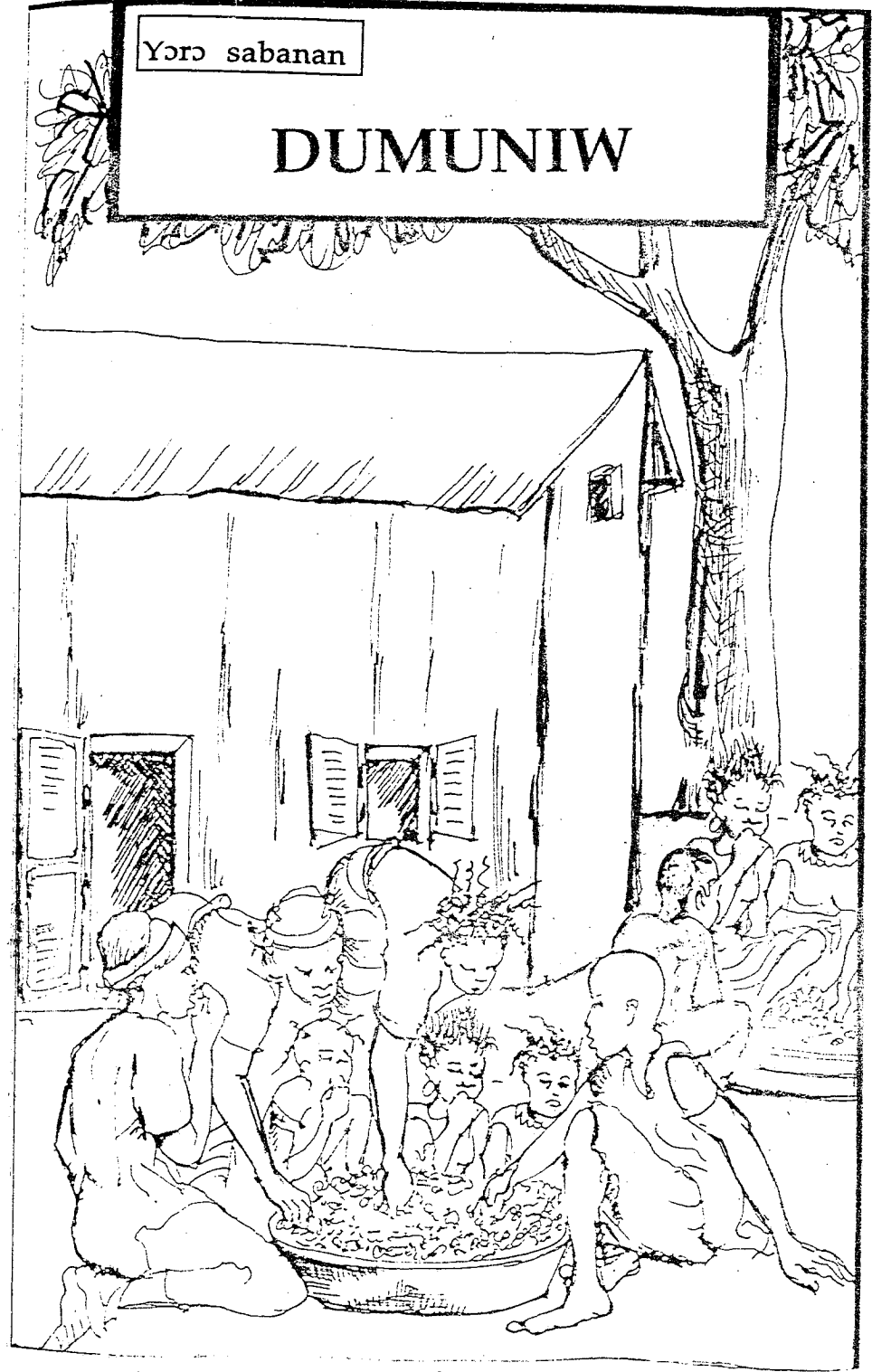

A'ye minɛnw jere k'u ladon mobilu kono.

Duɔutiɔi ni duɔumɔɔ daw bilasirali senf

A'ni ce, aw ni baraji, Ala ka se n'aw puman ye!

Yoro sabanan

DUMUNIW

Jele : Jelika, halisa aw ma wuli ? Biko ye fajiri wele !
 Jelika : Onhon, an wulila kaban. Saran, daraka sigi joona i k'an soro sido la.
 Jele : Tabarikala ! Ji soro la jinan, sumanw wulicogo ka jni, wa si sebekoro denna.
 Jelika : O tuma, an k'an cesiri jinan ta ni sigi te ben, sabu kunko ka ca, a jnabolen ka dogon.
 Jele : O fo tugun! Ne ka Koronin yere ka korominenw ma dafa folo.
 Jelika : An ka si in tomon folo yann'an ka taa yoro jan.
 Jele : Komuso, n'a be kera tan, e k'an tena sijer caman ke bi ?

Donsoké : N buranmusow, aw ri ce! N'aw tilala yan na, a' ye ka taa koronyanfan fe, o siw sebekoro bonna.
 Jele : Jelika, donsoké y'a fo cogó min, a ka jugu n'o ye. Tomonni ka suma, an k'a kooro.
 Jelika : Ni Saran yere tun nana, a tun tena segin ni ne ka filenfa in ye.
 Jele : Tomonni de ka galen ni donini ye.
 Jelika : Jele, kolso fara kaban, kari nata in, kol kun folo be si.
 Saran : An k'an teliya ka taa n'a ye kolso simansin na bawo a tulu jelen don wa a be bugun.
 Jelika : Tijer don koyi, n dogonin ; a tulu ka ca, w'a je be welewele. An ka tulufilenw siri sanni dogodon ce.

Degeliw

I **A' ye jininkali ninnu jaabi**
 Mun kelen koson jele y'a fo ko sumanw wulicogo ka jni ani ko si sebekoro denna ?

II **Tijer wa nkalon**
 Donsoké ye tilebinyanfan jira. T NK
 U ye kol si wugu la. T Nk
 Ba Kaja ko kolso simansin tulu je be je welewele. T NK

III **A' ye kumajogonya in to seben.**

Kalanje : Kumi Jose Tarawele ka cefarinya

Don te wele don na. Cefarin caman temena. Nin kera Kumi, Kolokani mara la Beledugu kono k' a ta san 1914, ka t'a bila san 1916. Tulobilenw tile la, kelemasa do tun be yen min togo ye ko Jose Tarawele. A tun ka farin, o ye farinya dan ye, fo k'a ke siranrafen ye.

Hali a togo foli gansan tun be tubabuw siran. Jose ye Bamanan dugu caman kele ka se soro u kan k'u don a ka mara kono. A n'a ka farinya bee, dugu damadow tun be yen a desera minnu na. Walasa a ka se ka mone bo a yere la, a y'a ke cogo bee la ka je siri ni tulobilenw ye. Olu farala a kan ka dugu ninnu mine, o y'a togo bonya ka t'a fe.

Alimankele selen, Faransew nana Beledugu keleseni na u ka taa deme don u ma k'u jugu Alimanw kele. O kuma folen, Nonkon jamanatigi sigasigara. O don na ngusujeli do tun be Nonkon. O ye jamanatigi n'a kankorosigi dusu lamin ni donkili ye : << N'aw te cew ye, a' ye kulusi di musow ma, a' k'u ka taafe mine k'a siri a' cela >>. O folen, farinya donna bamanan na, jamanatigi dusura fo k'a don a dusura. O yoro bee, a ye ci bila kelesemogow ma k'u ka n'a soro jamanatigibulon kono. O welekan ma sigi daga girin da la. Kelesemogo bee nana jogon soro bulonba kono, jamanatigi y'i dantige. U bee benn'a kan ka tulobilenw kele fo Kumi Jose, sabu waati do la, Faransew tun y'ale deme ka juguw kele, a tun desera minnu na. Nka Jose y'a jira ko ni jamanatigi ko ka kele ke, ale n'u be je ka tulobilenw kele, n'o te ale tun.sago te.

Kele dogodara, bamananw ni tulobilenw tun ka kan ka jogon soro kosalanda la. Keleden dow tun be so kan, dow tun b'u sen na. Bamananmarifaw, tamaw, kalaw ani maramafen werew tun b'u bolo. Tulobilenw ta tun ye masibafenw ye, i n'a fo gele n'a jogonnaw.

Aa ! Nin don in ma diya. Jaa balo don saya te yen, saya don balo te yen. Mugu cira, jogonfaga dabara, joli woyolen be fan bee. Su cayara, bamananw jigi misenyara.

I k'a don kele in ma diya bamananw na, bawo ka fara u ka masibafenw kan, tulobilenw y'u yere deme ni fere werew ye. Sanni ka kele damine, u ye jiribolo dow tige k'u masiri i n'a fo kelekedenw. Bamananw je su olu kan, a kera u kono k'olu fana ye tulobilen dow ye. U y'u ta ke muguci o muguci ye. Jaa faransew be fan were fe k'u jate mine. U y'a don tuma min na ko bamananw ka mugu ni kise caman tjena, u soro la ka poyi.

Kele diyalen tubabuw la, u y'u kun da Kumi kan. U be don yen tuma min, o y'a soro Jose, a ka baramuso n'a jehogon dow tun sigilen don a ka bulon kono. Jose n'a ka baramuso kelen ka juguw naliko men, fen were ma jigin u kono saya ko.

U donna muguso kono ka ta bila a la. Muguso wulila n'u ye k'u faga. O yoro kera u kaburu ye. Jose ye saya fisaya ni malo ye, i n'a fo Babenba. Juguw sago kera, bawo u ye kamalen caman mine ka taa n'u ye. O don na dugu tun te Beledugu kono ni kasi ma ke yoro min.

Beledugu be meen n'a ma jine kele in ko.

Dape gelenmanw :

tulobilen = tubabu, faraje

- A) A' ye masalabolo in lakali a' tɔɔɔw ye.
- B) A' ye pininkali ninnu jaabi.
- 1) Jɔn tun ye kumi Jose Tarawele ye ?
 - 2) Munna Jose Tarawele ye je siri ni tulobilenw ye ?
 - 3) Alimankɛɛ selen, faransɛw nana munna Bɛɛdugu ?
 - 4) Bamananw ni faransɛw ka kɛɛ kɛra Bɛɛdugu yɔɔ jumɛn ?
 - 5) Faransɛw donnen Kumi kɔɔɔ, Jose n'a muso ye mun kɛ ?

Dakun fɔɔ

Kumi Jose ka kelennakuma :

Ne Jose Tarawele, Kumi dankelen, n ye dugu caman minɛ, k'u don n ka mara kɔɔɔ, nka hali bi, dugu dama-dama bɛ yen, n dɛsɛra olu la. Ne jɔɔɔn cɛ farin ! E ko n tɛna taa se tubabuw ma, u ka na n dɛmɛ ka n juguw kɛɛ !

Dakun filanan

Jose Tarawele ye tubabuw sɛgɛrɛ :

Jose : N teri tubabuw, hami min bɛ n na bi, o ye ka n dɛmɛ ka duguw kɛɛ, n dɛsɛra minnu na.

Tubabukɛ dɔ : Jose, i ka kɔɔɔɔ faamuyara. An y'i tɔɔɔ mɛn ; n'i nana an sɛgɛrɛ k'an k'i dɛmɛ, o tɛ baasi ye. An sɔɔna i ka fɔta ma, o bɛnn' an ma.

Jose : O diyara n ye. N b'aw fo.

Dakun sabanan

Kɛɛ kɛra, Jose sera a juguw la.

Jose ka nisɔɔndiya

Aa, bi ne nimisi wasara. Hami gɛɛɛn min tun bɛ ne Jose dɛsɛ ka sunɔɔɔ, Ala y'o nɔɔɔɔya tubabuw sababu la. Dɔ farala n ka mara kan, dɔ farala n tɔɔɔ kan. Mɔnɛ bɔra n na pewu. Tubabuw kɛra n teriw ye.

Dakun naaninan

Alimankelɛ sera, tubabuw nana Belɛdugu.

(Nɔnkɔn jamanatigi ka bulonba kɔnɔ)

Tubabukɛ dɔ : Bamananw, an sera a' ma, nka an ma s'aw ma
ni juguman ye. Kelɛ bɛ an ni Alimanw cɛ. An nana
kelɛcɛpini na aw fɛ ka taa dɛmɛ don an ma.

Jamanatigi : N balima bulonkɔnɔmɔgɔw, aw ma tubabuw
nakan mɛn wa ? U nana kelɛcɛpini na an fɛ ka t'u
dɛmɛ ka Alimanw kelɛ. Kɔrɔfɔ filɛ a' kɔrɔ, n'a bɛ
kɛ cogo min. An bɛ t'u dɛmɛ wa, an b'a kɛ di ?

Ngusunjeli : Ee, Belɛdugu ! Ee, Belɛdugu ! Cɛ tɛ yan wa ?
N'aw tɛ cɛw ye, a' ye kulusi bɔ ka di musow ma
a' k'u ka taafe minɛ.

Jamanatigi : (a wulila k'i jɔ). Tubabuw, Belɛdugu ko a tɛ,
k'a kan lamini.

Bulɔnkɔnɔmɔgɔw bɛɛ : O ye tɛɛ ye ! O ye tɛɛ ye !

Jamanatigi : A' y'aw labɛn kelɛ kama. Kelɛ ka kɛ ! Kelɛ ka kɛ

Jama : Kelɛ ka kɛ ! Kelɛ ka kɛ !

Jamanatigi : A'ye wuli ka don jamana kɔnɔ ko ne
jamanatigi ko kelɛɛmɔgɔw bɛɛ ka jɔgɔn sɔrɔ n ka
bulonba kɔnɔ bi bɛɛ.

Dakun duurunan

(Kelɛɛmɔgɔw bɛɛ nana)

Jamanatigi : N badɛn kelɛɛmɔgɔw, a' welekun tɛ dɔwɛɛ
ye ; tulobilenw nana k'an ka kelɛcɛw d'u ma u ka tɛ
dɛmɛ k'u jugu Alimanw kelɛ. Ne Jamanatigi ko n

fo ka n kan lamini. An b'u kelɛ. A' y'a' labɛn, a' ye
kelɛkɛminɛnw ta, ka kɔjalanda sɛgɛɛ.

Kelɛɛmɔgɔw : An b'i kɔ bi, an bi kɔ sinin, kelɛ ka kɛ !

Jose : Jamanatigi , kelɛ in tun tɛ ne sago ye, nka n'e ko
ten, an na kelɛ kɛ.

Dakun wɔrɔnan

(Kelɛ kɛra, tubabuw ye se sɔrɔ. U ye kamalenw
minɛ ka taa n'u ye, k'u kunda Kumi kan)

Jose ka bulon kɔnɔ, a ka saya.

(Kɔlɔsilikɛla dɔ bolibaato donna bulɔn kɔnɔ).

Kɔlɔsilikɛla : Ee Jose Tarawele, Tarawele ani Tarawara,
tulobilenw kun bɛ an kan.

Jose : I kɔ di ? (a bɔra k'u ye fo yɔrɔ jan). Ee, tɛɛ dɛrɛ ! A'
ye mugubon dayɛɛ jɔona. Tulobilennin k'a tɛgɛ da
ne Jose kan, o tɛ kɛ abada. Balo don, saya tɛ yen ;
saya don, balo tɛ yen.

Baramusɔ : N makɛ n kɔnɔ, an jɛra ka diji min jɔgɔn fɛ, ni jalaji
nana an bɛ jɛ k'o fana min jɔgɔn fɛ. E bɛ sa yɔrɔ o
yɔrɔ, ne fana bɛ sa yen.

(Jose ye ta bila mugu la, mugubon wulila n'u ye k'u fila bɛɛ faga).

Degeliw

1) A' ye kumaɛɛgɔnya in waleya

2) A' ye kumaɛɛgɔnya in tɔ miiriya k'a kɔrɔfɔ sɛbɛnta sɛbɛn.

Dɔnniyamasalabolo

Koɓsilikalan : Nɔno

Nɔno ye jimafen jeman ye min be bo bagan dow la i n'a fo misi, saga, ba, naame, walasa k'u denw balo. Hadamaden fana b'a den baloli damine ni sinji ye. Sinji te dowere ye nɔno ko. Nɔno ye balo dafalen ye, farikolo nafalan caman be soro min na. N'an ye nɔno ke minen kono k'a bila fiye na, fene be sigi a sanfe. N' i ye fene in gosi, a be ke nare ye; o tobilen de ye sirime ye. N' i ye nonokene bila, a be sunogo, ka ke nonokumu ye. Nɔno be se ka dilan ka ke dumunifen werew ye i n'a fo foromazi, keremu, yawuru. Walasa nɔno kana sunogo jona, i b'a wuli. An kana nonokene wulibali min bawo a be se ka bana caman lase mogo ma.

Nɔno be dumunifenkulu folo de fe, min be barika di farikolo ma

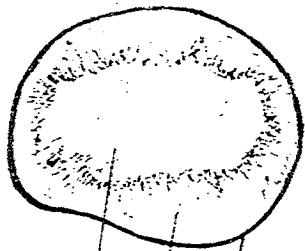
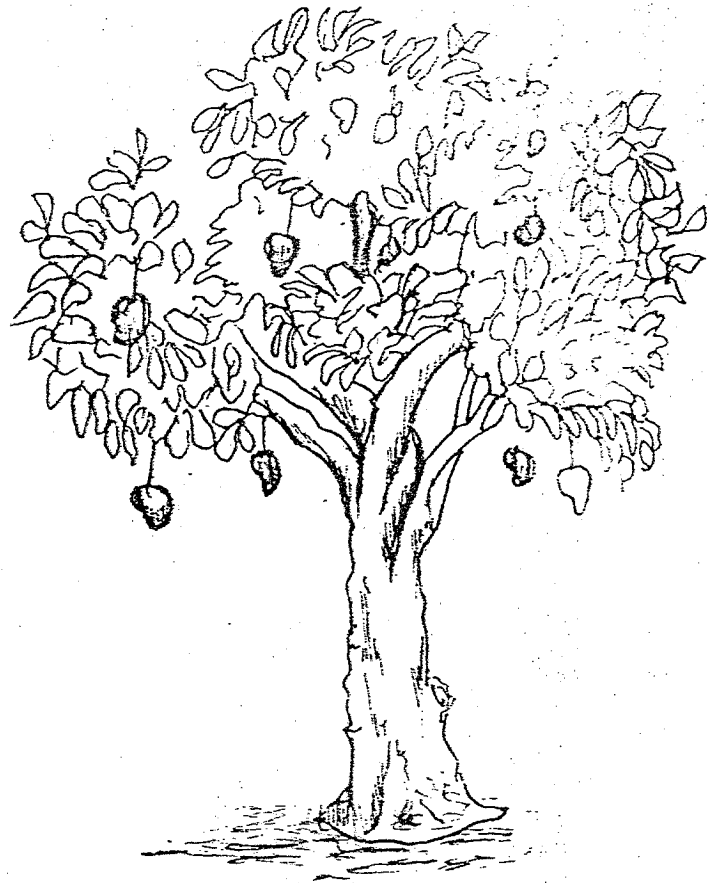
Degeliw

A' ye jininkaliw jaabi

- 1) Sirime be soro cogo di?
- 2) Nɔno be se ka bayelama ka ke dumunifen jumaw ye?
- 3) Nɔno wulibali be se ka mun lase mogo ma?
- 4) A' ye bagan saba togo seben minnu be nɔno di?
- 5) A' ye nɔno nafaw seben?

Dɔnniyamasalabolo

Kɔlsilikalan : Mangoro

kolo bu fara

Mangoro ye jiriden ye min be soro an fe yan kosebe. Mangoro kokanna ye fara ye, a konna ye bu ni kolo ye. N'i ye kolo ci, kise ni falenkun b'o kono. Mangoro monen bu ka timi, a be se ka bisi ka ke mangoroji ye, a nono fana be se ka bo. Mangoroden daw girinya be se ka taa fo garamu keme duuru la.

N'i ye mangorokolo dan , a be falenkun bo ka ke mangorosiyen ye. O de be bonya donin-donin ka na ke mangorosun ye.

Mangoro suguya damado'be yen : nunjannin, fumanin, nunkurunnin. Mangoro suguya fila be se ka gerefe ka mangoroden jumanw soro minnu be wele gerefe. Gerefe suguya ka ca ; ameriken, kolontannin, zili, selenin, sumanen, misika ani dowerew.

Mangoro nafa ka ca balo siratige la, farikolo lakananan do don, wa a be dumuni yelemali teliya.

Degeliw

A' ye jininkaliw jaabi

- 1) A'ye mangoro fan kunbaw togo seben?
- 2) Mangorosun be soro cogo di?
- 3) Nafa jumen be mangoro la?

Dɔnniyamasalabolo

Jamanakalan : Don, kalo ani san waatiw

Hadamaden ka dijelatige kɔnɔ a ka ko bɛɛ bɛ kɛ waati dɔ de kɔnɔ : don, kalo walima san. Tile ye k'a ta tile boli la ka t'a bila a binni na. Tile tilalen bɛ nin cogoya la : tile boli ni tilesekunce furance ye sogomada ye. Waati min tile bɛ kɛ kuncɛ ma, o bɛ wele tilesekunce. Tilesekunce ni selifana furance ye tilegan ye.

Selifana ni tilebin cɛ ye wula ye. Tile binni n'a boli cɛ ye su ye. Su ni tile bɛ wele don. Waati 24 bɛ don kɔnɔ. Dɔgɔkun, kelen bɛ bɛn tile wolonwula ma : Ntenen, Tarata, Araba, Alamisa, Juma, Sibiri, ani Kari.

Min ye kalo ta fan ye, tile 30 wali 31 bɛ dɔw kɔnɔ fo n'a kɛra Feburuyekalo ye. San dɔw la, ale bɛ bɛn tile 28 walima tile 29 ma. Dɔgɔkun 4 jate de bɛ kalo kɔnɔ.

San ye waati ye min bɛ bɛn kalo 12 ma : Zanwuyekalo Feburuyekalo, Marisikalo, Awirilikalo, Mɛkalo, Zuwenkalo, Zuluyekalo, Utikalo, Sɛtanburukalo, ɔkutɔburukalo, Nowanburukalo ani Desanburukalo. San dɔw bɛ bɛn tile 365 ma, dɔw bɛ bɛn 366 ma. Dɔgɔkun 52 bɛ bɛn san kelen ma.

Dajɛ gɛlɛnmanw :

Tilesekunce = midi, nɛgɛ kanjɛ 12

Degeliw

I A' ye jininkali ninnu jaabi ?

- 1) Nafa jumɛn bɛ waati donni na?
- 2) Waati joli bɛ don kɔnɔ ?
- 3) Feburuyekalo ye tile joli ye? Kalo tɔw dun ?

II A' ye dajɛ jumanw koori tilegan

a) Tile boli ni tilesekunce furance ye sogomada

b) San dɔw la Feburuyekalo bɛ bɛn tile 31 ma

tile 29

c) Dɔgɔkun 52 bɛ bɛn san kelen ma

kalo

Dɔnniyamasalabolo

Kɔbsilikalan : Nɛresun

Nɛresun ye jiri ye min bɛ sɔrɔ funtenimajamanaw la. Jiri lakananen don an ka jamana kɔnɔ a nafa kɔsɔn. Nɛresun ye jiriba ye min janya bɛ se ka taa fo mɛtɛrɛ tan jɔgɔn na. A ju ka bon k'a jɛ lafin. A buluw ka misen. Nɛresun bɛ denni daminɛ Awirilikalɔ la, ka mɔ Zuwɛnkalo la. Nɛresun denw ka jan u tisannama don.

Nɛresun nafa ka ca : a den bɛ dun, a kisɛ bɛ kɛ sunbala ye. A bulu n'a fara bɛ se ka kɛ ka bana caman furakɛ i n'a fo kannabaganin, kooko o n'a jɔgɔnnaw. Yɔrɔ dɔw la, nɛrɛmugu ni bɔgɔ bɛ jɔgami ka kɛ ka so mun.

Degeliw

I A' ye jininkaliw jaabi

- 1) Nɛresun bɛ sɔrɔ min ?
- 2) A' y'aw lamini jiri lakananen fila togo sɛben.
- 3) Nɛresun janya bɛ se ka taa mɛtɛrɛ joli la ?
- 4) Nɛresun bɛ denni daminɛ kalo jumen na ?
- 5) Bana fila togo sɛben nɛrɛ bɛ minnu furakɛ.

II Tije wa nkalon

Nɛresun ye nenemajamanaw jiri ye.	T	NK
Nɛresun janya bɛ taa mɛtɛrɛ bi naani na.	T	NK
Nɛresun bulu bɛ kɛ sunbala ye.	T	NK
Nɛrɛmugu bɛ kɛ ka so mun.	T	NK

Dɔnniyamasalabolo

Jamanadenyakalan : Jilatoli

Dolenda tun ka di Sanba ye. Don o don wula fɛ, a tun bɛ taa dolɛn da dankanda la fo fitiri. Nin don in wula, mɔgɔ tun ka ca kɔsɛ bɛ dankanda la : dɔw tun nalen bɛ finiko la, dɔw ta tun ye minɛnko ye walima cɛncɛnɔ. Batigelaw fana tun bɛ taakasegin na kɛrɛfɛ.

Kaja tun bɛ finikolaw fɛ. A y'a ka zipuninw n'a ka jɔbuninw bɛɛ kanga, k'u sɛgɛsɛgɛ, k'u sanango ka tila k'u fɛnsɛ tile la. A tilalen, a y'i wɔrɔ ka boli k'i fili ji la. Jilatulon dabɔra. Denmisen wɛrɛw fana tun bɛ tulongɛ la kɛrɛfɛ. Sɔɔnin denmisennin dɔ y'i tunu ka bɔ, ka tila k'i tunu tugun ka bɔ. Kaja y'a don o toto don ji la, a kulela dewu ka mɔgɔw wele : " A' ye na koyi ! Waliden toto don ji la !". O kɛlen, cɛ o, muso o, bɛɛ y'i ka baara jɔ ka boli ka na. Cɛnin y'i tunu sijɛ sabanan na minɛ a kun ma bɔ bilen. Kaja y'a tunuyɔrɔ jira. Mɔgɔ minw tun bɛ se nɔnni na, olu y'u fili ji la k'a jinini daminɛ. Sɔɔnin Sanba bɔra ni cɛnin kirinnen ye.

U nan 'a ye dankanda la k'a d'a kɔnɔbara kan filɛn dɔ kan. U y'a bisi. Ji bɔr'a nun n'a da bɛɛ fɛ. U tilala k'a da duguma ka ninakiliseginbaaraw k'a la.

Tumanin kɛlen, cɛnin jɛmatigɛra. A wulila k'i sigi, ka tiso, ka jininkali kɛ.

Kaja kɛra sababu juman ye, bawo n'ale tun tɛ cɛnin tun bɛ to ji la. Ni gɛlɛya ye mɔgɔ sɔrɔ, an ka k'an k'a dɛmɛ.

Jamanadenyakalan : Dugumisennin maracogo

Dugu misennin maralen don dugutigi n'a ka kankɔɔsigiw fɛ. Kankɔɔsigiw hake b'a ta mogo duuru fo ka t'a bila mogo tan ni saba la. Dugutigi n'a ka kankɔɔsigiw sigilen don san duuru baara kama duguden ce n'a muso bee lajelen fɛ. Kankɔɔsigiw be dugutigi demɛ a ka baaraw la.

U be je ka dugu lakana, ka senfenw kolosi, ka jɛya sabati. U be sigi ka dugumogow ni jɔgon ce jɔgonfaamuyabaliyaw ni kelw senfɛ.

U be faamaw ka ciw ni sebenw lase dugudenw ma. U be gafew mara, furu, bange ani saya kunnafoniw be minnu kɔna.

Jamanadenw hake jate mineni ni bolociw ani nisongaminew senfɛ, u be demɛ don jamana ka cidenw ma.

Joyɔɔba be dugutigi n'a ka kankɔɔsigiw la dugu misenw kɔna.

Degeliw

1) A 'ye jininkali ninnu jaabi

- a) Dugu misennin maralen don jɔn fɛ?
- b) Jɔn de be dugutigi n'a ka kankɔɔsigiw sigi?
- c) Kankɔɔsigiw hake be taa joli la?
- d) Dugutigi n'a ka kankɔɔsigiw ka baara saba fo.

2) Masalabolo in kɔɔfo sebenta dilan.

A 'ye jininkaliw ninnu jaabi

- 1) Jɔn toto tun don ji la?
- 2) Jɔn kulela ka mogow wele?
- 3) Jɔn kera sababu juman ye cenin ma?
- 4) N'i' ye mogo toto ye ji la, i ka kan ka mun ke?

Kalanje : Tiga nafaw

Tiga ye senefen ye min nafa ka bon kosebe dumuniw ni soro siratige la.

Bi-bi in na, na caman be dilan ni tiga ye: tigadegena gansan, jugu tigadegema, gan tigadegema, o n'a jogonaw. Gadonna ka kan ka dumuni falen tuma ni tuma. O de kama nin don in, Jefarima ye jugunatobi do boloda.

Kabini sogoma, a taato nako la nabulunini, a ye tigakise bo k'a d'a denmuso jagalen ma. Sanni bamuso segintuma ce, jagalen ye tigakise in jiran k'a fara bo, k'a fiye, k'a foroki, k'a mon. A soro la ka kise forokilenw si wugu la k'u nugu tineku. Jefarima nana ni jebulu ni paronbulu ye. A y'u ko k'u je, k'u kalaw n'u buluw bojogon na, ka soro k'u tige-tige ka misenya. O ko, a ye jugu in ke nadaga la, ka tasuma dadon a koro. Daga wulila yoro min, Jefarima ye tigadegge silen ke na in na k'a munu, ka tila k'a suuru walasa a kana bon.

Ka na in to tobi la, gadonmuso nana in ye nafen tow k'a la. A tobira fo ka tulu sigi a sanfe.

Waati do selen, Jefarima ye dogow bo daga koro walasa na kana gerengeren.

N'an ye jatemine ke, an b'a kolosi k'a fo ko na in tobili ka telin a musakaw man ca, wa a dun ka di. Juguna nafa ka bon, sabu a be barika di farikolo ma, ka keneya sabati.

Jefarima be dumunifen werew dilan ni tiga ye i n'a fo tigasari, buleti, juka, laro,...

Soro siratige la, tiga be cikelaw demu u ka musakaw la. Musow b'a jiran k'a ke marabagatiga walima tigadegge ye k'a feere.

Tigakala yere ye bagandumuni juman ye. An ka izinibaw n'oye IKOMA ni SEPOMU ye, olu be nafolo caman ladon jamana koro k'a sababu ke tigatulu ni safune ye.

Degeliw

I a) A' ye juguna tobigogo jefo?

b) Dumunifen were jumenw be dilan ni tiga ye?

II A' ye do fara dajew kan k'u koro jidi : dumu, jugu, sene, tobi, ca, misen

Misali : misen.....misenya.

b) A' ye masalabolo kumase ninnu bila bansira kan (Kumase sabanan ni kumase laban)

c) A' ye denni ke nin kumase in koro:

Jagalen ye tigakise jiran, ka a fara bo, ka a fiye, ka a nugu tineku.

III A' ye tomiw nonabila ni dajew minnu ye : nka, walasa

Jefarima y'i teliya ka dogow bo daga koro...

na kana gerengeren.

Na in musakaw man ca ... dun ka di.

Kalanje : Sanba ka misimara

Korobugu, Jojanjobugu mara la, Sanba ye misitigiba ye. A ka wɛrɛ bɛ dugu kɔrɔn fɛ. Don o don sɔgɔma, fulakɛ in ka misiw bɛ biri. U biri o biri, a bɛ se ka nɔnɔ litiri kɛmɛ naani sɔrɔ fo ka taa se kɛmɛ duuru ma.

Sanba timinan ka di, o ye timinandiya dan ye. Ni dugu jɛra kaban, Sanba ka baara folɔ bɛnnen bɛ wɛrɛlataa ma. N'a sera wɛrɛ la, a bɛ tɛmɛ misiw bɛɛ kelenkelenna kɛrɛfɛ, k'a don n'u ni baasi ma si.

A ka fulakɛ Gidado bɛ sɔrɔ ka taa ni misiw ye ngomigosi la. U bɛ to munumunu na yen fo ka waati jan kɛ. Sanni misiw ka na, Sanba ka baarakɛlaw n'a denkenin Sidi bɛ wɛrɛ kɔnɔnɔgɔw dalajɛ ka taa u bila kɛrɛfɛ. Walahatile mana surunya, Gidado bɛ segin ni misiw ye, u bɛ sɔrɔ k'u birili daminɛ. Dow b'u biri, dow bɛ nɔnɔ ta k'a kɛ bɔlɛnw kɔnɔ.

Sanba yɛrɛ ye fulakɛ nisɔndumanba ye, a bɛ to munumunu na a ka misiw ni jɔgɔn cɛ. Ni nɔnɔ sera so, jɛ fila t'a ye, barisa a ka misiw balocogo ka ji, wa pagami t'a ka nɔnɔ na. Sanba ka misimusow ka ca n'a ka nturaw ye. San o san, i bɛ se ka misidennin caman dan a ka wɛrɛ kɔnɔ, hali filaninw yɛrɛ b'a la.

Sanba ka misitigiya tɛ gansan ye, a ka misiw bɛ balo ni turuto, bu ani melasi pagaminen ye, wa bagankɔgɔ tɛ dɛsɛ u la fiyewu. Hali misiw ninnu minniji bɛɛ kɛrɛnkɛrɛnnen don. Bagandɔgɔrɔ b'a bolo min bɛ misiw lajɛ dɔgɔkun o dɔgɔkun.

Sanyɛlɛmaseliw mana se, Sanba bɛ nafoloba sɔrɔ katugu, baganw bɛɛ bɛ san ale de fɛ.

Sanba ka du musakaw bɛɛ sirilen bɛ a ka misimara in de la. A ka baara in kanu b'a la, w'a yiriwara a bolo kɛsɛ bɛ fo ani mɔgɔw bolo donna jɔgɔn bolo, minnu ka baara bɛnnen bɛ nɔnɔ bayɛlɛmali ma k'a kɛ dumunifɛn wɛrɛw ye. An bɛ yɔrɔ min na i ko bi mɔgɔ dow yɛrɛ y'u kan di Sanba ma, minnu b'a fɛ ka na izini jɔ Korobugu, foromazidilan kama.

Jojanjobugu n'a lamini na, nɔnɔbayɛlɛma in bɛna kɛ sababu ye ka Sanba n'a jɔgɔnnaw kɛ fitinɛyeelenw ye hadamadenw balocogonuman sabatili la.

Degeliw

I A' ye jininkali ninnu jaabi

- 1) Sanba ka misiw biri o biri a be se ka nnono litiri joli soro?
- 2) Sanba ye sababu numan jumen soro a ka misibaara in na?

II Sariyasun

- a) A' ye wale korocilenw bila sisan waati la.
N'a sera were la, a be teme misiw kelenkelenna kerefe.
- b) Ni dugu jera, Sanba ka baara folo bennen be werelataa ma.
- c) A' ye kumase in bila waati temenen na.
Fulake Gidado be soro ka taa ni misiw ye ngomingosi la.
- d) A' ye kumase in dape korocilenw bila caya la.
Do b'a biri, do be nnono ta ka ke bolon kono.
Ni Ba Sidi ka fini dalen te mogo min na, e te laje.

III A' ye masalabolo in bakurubaseben.

Lakalita : Nkalontigela korobora

Galodugu ye kalabaanciw, nsonw, fugariw ani baarakembaliw dagayoro ye. Don o don, i be kibaruya kura de men a kono.

Fonse ye banafurakeyoro ba ye Bamako. Kabini dugu mana je, yen be fa mogo la : dogtorow, banabaatow, bilasiralibagaw, feereke'law ani nanamu nanamukokelaw. Ko do kera yen, hali bi o be lakali. Nin kera cekorobalamogo do ye.

K'a ta sogoma fo su, a be taakasegin na dogtoroso fan bee. N'a ni mogo benna, a yere b'a don se be min ye, a b'o lajo k'a f'o ye << I te jee ma. N muso de tun ladalen be yan. Ala y'a ka kalifa min a la. Anw ye wulakonmogow ye. Ne bolobanna pewu furakeli la. Dorome kelen te kun tugun hali ka kasanke san jango ka sutamobili sara. N b'i deli Ala kama, i ka n demee>>. Nin don in, a ye ce do lajo ka demee jini o fe. O y'a laje, k'a laje. O ce hakili jiginn'a la ko kunnasinin ale ye dorome keme woro di nin ce in ma nin yoro kelen in na a muso suturali kama. A hakili jiginna tugun ko Bamako falen don nin mogo lankolon suguyaw la. A ko delilikela ma : " Ala ka hine a la. Se te e ye bi k'i muso sutura, nka Ala y'a nagoya ne ye nin waati in na. N sonna ka banbagato suturamusaka bee ke n doni ye. N b'a fe an ka taa n ka n je da fure kan walasa perekali santa kana dese a la kasanke ye. "Ni fali min b'i bin, i t'o tulo ye".

Delilikela y'a bila naniyanumantigi in je ka Fonse subon segere. Nkalontigela taara a bolo sin musokoro ba do su dalen ma. O musokoro ba tun te dowere ye naniyanumantigi ba su ko. O k'a

ma : << N ko nin ye ne woloba su de ye. Ne nakun y'o de ye
Fanse bi >>.

O fra yoro min, ani nkalontigela k'i senfa o si ma koroya si
ye. A bolito taara don sukola dow cela. A bala kojugu olu la, bee
y'i yere jini. Nin bee la, jaa olu ka su kasanke dulonna
nkalontigela kan na. O bo n'o ye subon kono, banabaatow ni
kenebaato minnu tun be kene kan, olu ye kene mine. Banabaatow
tun ka telin n'u bilasirabagaw ye. Dogtoroso bee donna jagon na
: mankan, kule, ko su wulila. Sanni naniyanumantigi ka se ka
mogow lafaamuya, o ma diya de!

Nkalon men o men, a na korobo don do.

Dape gelenmanw :

naniyanumantigi = mogow min be juman ke a mogow jagon ye fu.

Degeliw

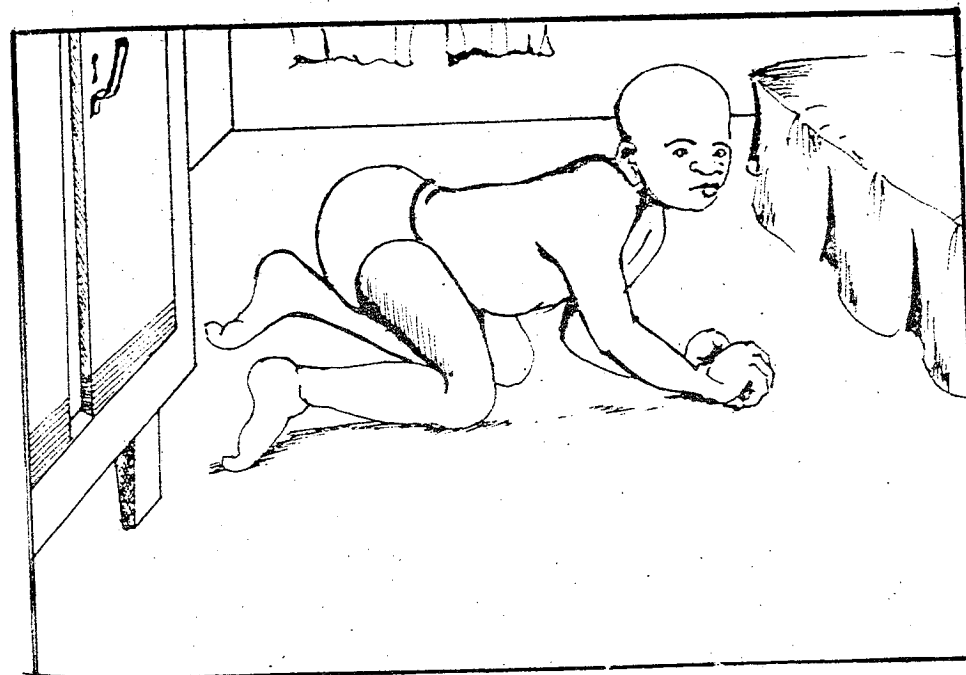
I A' ye jininkaliw jaabi.

- 1) Kunnafori dilen in ko kera yoro jumen na?
- 2) Nkalontigela in tun be mun ke?
- 3) Jon y'a ka nkalon jo a la?
- 4) Nkalontigela bolilen, mun kera dogtoroso kono?

II Mogow do ci tun ye nkalontige ye. Don do a
korobora.

Masalabolo do seben o kan.

Gansiliseben : Sindi

An balimamusow !

A' ye sin di den ma walasa :

- a kolow ka don, ka keneya
- a k'a farikolo lakanananw soro k'a kisi bana kuntan caman ma bawo sinji de be den wulicogo juman sabati
- wa sinji be den n'a ba kanu don jagon na

Nin laadilikan sementiyara jamana ka dogotokujekulu fe min ka baara jesinnen be den ni ba ka keneya an'u balocogo juman ma.

Degeliw

- 1) - Nafa jumenw be sinji la ?
- 2) - Jekulu jumen be laadilikan d'an ma den ni ba ka keneya sabatili kan ?

Gansiliseben : Kariteya

- Kariteya be soro an ka jamana fan tan ni naani bee
- Kariteya ye muntulu ye, min be dilan situlu la
- Kariteya be mago farikolo nugu k'a to a cogola
- Kariteya, farikolo lakananan kerengerennen don

Degeliw

A' ye jininkaliw jaabi

- 1) Kariteya be dilan ni mun ye ?
- 2) Kariteya be mun je farikolo ye ?
- 3) Kariteya be soro min ?

Baarabolodalen kuntaala surun : Sefan jiranni

Minenw : tasa, furune, poli, muru, asiyeti, kutunin, finfin.

Dilanfenw : sefan, tigatulu, jaba, kogo.

Sefan jirancogo

- Ta ke furune la k'a jaga.
- Sefankuru kelen ci k'a ke tasa konodun konon.
- Jaba kunba tilance tige k'a misenya k'a ke sefanji la.
- Kogo donin ke sefanji la.
- Poli sigi tasuma kan ka tulu weerewiti tilance k'a konon.
- Sefanji sebekoro gosi ni kutu ye.
- Sefanji suuru tulu bilennen na poli konon.
- N'a jiranna donin, i b'a yelama fan do in kan. O fana mana jiran donin, i be soro ka poli jigin.
- Sefan jirannen ke asiyeti konon.

Sefan nafa : Sefan be barika don mogo la, k'i kolo keneya, k'i fari nugu.

Poyi : An k'an kofile

N balimaw, an k'an kofile.

Boli man jugu, kofilebaliya de ka jugu.

N'i y'a men ko n togo gongonduuru,

I sen fila de be duguma.

To duman te bo daga konon ni daba ma diya.

Na duman te bo daga konon ni daba ma diya.

N badenw an k'an ko file,

Horon danbe ye kofileli ye.

Be te se ka ci ke,

N ka, be be balo senefenw na.

Tije don, samijeji de be senekela ka daba diya.

Nka, anw minnu b'a tonon dun,

Anw minnu b'a tonon don,

Anw minnu be balo a wosi la,

Anw fana be se k'a ka daba diya a bolo.

N'an ye deme don ka taa senekela ma,

N'an ye senekela jigi tugu,

A ka daba be diya.

N badenw, an k'an kofile cikela la.

Faso jigi, cikela,

Faso semenjiri, cikela,

Faso suturabaa, cikela,

Nisondiya te ke ni konon ma fa,

Ben te ke ni konon ma fa,

Baara puman te ke ni konon ma fa,

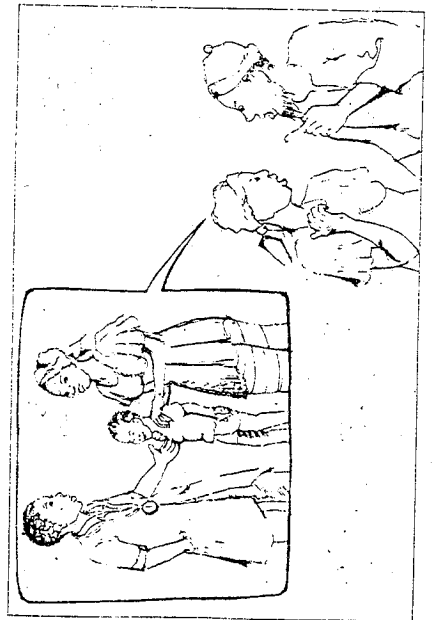
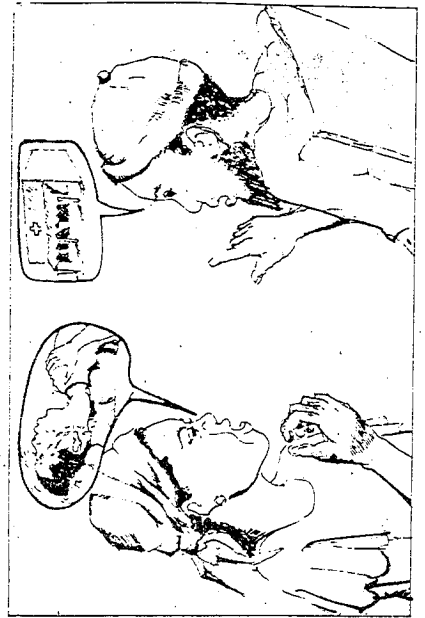
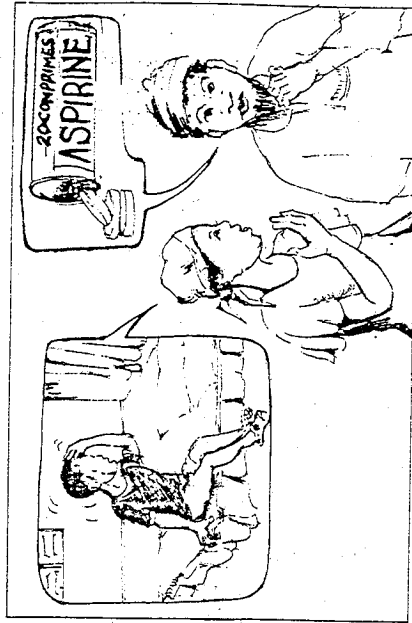
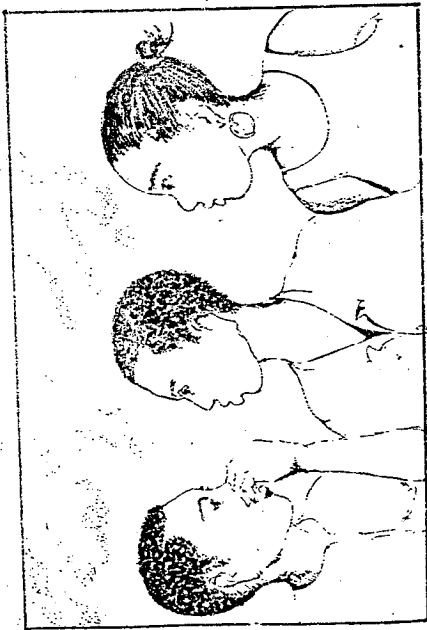
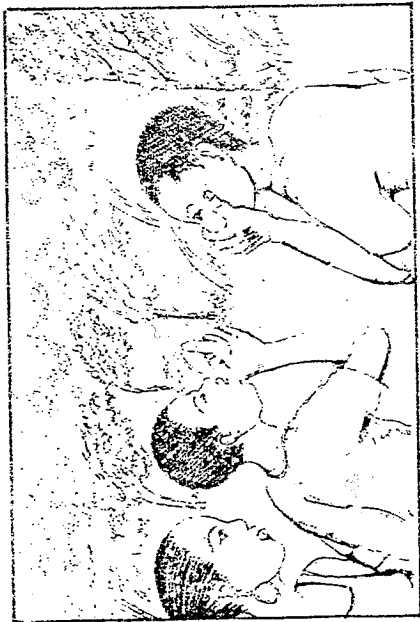
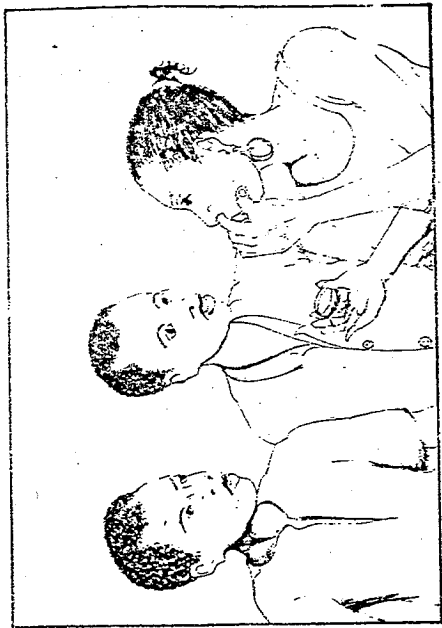
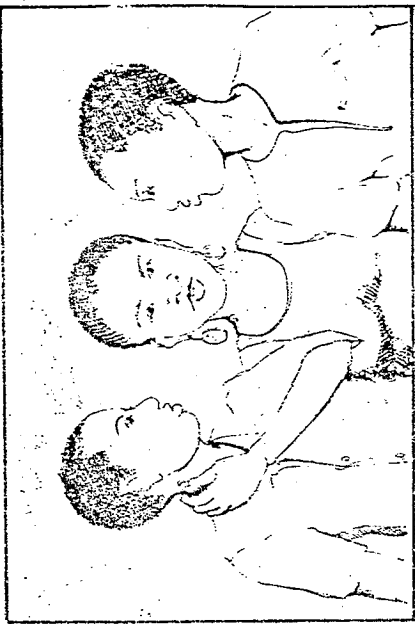
Soro te sabati ni kono ma fa,
 Fanga te sinsin ni kono ma fa,
 Bato puman te ke ni kono ma fa.
 O dunkafa tigi ye janni ye? Cikela.
 Ee! N balimaw, an ka sabali.
 Ee! N balimaw, an ka miiri.
 An bee ka je k'an kofile cikela la.
 Mogo o mogo mana jine i jujon ko,
 I labanko te je.
 An kana cikela ke bolokefafen ye.

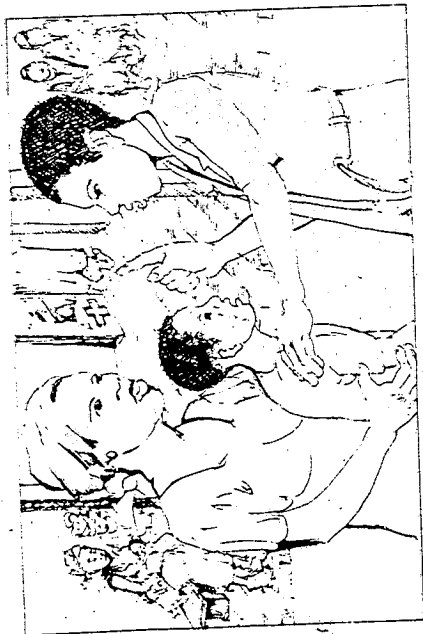
Nin poyi sebenna san 1989
 Amara Sise Bamako mara kalanko jemogoso.

Dajelatulon

A' ye dajɛ ninnu jini k'u lakoori.
 Dogotoɔ, kunfilatu, nogo, neresun, wolo, sumaya mangoro.

D	ɔ	g	ɔ	t	ɔ	r	ɔ	k	N
N	k	M	C	A	D	K	N	U	w
u	N	ɛ	r	ɛ	S	U	N	N	I
r	ɔ	D	ɲ	M	U	D	S	F	D
N	g	ɔ	N	S	M	K	C	I	M
A	ɔ	D	Z	D	A	W	O	L	O
M	E	E	N	ɛ	Y	D	F	A	S
E	D	K	S	J	A	M	I	t	N
M	A	N	G	o	r	o	ɲ	U	D
E	W	Y	A	I	S	t	k	ɛ	Y

- finikolon jininkali ke Ba la.
- sabarako jininkali ke Ba la.
- npalanko jininkali ke Ba la.

I je te npalan

- ni dulokiw ni kulusiw la.
- ni walannin ni gafew la.
- ni forokow ni sokirikew la.

3 Jininkaliw jaabi :

- 1) Munna denmisenw ye sabarako jininkali ke u fa la ?
- 2) Ali ni Ngolo be sabara sugu jumen fe ?
- 3) U fa taara n'u ye min ?
- 4) Ali ye sabara suguya jumen sugandi ? Munna ?
- 5) Ngolo ye sabara suguya jumen sugandi ?

Kalanje

Nare Famakan ni Sogolon Kɔkuru ka furu doncogo

Manden tun ye cefarin jamana ye. Nin waati, a masake tun ye Nare Famakan Keyita ye. Sigi do tun kelen be ka manden dugu do magow ni siri ka da u kun n'o ye Do ye. Mago si tun te se ka taa dugu kofe n'a m'i lajaba walima k'i faga. Donso fen o fen tun lakodonnen don, n'o y'i kun d'a kan, a b'o ni dije fara.

Sigi in tun te sigi gansan ye, magoyelema tun don.

Ladiyalifen sugu bee labila la donsow ye nka u si ma se sigi in na. Buguridalaw, komotigiw, moriw..., nin bee ye sigiko in jepini ka dese.

Don do, donso fila, korɔ ni dogo, olu y'u laben ka bo u ka dugu la ka taa sigi in kama. U selen Do masurunya la, u kunna musokoronin do la, dogosiri tun b'o kun.

U y'a fo, dogoke ye dogosiri mine a la ka t'a bila a ka so ka tila k'a ladiya. O diyara musokoronin ye fo k'a damateme bawo mago tun ma deli ka nin jagon bonya d'a kan. A y' a don ko dunanw don, wa nakun b'u la. O bee n'a ta, a y'u jininka u nakun na : << N denw, aw ni ce bonya la. Aw ye dunanw ye de ? Aw kun be yoro jumen kan ?>> Dogoke y'a jaabi : << Magokorobabonya ye laada ye anw fe. An nana dugutigi ka wele lamɛn n'o ye Do sigiko ye >> .

Musokoronin y'i jo fefewu ka waatinin ke balima filaw lajeli la, ka sorɔ ka don a ka so korɔ. A bolen, a y'i kanto dogoke ma : << N be sigi in labila aw ye, nka an b'an sipen jagon ye. Sigi fagalen

kɔ, ni dugutigi y'aw jininka ladiyalifen na, a' bɛ muso jini a fɛ.
Dugu npogotigi bɛɛ bɛ labɔ ka jira aw la, a' bɛ n mɔdenmuso in ta.

Mɔdenmuso in tɔgɔ ye Sogolon, a cɛ ka jugu i ko saya, wa
dan b'a kɔ la : o de la a tun bɛ wele Sogolon Kɔkuru, sijnenni kɔfɛ,
musokɔrɔnin y'a yɛrɛ fagali dalilu d'u ma bawo sigi in tɛ dɔwɛrɛ
ye ale yɛrɛ kɔ. U ye foli di jɔgɔn ma, donsokɛ fila taar'u jatigila la
ka labenniw daminɛ.

Kɔrɔkɛ sirannen y'i kanto : << N dɔgɔ, e dalen b'a la k'a na
son k'a yɛrɛ d'an ma ?>>. Dɔgɔkɛ ko : << Kalikan tɛ wa, n kɔrɔ
>> .

U ye su bɛɛ kɛ labenni na : Laturu, kolonfili... Dugu jɛlen, u
solila ka sonni kɛ ka sɔrɔ ka kungo magɛn. U taara belebele
labennen sɔrɔ u jɛ. U y'a bɛlɛn fo ka surunya a la . Dɔgɔkɛ ye
marifa kunkanɛ kelen k'a la. O ma fɛn kɛ dankelen na ; a ye yɔrɔ
bɛɛ kɛ sennɔ ye. Kɔrɔkɛ siranko jugu yɛlɛnna jiri la. Dɔgɔkɛ ye sigi
to munumunu na ka musokɔrɔnin ka kalakisɛ dilen ta k'o bon a
ma . O y'a minɛ yɔrɔ min, a y'i yuguyugu ko kelen kɛ ka dugu
minɛ . O kelen, kɔrɔkɛ jiginna ka bɔ jiri la ka t'i jɔ dɔgɔkɛ kɛrɛfɛ. U
ye sigi ku tigɛ ka t'o jira dugutigi la. O nisɔndiyalen y'u jininka u
ka ladiyalifen na. U k'u bɛ muso de fɛ.

Dugu npogotigi bɛɛ labɔra nin don in : a cɛjuman n'a
cɛjugu. Dunankɛ fila ye layidu tiimɛ. U ye Sogolon Kɔkuru ta a
bolo ma ka n'o lajɔ u kɛrɛfɛ. Jama kabakoyalen tora njunɔnunu na.

Foliw ni barikadaw bannen kɔ, balima fila ye sira jini.

Nin waati kelen in na, Nare Famakan, n'o ye Manden
masakɛ ye, o n'a ka jelikɛ tun bɛ kolonfili la a ka bulon kɔnɔ.

Kolon ye kibaruya jira u la. Jelikɛ y'o lase faama ma :<< Cɛ fila ni
muso kelen kun dalen b'an kan. Kana ban u ka folen ma dɛ !>>.

Dunanw selen masakɛbulon kɔnɔ, faama y'u bisimila, k'u
jininka u bɔyɔrɔ la. U y'a jaabi k'u bɔra Do jamana na, k'u tɛmɛtɔ
don, nka u b'a jini faama fɛ a k'u balimamusu in ta k'a kɛ a muso
ye.

Faama y'a ka jelikɛ lajɛ, o y'i kun kɔmi. Sogolon farala
Sasuma Berete kan n'o ye Nare Famakan muso folɔ ye. Donsokɛ
fila hakili sigilen taar'u ka dugu la.

Sogolon ye den saba sɔrɔ minnu kɛra mɔgɔ barikamaw ye, i
n'a fo Sunjata. O Sunyata de ye Manden bɔ bolo la waati dɔ la, ka
tila ka Manden tɔgɔ lase dijɛ fan bɛɛ.

Degeliw

- A) Maana in kalannen kɔ, a' y'a lakali kalanden tɔw ye.
B) A' ye jininkaliw jaabi.

- 1) Nin maana in bɛ mun kan ?
- 2) Donsokɛ fila ninu wulila mun kama ?
- 3) Jɔnni kelen ye sigi faga ?
- 4) Munna donsokɛw ye Sogolon Kɔkuru sugandi ?
- 5) Sunjata ye mun kɛ Manden ye ?

Kumajogonya

Nare Famakan ni Sogolon Kòkuru ka furu doncogo

Dakun folo

- Kòròkè** : N dɔgɔ, i ma kibaruya men ? Sigi dɔ kelen bɛ ka Dokaw s'u dan na.
Ladiyalifenw labilalen b'a fagabaa ye. An tɛ t'an laje a la ?
- Dɔgɔkè** : N kòrò, o bɛ se ka kɛ, nka an t'a ko laje folo sira kòròw fɛ.
- Kòròkè** : O ye tɛjɛ ye. An k'an magɛrɛ buguri la.
- Dɔgɔkè** : Cɛnden saba dalen! Fila jɛlen! Hun! N kòrò, fɛn nin tɛ gansan ye dɛ! I jɛ tɛ a hadamadensawurama la, ka sòrò k'a dantanfenma jɔ o kɛrɛfɛ !
- Kòròkè** : Nin laje ! A dun kòrò jɛlen don, kabako ! K'i yɛlɛma ka mɔgɔw faga k'a sòrò i kòrò jɛlen don.
- Dɔgɔkè** : Ko tɛ kɛ gansan. I jɛ tɛ sababu dalen na a su kɛrɛfɛ ! O de ka kan ka jɛjɛni.
- Kòròkè** : An k'an labɛn ka Do sira minɛ. Bangebaadugawu ni dɔnniyaw n'an dɛmɛ. Dagaba kòròji dɔ ta kà bɔrɛ bilɛn kòrò furamugu dɔ k'o la an k'an ko n'o ye.
- Dɔgɔkè** : An tɛ joba fana sɔn ni sɛ bilɛn ye !
- Kòròkè** : An labɛnna sisan taali kama. An b'an yɛrɛ dilan ni minnu ye kɛnɛ kan, olu kɛ bɔrɛ kòrò. N dɔgɔ, an ka sira minɛ.

Dakun filanan

(Do dugu donda la)

- Kòròkè - Dɔgɔkè** : Bakòrò i ni sɔgoma.
- Musokòrònin** : Nse ! A' ni taama !
- Dɔgɔkè** : Bakòrò, dɔgɔ di n ma n k'a lase so.
- Musokòrònin** : N den, ɲaniya ye wasa kɛ. N ma sɛgɛn.
- Kòròkè** : Bakòrò, an b'i deli. Anw tɛna sɔn ka tɛmɛ e ni doni in na. A d'an ma.
(U sɛlɛn musokòrònin ka so)
- Dɔgɔkè** : Dɔgɔ filɛ. Woro ni sira fana filɛ.
- Musokòrònin** : A' ni cɛ bonya la. Aw ye dunan ye dɛ ! A' kun bɛ yorò jumen kan ?
- Dɔgɔkè** : Mɔgɔkòròbabonya ye laada ye anw fɛ. An nana dugutigi ka wele lamɛn n'o ye sigiko ye.
(Musokòrònin y'a kun firifiri k'u filɛ ka don so kòrò, ka tila ka bɔ).
- Musokòrònin** : N bɛ sigi in labila aw ye, nka an b'an sɛjɛn jɔgɔn ye.
- Kòròkè** : An sɔnna.
- Musokòrònin** : Sigi fagalen kò, ni dugutigi y'aw jɛninka ladiyalifen na, a bɛ muso jɛni a fɛ. Dugu npogotigiw bɛɛ mana bɔ, a' bɛ n mɔdɛnmuso in ta.
- Dɔgɔkè** : O bɛ kɛ.

Dakun sabanan

(Korɔke ni dogoke so kono u jatigila la)

Korɔke : N dogo, e dalen b'a la k'a na son k'a yere d'an ma ?

Dogoke : Kalikan te wa n korɔ !

Korɔke : Dugu tilala, an ka don an ka ceyamenenw na.

Dogoke : N korɔ, situlu ni furamugu file.

Korɔke : Nin tafo in siri i ce la, i ka bagan sir'i bolokan na.

Kana jine i ka file ko de, an fa y'olu geleya an ma
kosebe.

Dogoke : N korɔ, n tilala, an te fen jugu in magen !

Dakun naaninan

(Kungo kono)

Korɔke : N dogo, a file. Fen in ka bon koyi !

Dogoke : N korɔ, i hakili sigi. An kana don a ni fiye ce de !

Korɔke : A y'an kasa mine kaban. A y'a kunda an kan. Mugu
ci a la ! Mugu ci a la ! Ne bolo be ka yereyere.

Dogoke : (ye mugu ci). O ma mago je. N korɔ, i be min ?

Korɔke : N be jiri bala. I te yelen bawo ne ma da fosi la tugun.

Dogoke : O bee n'a ta, an te musokoronin ka fen dilen fana laje
a la ?

Korɔke : O ye tiye ye, ne yere tun hakili bora o ko.

(Dogoke ye fen fili korɔke ma)

Dogoke : N korɔ. I je t'a la yereyere la. A ye dugu mine !

Korɔke : (jiginna). N dogo a ku tige. Ko bee banna sisan.

Dogoke : Ayi ! A to ye layidu tiimeni ye.

Dakun duurunan

(Do dugutigibulon kono)

Korɔke ni Dogoke : Dugutigi i ni sogoma !

Dugutigi : Nba ! Suro folen ma bo wa, tari a kera di ?

Korɔke : Folon kera, wa sigi ku file.

Dugutigi : A' ni baara. A' ni cefarinya .

Aw dun be mun fe ladiyalifen ye sisan ?

Dogoke : Furumusɔ !

Dugutigi : Jeliba ! Dunun gosi k'a lase dutigi bee ma ko n b'a
fe ka dugu npogitigi bee ye n je korɔ sisan.

(Jeliba be dunun gosi ka kuma).

Jeliba : Do gatigiw ! Faama ko ! a b'a fe ka dugu npogotigiw
bee ye fere la sisan. Maa si kana to ko !

(Faama, npogotigi bee be kene kan).

Jeliba : Dankelenw, npogotigiw file. A' y'a' dungo ta .

(Korɔke taamana npogotigiw ni jagon ce ka t'i bolob
da Sogolon kan)

Korɔke : Faama, anw be nin npogotigi in de fe .

Jama : Eee ! Eee !

Ninnu je te ko de la wa ?

Fa de be ninnu na wa ?

Dakun wɔɔronan

(Nare Famakan ni Jelike laturu da la)

Jelike : Faama fence fila ni fenmusɔ kelen kun b'an kan.

Nare Famakan : Tipe ! Muso in te muso gansan ye. I ne t'a dolo'la !

Jelike : O doron te . Here b'u da . N'u ye fen o fa' nini i fe, son o ma, bawo an ka here b'o la

Nare Famakan : O te baasi ye.

(Dunanw donna faamabulon konɔ).

Dunanw : Faama, i ni sogoma.

Nare Famakan : Nba ! Aw ni taama. Yorɔjumenkawo b'an fo ?

Kɔrɔke : Do ! Dugutigi b'aw fo.

Nare Famakan : A' te si yan bi, o na sini taama nɔgɔya aw bolo.

Kɔrɔke : Faama ! An senna ka telin, an b'a fe ka tɛmɛ. I ni ce bonyala. Faama, an be ko kelen de jir

Nare Famakan : O ye mun ye ?

Kɔrɔke : An b'a jini i fe, i k'an balimamusu Sogolon k'i furumusoye.

Nare Famakan : N sɔnna.

Kɔrɔke : O diyara an ye Faama. Sisan an be sira jini i fe.

Nare Famakan : Sira b'aw bolo. Ka se n'aw juman ye.

Degeliw

- 1) A' ye kumaɔgɔnya in waleya kalanso filanan ndenw ye.
- 2) A' ye kumaɔgɔnya in to miiri k'a waleya.

Dɔnniyamasalabolo

Ladamuni : Baara lankolon te yen

Baara suguya ka ca : birokonɔbaara ani bololabaara. Dijeelatige la, n'i ye baara min soro i k'i wasa don o la. A kolosira k'a fo mogow be birokonɔbaara de fisaya ni bololabaara ye. O ye fili juguba ye. Baara o baara ni mogob'i balo soro o la, k'i sutura, o ye baara juman ye. Nka, ni mogow min m'o faamuya fo ka to baarawoloma la tuma bee, i be ke baarakɛbali ye, ka laban mogofemogoya ma. Baara de be mogow hɔrɔnya, k'i danbetigiya, k'i ka hadamadenya sabati.

N'an y'an sigi k'an hakili jakabo, an b'a faamu ko baara ma bo baara la, baara man fisa baara ye. O de y'a to a be fo ko baara lankolon te yen, nka mogow kolon de be yen.

Degeliw

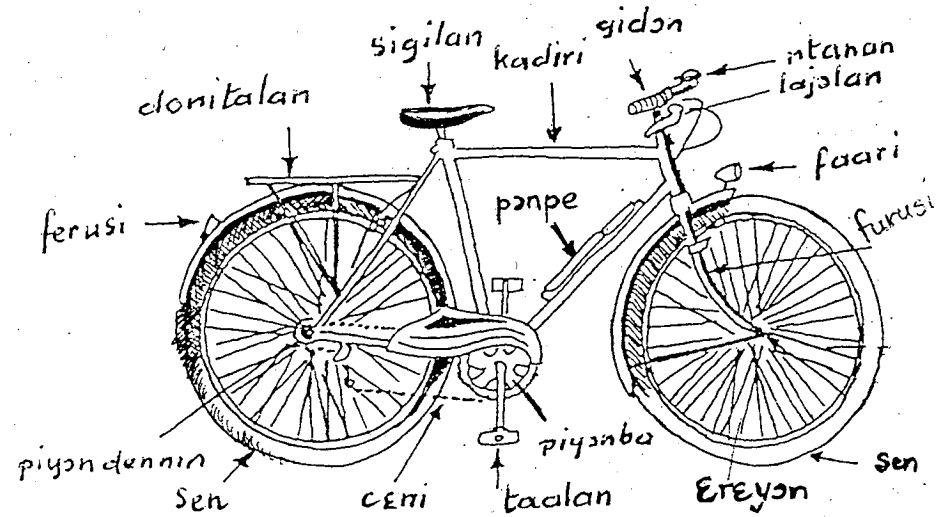
A jɔninkaliw

- 1) Baara be mun ne mogow ye?
- 2) Baarawolomala laban be ke mun ye?
- 3) Baara be mogow kisi mun ma?

B A' ye kumaseɔn kelen ta masalabolo in konɔ k'a' hakili jakabo a kan, k'a seben.

Dɔnniyamasalabolo

Kɔlsilikalan : Nɛgɛso

Nɛgɛso ye bolifen sen fila ye. A tilalen don yɔɔ kunba saba ye: kadiri, sen fila ani bolilan.

Kadiri : kadiri dilannen don ni nɛgɛfin ye, min kolo ka gɛɛn. Ninnu bɛ kadiri la : sigilan, donitalan, gidɔn min labannen don ni jɔlan fila ye. ntanan, faari, ferusi ani minɛn wɛrɛw.

Sen fila : Sen fila ninnu ka fɛgɛn, nka u kolo ka kɛnɛ. U tugulen don kadiri la ntulomaw fɛ. Sen fila ninnu dilannen bɛ ni santiw, ɛreyɔnw, cɛmabolo, fiɲɛforokow ani pinɛw.

Bolilanw : Olu de bɛ kɛ sababu ye ka nɛgɛso bɔ a nɔ na, k'a laboli : Walan, taalan, piyon ni cɛni ani jɛfɛsen b'a lataa.

N'i bɛ nɛgɛso boli, i b'i senw da taalan kan k'a tintin, o b'a to nɛgɛso senw bɛ munumunu. Lajlanw jɛci ye nɛgɛso lajlan ye k'a to boli la.

Degeliw

A ' ye jininkali ninnu jaabi

- 1) Nɛgɛso ye mun ye ?
- 2) Nɛgɛso tilalen don yɔɔ kunba joli ye?
- 3) Nɛgɛso bɛ boli cogo di ?
- 4) Faari ni ferusi nafa ye mun ye?
- 5) Nafa jumɛn bɛ nɛgɛso la ?

Dɔnniyamasalabolo

Jamanakalan : San waatiw

San kelen ye kalo tan ni fila ye. Waatiba fila de b'a kono: tilema ni samiye.

Tilema be damine Setanburubalo la ka t'a bila Mekalo la. Fonene ni funteni b'o kono.

Samiye be damine Zuwenkalo la ka t'a bila Okutoburukalo la, n'oye kawula ye.

Fonene fe, fiɲekolon be ci, magaw fari be koyokoyo, dow senw be peren.

Funteni tuma, hadamadenw ni dantanfenw be tooro kosebe tile farinya fe. Sanji te na, funteniba be ba, jiribuluw ni binw be ja, kow ni bajiw be dogoya, dugutaaw ni tulonw be caya wulakonoduguw la.

Samiye fe, san be na, ci be ke, binw be nugu, kow ni baw be fa f'u be walankata tuma dow la. Baganw be balo soro kosebe f'u be tulo. Waati be falen falen san kono.

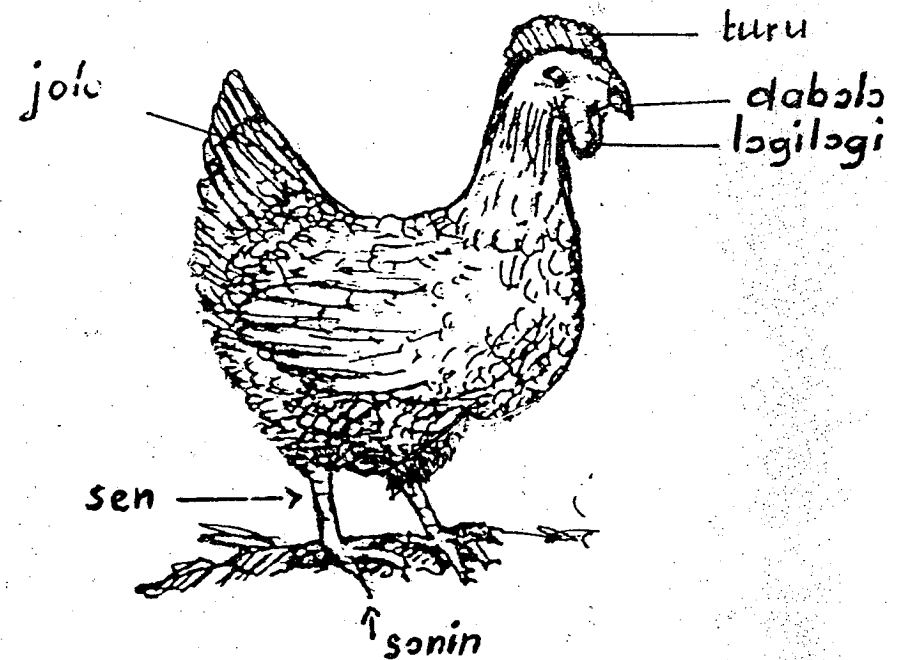
Degeliw

A 'ye jininkaliw jaabi

- 1) San tilalen don kalo joli ye?
- 2) Samiye be damine kalo jumen na?
A be laban kalo jumen na?
- 3) Funteni waati taamasiyen damado fa?
- 4) Mun be ke samiye kono?
- 5) Baganw be cogo jumen samiye fe?

Dɔnniyamasalabolo

SE

Koɓsilikalan : Se

Se ye sokonokono ye. A yere n'a fan nafa ka bon hadamaden ka balo la.

Se farikolo tilalen be yoro kunba saba ye: kunkolo, cesana ani jolanw: kamanw ni senw.

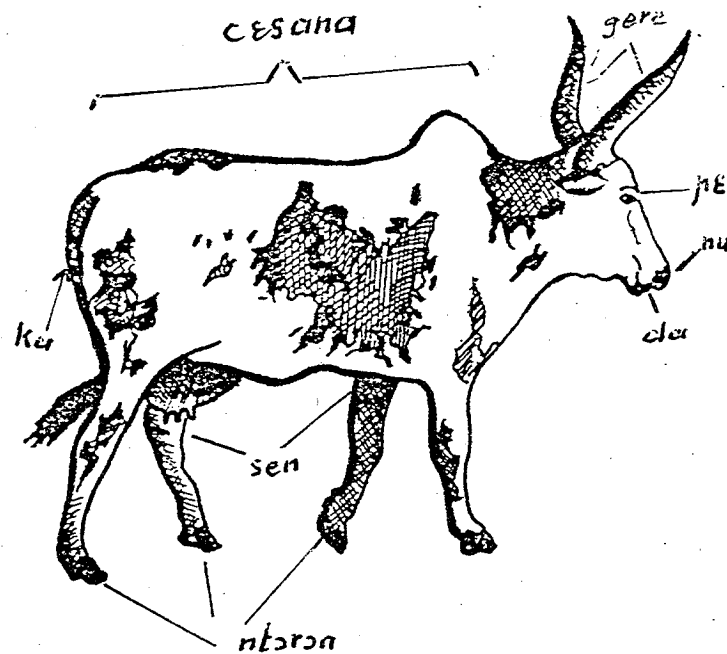
Kunkolo: jekise fila b'a kunkolo la jefara be minnu na. Kunkolo cemala masirilen be ni turu bilenman ye, a kankarola ta ye logilogi ye. Tulow jemadogolen be kunkolo la ni si misenninw ye. Kunkolo labannen be ni dabalo gelen jinntan ye k'o nun misenya.

Ƙe ka soginnikelan n'a ka kelɛkelan y'a da b'lo ye. A taamato b'a
sinsin a sen kan. Sen kelen o kelen, senkonin naani b'o la, saba
sinnen be jafe, naaninan b'a sentontoli kofe. A senkoninw
labannen be ni sonin gelenw ye a be minnu ke ka dugukolo siyen,
k'a yegayegɛ k'a balo jini. Se ka panni ka girin, o de y'a to a te se
ka wuli ka yoro jan soro. A farisogo beɛ datugulen be ni jolow ye.
Kamanw ni ku taw ye jolo janw ye. Farisogo fan taw taw ye jolo
misenw ni si misenninw ye. A nagakorola taw ye si nugulennin
magamanninw ye. Se be balo sumankisew, ntumuw, binw ani
pamanpamanfen wɛrew la. A be fanw da k'i bugu u kan, tile 21
koro. O la fanw be toroli damine. Semusow ni dononw be ba
sɛdenw na.

ye jininkali ninnu jaabi

- 1) Se ye mun ye ?
- 2) Se farikolo tilalen be yoro kunba joli ye? A'y'u togo
sɛben .
- 3) Se be balo mun na?
- 4) Munna se te pan ka taa yoro jan?
- 5) Se be fanw da k'i bugu u kan tile joli koro?

Dɔnniyamasalabolo

Kɔɓsilikalan : Misi

Misi ye sokonɔbagan ye. Si b'a farikolo kan. A farikolo yɔrɔw ye: kunkolo, cɛsana, sen naani ani ku. A kunkolo ka bon. Gere fila b'o la, tulo fila ani jɛ fila, k'a laban ni dakala ni nunfile fila ye. Farikolo in ka bon, a lasamanen don. Misi sen kelen o kelen bɛ laban ni ntɔrɔn fila ye. A jinw ye suguya fila ye: tigelikelanw ani tagajuw.

Misi balo ye bin de ye. A bɛ bin ceruncerun k'a lamara furuba kɔnɔ. A lafiɛɓɔwaati a b'o wɔgɔ dɔnin-dɔnin k'a jimi, k'a nuguya, ka sɔrɔ k'a kunu. O de kama a bɛ fo ko misi ye bagan wɔgɔlikɛla ye. Saga, ba, jɔgɔmɛ, olu fana ye bagan wɔgɔlikɛlanw ye.

Degeliw

- 1) Misi ye mun ye?
- 2) Misi farikolo tilalen bɛ yɔrɔ kunbɔ jumɛnw ye?
- 3) A' ye misi jin suguyaw jɛci fa.
- 4) Misi ye bagan wɔgɔlikɛla ye. O kɔrɔ ye mun ye? A' ye bagan wɔgɔlikɛla wɛrɛw togo sɛbɛn.

Dɔnniyamasalabolo

Jamanadenyakalan : Jamana dasirikan

An ka jamana, n'o ye Mali ye, o dasirikan ye: fasojama kelen, kuntilenna kelen, ɲaniya kelen. Fasojama kelen koro ye, an ka fara ɲogon kan ka ke kelen ye, o b'a to, an ka jamana be bo nogo la, ka d'a kan "konow jelen de be bii fo".

Kuntilenna kelen koro ye ka Mali taacogonuman sabati ani ka yelɛma don a koro, diɲe don o don.

ɲaniya kelen koro ye, ka ɲaniya kelen don fasodenw dusu la, min ye sinin taabolo puman ye. O taabolo puman ye, ka yeremahoronya ni here sabati ni dusu ni timinandiya ye.

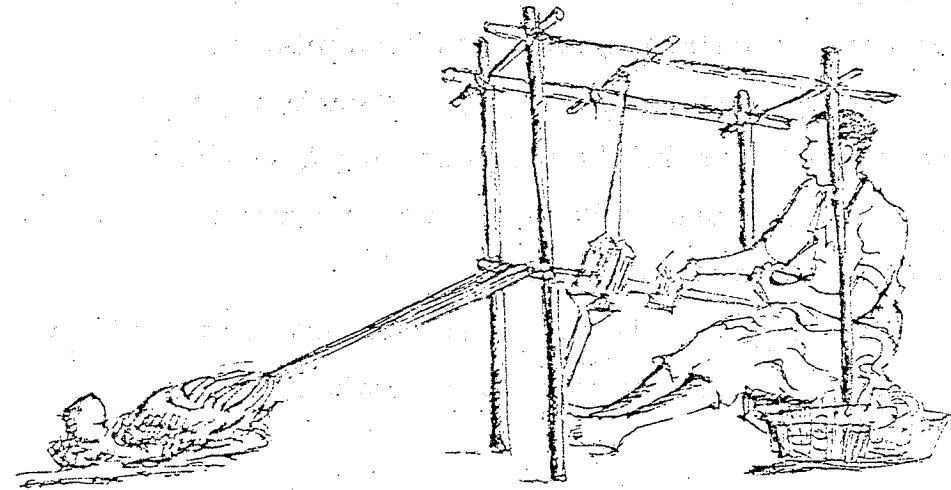
An ka jamana dasirikan b'a jira ko jamanadenw mana fara ɲogon kan, ka ke kelen ye, ka kuntilenna kelen d'an ma, k'o ke ni ɲaniya kelen ye, soro be yiriwa, ka here sinsin.

Degeliw

A' ye ɲininkali ninnu jaabi

- 1) An ka jamana dasirikan ye mun ye ?
- 2) An ka jamana dasirikan be mun kofa?
- 3) A' be dasirikan were jumen don ?

Kalanje : Geseda

Ba Sidi ye gesedala ɲana ye Turukabugu la. A ka kole be kenɛbanin kan jirisunba koro. Kole in dilannen be ni bokalaw ye ka Karata k'a sanfe.

Kabini fajiri, Sidi be wuli ka baara damine. Tile mana bo, darakaw dunnen ko, a muso n'a denkenin b'a dame. Sidi be baara damine ni bolow turuli ni gesew ɲaw sogincogo dantigeli ye. A be tila ka gese tonfo ka walaha se. O ye taakasegin dan ye sa. O waati la, a muso n'a denke be kurunninw lafa ni gaari jemanw, finmanw, bilenmanw ani bulamaw ye.

Ba Sidi mana geseda damine, i dabali be ban. A be kurunnin fili finikonow ni ɲogon ce f'a be k'i jena ko fen t'a bolo k'a d'a kan a ka teli i n'a fo fiɲe. Kurunnin fili o fili, bolo kelen b'o kunben to kelen be niiri lamaga, a senw be jigin ka yelen i n'a fo a be negesoboli la. Ni kurunnin donyoro dogoyara, a be kala do sama walasa temesira be bonya. Ba Sidi be baara ke nin cogo la fo

fitiri. A be baara ke cogo min, a ka finikonow be san o cogo la bawo gesedala gansan te. Ale de be finikonow sogincogo kuraw bo a kun na tuma bee ni gesedala tow b'o ke misali ye.

Jenajew senfe, ni Ba Sidi ka fini dalen te mogo min na, o te laje. Jaa bololabaarakela ka baara jumanke b'a sankorota.

Ba Sidi be baara ke hali su fe. Tuma bee, su fe n'i be teme a ka du kofe, i b'a n'a muso ye dolafa la.

Ba Sidi be fini ni tapi ani fen caman were dilan i n'a fokoso. A ye nafaba soro a ka baara la bawo a sera ka du ni negeso san.

Degeliw

A) A' ye jininkaliw jaabi

Ba Sidi ka baara ye mun ye?

Waati jumen Ba Sidi be taa a ka kole la?

Jon be Ba Sidi deme a ka baara la?

Ba Sidi be mun ke ni gesedala tow b'ota misali ye?

Ba Sidi ye mun soro geseda la?

B) A' ye kumase ninnu bila waati temenen na

Ba Sidi ye gesedala nana ye Turukabugu la. A ka kole be kenabanin kan jirisunba koro. Kole in dilannen be ni bokalaw ye, ka karata k'o sanfe.

Kalanje : Denbamasiri

Maraka Madi ka muso furu dogodali be kalo saba bo nka bi an ni don folen ce ye dogokun kelen ye. Labenni caman kera.

Madi ka denbaya dilen be Ami de ma. Marakaw fe denbaya te ke labenni jonjonw ko, wa ko bee fana te se ka denba laben walasa a bodon, a ka se ka jama je fa.

Masiri kelen o kelen be ta denba fe, o bee n'a jeci don, o bee n'a koro be jagon na. Hun! Don ka jan nk'a sebali te. Donbakalo tile tan nan'a jongiri. Nin ye Ami ka don ye. Marakaw, kakolow, Gajagaw, Jaguragaw, Magiragaw, Tanbasiw, bee tun welelen be. Ami ye muso selen ye. Kundama ni farisogo y'a labo, w' a m' a ka jeya san sugu la. A ka laben bee kera gundo la.

Furisiridon sogoma jona fe, denba bora k'i jo dukene na, Worokiya Kuyate b'a ka. K'a t'a kun na ka n'a bila a sen na, nin bee ye filelifen ye. Bee kabakoyalen tora. U be jagon je file, ka Ami file. A kun digilen be ka turukala suguya saba k'o la.

Turukala kunbabaw ye fila ye. Olu digili daminenen be kun cemanca la ka jigin a tulokoro, ka soro k'olu tonomi, k'u nun korota sanfe, ka sanu do don u la. Turu mankanmaw ye saba ye. Fila digilen be ka jigin tulo kofe ka kelen digili damine ton na ka n'o nun foori ten na, ka sanu don o fana na. Turu misenmanw ye fila ye, olu be kuncematuru mankan in kere n'a kere.

Marakaw fe yen, turu ninnu bee n'u koro don : Kunbaba fila b'a jira ko so fila de be muso la : faso ani ceso, mankan saba, olu koro ye ko marabaa saba be muso la : a fa, a furuce an'a denke. Misenman fila b'a fo ko dije ye waati fila ye : su ani tile.

Ee, nka Ami tun masirilen nin don in sa. Kale kene cilen be a ne sanfe f'a taman. Turu kelen o kelen bee ttun masirilen don, wa u ka kunba jogon ye cogo min, u sanuw fana bonya be jogon ne ten. Njeme misennin defelen be wolojurunin na k'o siri k'a ta jeda kininyanfan ka n'a kuncu numanyanfan, k'a noro turu kunbabaw la. Tulo fila demenen be ni gaariw ye, n'o te u be dese sanuw koro.

N'i y'i miiri sanu girinya ma, ka tila ka Ami kunnata hake jate mine, i b'i yere pininka, a kan be se nin bee koro cogo min.

Maraka Madi ka denba kan falen be sanuceni na, a suruman n'a jamanjan. Majakononba dalen b'u sanfe. O konon in fana soginnen don ni peme ni biyebulubaw ye, faransiwari, lamerikenwari ...

Marakamusu te fitiriwale ye, masiri ninnu b'o de jira : sanu be ce ka sorofa, biyebuluw b'a jira k'a balimaw be taakasegin ke u ka dugu ni jamanaw ni jogon ce. Basanduloki min tun donnen be Ami la nin don in, o fana ta tun ye cepinya ye. A jegennen don fo k'a jegen... Mogow sorola kene kan minnu ye jogon soso fini in dilayoko la. Gomi tun kelen be k'a labo, wa a gosibagaw magara a kan kosobe.

Ami senw n'a bolow finya tun te se ka sanga fosi ma nin don fo "gala donnen su saba".

Marakaw fe, koro ke ka denba yecogo be celakaw ka sorofa jira.

Worokiya y'i kan bila Ami ma :

Bo Bee k'i' ye.

Lebu t'i la fo lanbidu!

Denba numan ! Jeliw jatigi !

Nin masiriw tara u jogon caman ce la,

Ne be kuma bi ko n welela,

Ne be kuma bi ko kuma dira n ma,

Ne be kuma bi ko n ta ye nin kene in ye,

Ne be kuma bi ko n be se kuma na,

Ne be kuma bi ko ne ni n ce ka san diyara.

An ka taa, denba kunandi !

Do y'i kanto kerefe :

<< Ce ! Ni nin ye denba ye, o tuma koro ke yere bena mun jir'an na >> ?

Daje gelenmanw :

njeme = kulo masirifen do don.

I jininkaliw jaabi

- 1) Turukala suguya joli be denba kun na?
- 2) Mun b'a jira ko marakamusu te fitiriwale ye?
- 3) Mun soginnen be Ami ka konon na?
- 4) Marakaw fe, kɔɔɔka ka denba boɔɔgo be mun jira?

II Kalansolan ninnu bila u no na kumasenw konɔ :

walasa ; n'o te, barisa.

Marakaw ka kɔɔɔ senfe, denba be sebekɔɔ laben... a be fo ko kɔɔɔ ma diya.

Denba be laben kɔɔɔbe... a be jama jɛ fa

Denba be laben kɔɔɔbe... Marakaw ka laadalako do don.

III A ' ye kumasen ninnu bila bansira kan

Nin ye Ami ka don ye.

U be jɔɔɔɔ jɛ file, ka Ami file.

Lakalita : Furujɔɔɔɔjanfa

Kaja tun ye npogotiginin ceɔɔin ye Bagadaji konɔ. A furunafolo beɔɔ tun dira a somɔɔɔw ma. A labilala Sidi ye, ka silameɔɔfurusiri ke ka ban. A ka kɔɔɔ dogɔɔdara, ka limanaw ladɔɔɔniya merifurusiri don na.

Sidi ye furusiri ɔɔɔbu ni sabaraw san fo Faransi. Furusiridon sɔɔɔma, Sidi balimamusow nana Kaja ta mobili jumanba masirilen do la ka taa n'a ye kundilanyɔɔɔ la. Tuma min na a be ka laben salon na, jatala y'a seko damajira be ke a ka walew beɔɔ kelenkelenna tali la.

Labenni bannen, Sidi n'a teriw nana Kaja noɔɔ masiriyɔɔɔ in na, jelimusu Maniyan b'u ko, k'u majamu. U kera kulu ye ka taa denbajalatigiw ta so. Dukene tun falen be jama na, jeliw be sowele la fan beɔɔ ; dununfolaw ni balafolaw be folisenw yeɔɔema cogo min, u b'a yeɔɔema ten.

Waati konɔɔɔɔɔɔɔnna to tora dɔɔɔɔɔin ye tuma min, u y'u kunda Meri kan. Yen fana tun falen i ko dakɔɔɔɔɔɔɔin : balimasiraw, terisiraw, sigijɔɔɔɔɔɔɔsiraw ani limanaw. Ninnu beɔɔ tun labennen be dakabana finiw na, wa kasa duman tun te ke foyi ye yen. Beɔɔ ye sira bila Sidi ni Kaja ye.

Meri sera dɔɔɔɔɔɔɔɔɔ, beɔɔ wulila k'i jo ka tila k'i sigi a noɔɔ. Furu sariyaw kalannen ko ka ban, Meri ye muso ka seere jininka ni furunafolo beɔɔ sara la, a sɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ka Sidi jininka n'a be Kaja fe.

Sidi y'a jaabi : "o ma se jininkali la, n nakun don. N b'a fe". A selen kɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ma, o sinna k'i kanto : "Meri, n t'a fe bi, n t'a fe sinin, n t'a fe sininkene, wa mɔɔɔ min b'a fe, n t'o fe, hali lahara".

O fo, Kaja bolila ka bo. Ce balimamusu daw y'u bolo fila da u kun ka kule. Denfa kunmasuulilen tora. Sidi wasira debedebe i ko ntorijenina. Jama mawulen tora, mankan tigera cewu. Npogotigi taasilen do n'a tgo ye Umu Dunbiya, o y'i kanbo jama la : << A' ye n lamén n faw ni n baw, fo ni Sidi te ne fe, n'o te ne koni b'a fe >>. Tegeré warawarala fan bæ fe. Jelimusó ñaraw ye sow wele Umu Dunbiya la, k'a mabalima, k'a bokolo fo mógow ye :

"Fakoli kunba ani Fakoli dala, Jamijankoli, Koli barama ni Koli barantan, Esikeyi ! i ni ce, i y'an sutura, Ala k'i sutura !"

Mógow ñemajolen, Méri ye Sidi jininka a hakilila la. Sidi m'a ni kuma je, nisondiya ni kunnawolo fe a sinna ka furusiribolanegé don dennin bolo la. Umu ka ladiyalifenw tun te se ka dan ka ban. An ka tinidilan izini do yere ye fini do dilan a tgo la. Hali sinin Sidi ni Umu ka furusiri in bæ lakali mógow fe.

Daje gálenmanw :

mawulen = "kirinnen", misali :

mógow mawulen tora = mógow kirinnen tora, ko bala kojugu u la.

warawara = fo, misali ; ka tegeré warawara = ka tegeré fo.

ñara : ñamakala lakodannen, tgo bolen.

Degeliw

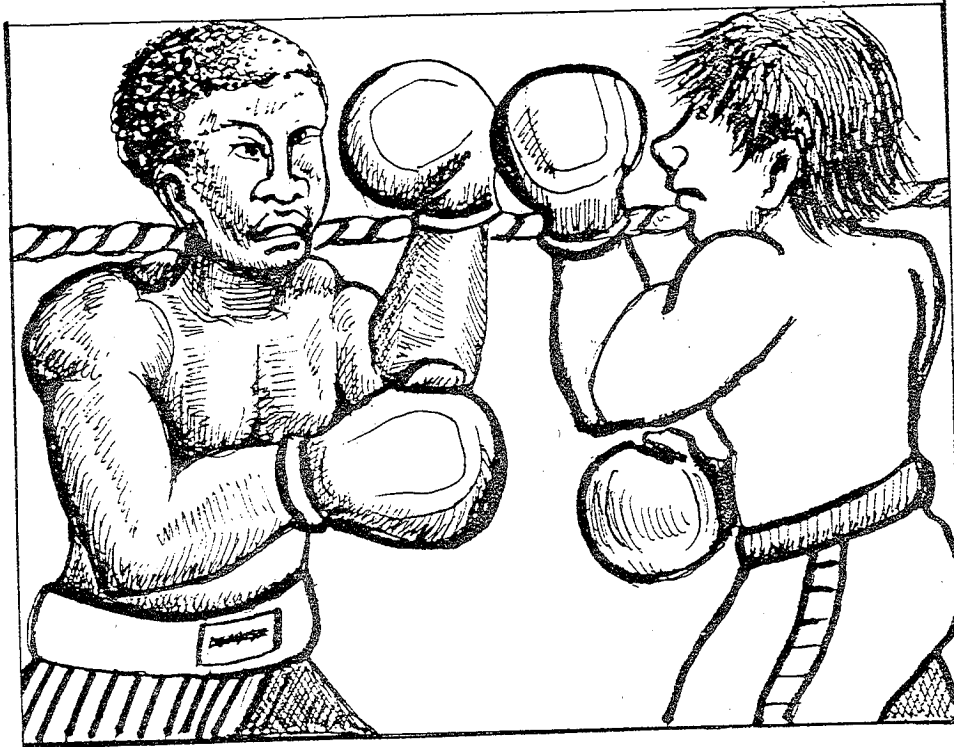
I A' ye jininkaliw jaabi

- a) Jon ni jon de ka furusiri tun bæ ka kè?
- b) Jonni taara ni konomuso ye salon na?
- c) Kaja kelen k'i ban a cèla méri tun bæ cogo di?
- d) Mógow ñemajolen Méri ye mun kè?

II A' ye dakun do jini masalabolo in konn min b'a jira ko Sidi kunnawolola, a' bæ soro k'o seben.

III Y'a' hakilinata seben kaja labancogo kan nin wale in kofe

Gansiliseben : Bolokurunɲenaje

- Kari nata su ɲogɔn man ca

- Dankelenba fila bɛna ɲogɔn sɔɔ :

- an ka Mali dankelen Tijani ani Farajɛla dankelenba Piyɛri

- Biye bɛ sɔɔ arajoso bɛɛ la dɔɔmɛ 200

- N'i ma se yen, i ta ye nimisa ye.

A' ye ɲininkaliw jaabi

1) Don jumɛn ye bolokurunɲenaje ye ?

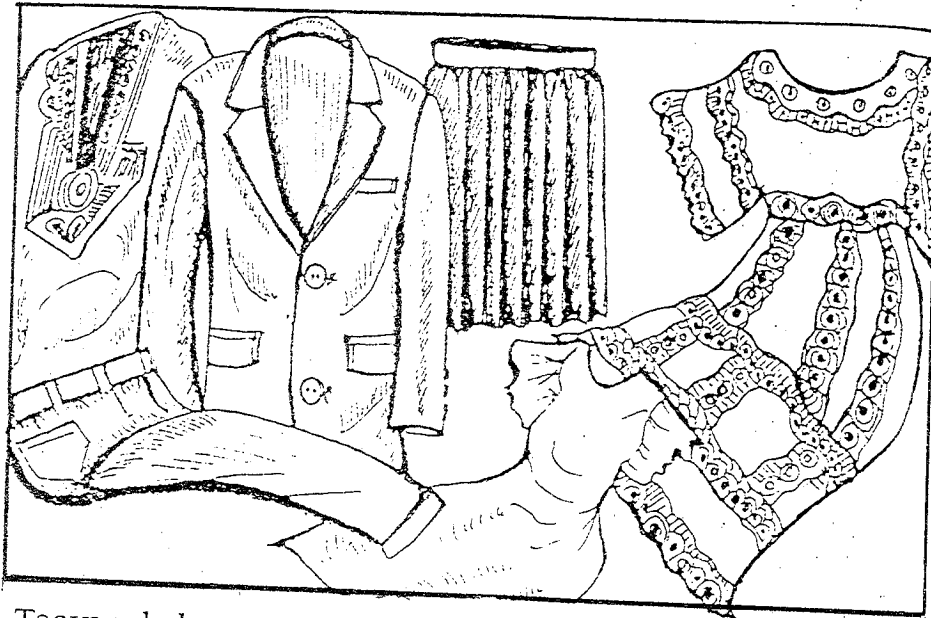
2) Ɔɔn ni Ɔɔn bɛna ɲogɔn sɔɔ ?

3) Biye bɛ sɔɔ min ?

Gansiliseben : Gorobonaw

Ce ni muso

Aw ka finikalako hami banna pewu

Taayɔɔ kelen pe : Karilɔsi fe yen

Sira : Hɔɔɔnya

Da : 9

DIYABUGU

A' ye jininkaliw jaabi

- 1) Seben in be mun kan?
- 2) Seben in pasinnen be mogo jumɛnw ma?
- 3) Fini suguya jumɛnw kofɔlen don gansiliseben in kɔɔɔ?
- 4) Fini ninnu be kala jɔn fe?
- 5) A sigilen be min?

Baarabolodalen kuntaala jan : Akara dilanni

Nafenw : sɔ, kɔɔɔ, layi, jaba, pɔbari, tigatulu, tamati kɛnɛ, ji.

Minɛnw : palan, filen walima tasa, poli, furunɛ, fifalan,

kolonnin n'a kolonkala, kutuwowoma, musuwari

(bolojpsilan), sigilan, segere, tasa datugulama, kutu.

Akara dilancogo

- I be sɔ fiye k'a nɔɔɔ beɛ bɔ a la ni segere ye.

- I be ji k'a jalan na k'a folon.

- I be sɔɔ k'a daji filen walima tasa jɛlen kɔɔɔ ka si.

- Dugu mana je, i be ji sɛnsɛn ka bɔ a kɔɔɔ, k'a kɛ kolonnin kɔɔɔ, k'a foroki, k'a folofolo bɔ a la.

- I be sɔkise in susu fo k'a nugu.

- I b'a lamaga ni kolonkalanin ye ka tamati, jaba ani layi tigatigɛlen k'a la.

- I be sɔɔ ka nafen tɔw k'a la.

- Sisan, i b'a foroki k'a ni nafenw beɛ don nɔɔɔn na.

- N'a bɛna ja, i be ji dɔɔɔnin k'a la.

- I be t'o la ka akaraji sɔɔɔ.

- O kɔ, i be poli sanango k'a sigi tasuma kan ka tulu k'a la.

- Ni tulu bilenna, i be akaraji in ta ni kutu walima bolo ye dɔɔɔnin-dɔɔɔnin k'a kɛ tulu la. N'a bilenna, i b'a bɔ ni kutuwowoma ye k'a kɛ tasa datugulama jɛlen dɔ kɔɔɔ.

- I b'i ka akara jiran nin cogo la dɔɔɔnin fo k'a ban.

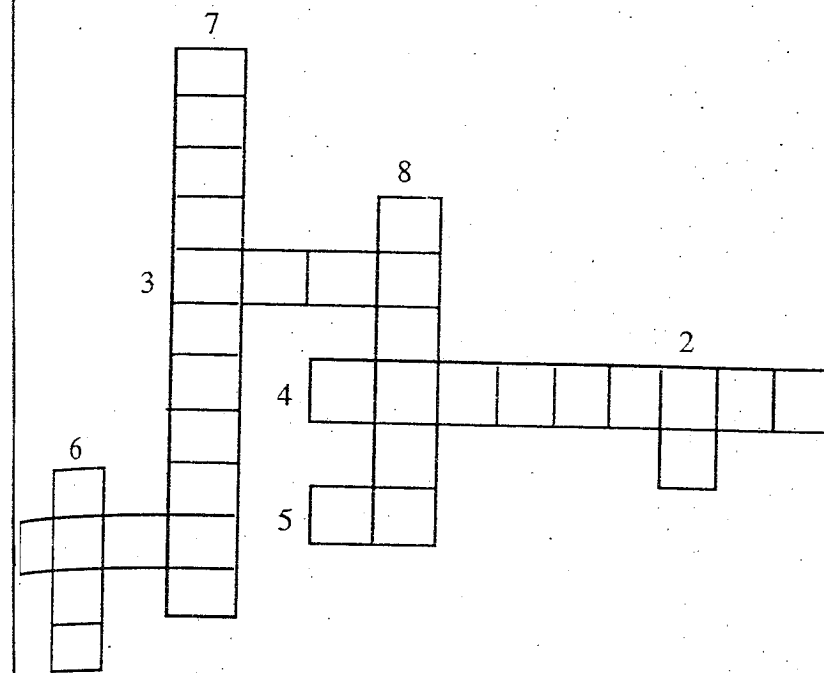
Duden beɛ be se k'a dun.

Akara ye suman nafamaba ye, min be dumunifen kulu filanan fe. O dɔɔɔmuniw be funteni don farikolo la.

Hun ! ko dumanba
 Nka, ko galenba
 Bi mogo ye fadenya ke.
 Sinaya ye. U y'a ke pengoya ye,
 jagon jegini, jagon tatije
 He ! Nin ye fadenya talen ye a jaju kan.
 N'o te fadenya ye dusu de ye,
 Fadenya ye keleya de ye ;
 Nka pengoya te, juguya te ;
 Ni bi te, mogo faden folo y'i mansaw de ye.
 N'i fa kera mogo sabalilen ye,
 I jija i k'a jagon bo
 Walima i ka teme a kan.
 N'i faden ye negeso san, kan'a koniya
 I jija i ka moto san. Onhon !
 Nin de ye fadenya ye, sangajagonma
 Ka taa puman sira kan.
 Ni mogo min tun ye wale jugu ke,
 A be fo i kofile i fadenw na.
 Bi mogow , an ka ko ngoya jagon ma .
 O de be duw sabati,
 O de be jama na sabati k'a yiriwa
 Fadenya dusu, o de ye jetaa sinsinbere ye

Orokiya kuyate, Bamako

Dapelatulon

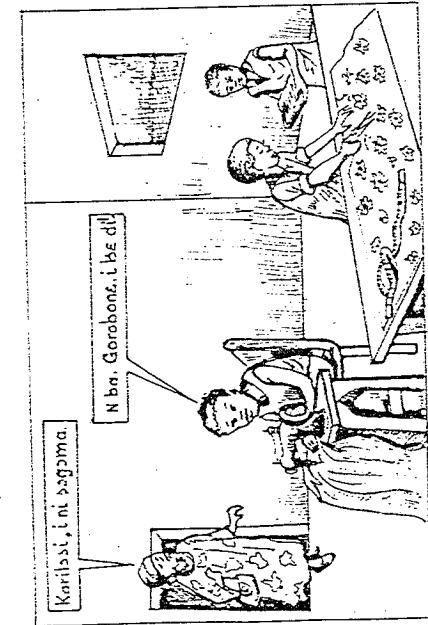

Ben be dantanfen min kofa, o togo seben ka ben soninw hake

- 1- A ka bon, a be ji kono.
- 2- A ce ka jugu
- 3- A tulofara ka bon, a nun ka jan.
- 4- A be pan - pan jiribolow ni jagon ce
- 5- A kinnida be se ka mogo faga.
- 6- Ale de be donibaw ta.
- 7- Kono min don, a sen ka jan, a kan ka jan
- 8- K'ale de ye kungo masakε ye.

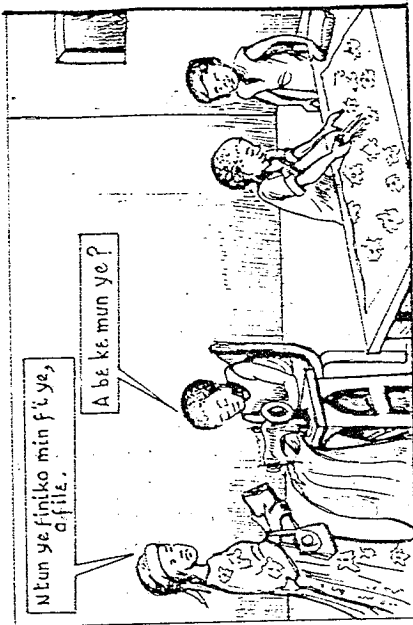
laabiw :

1. Mali	2. Le	3. Sama
4. Warabilen	5. Sa	6. Falli
7. Kamsogonin	8. Waraba	

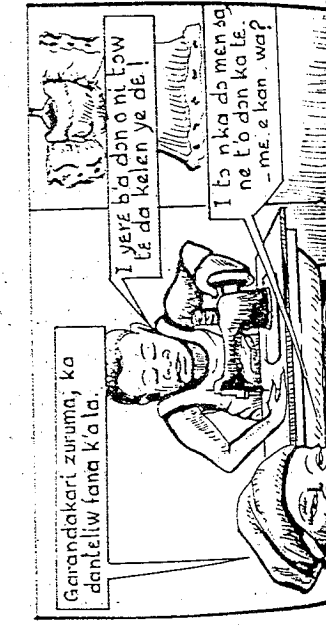
Karibsi, i ni bagama.

N ba, Garabanz, i be di!

N tun ye finiko min fi ye, afile.

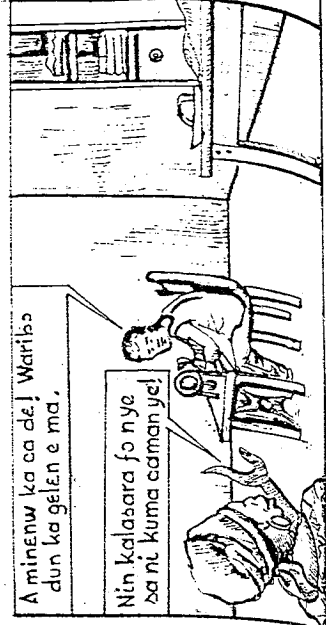
A be ka mun ye?

Garandakari, zuruma, ka dantelw fana k'ala.

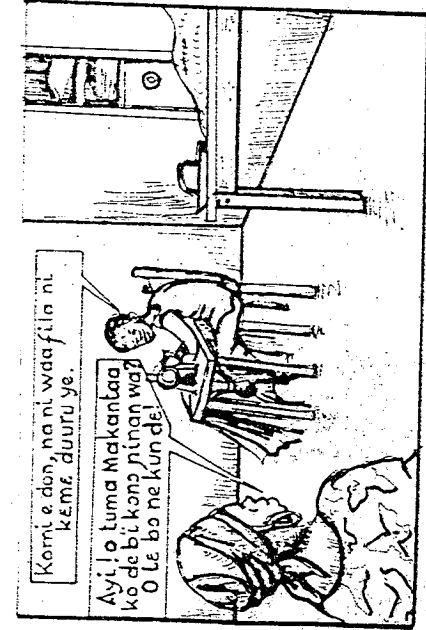
I yeye ba don o ni low te da kelen ye de!

I to nka da men so ne to don ka le -me, e kan wa?

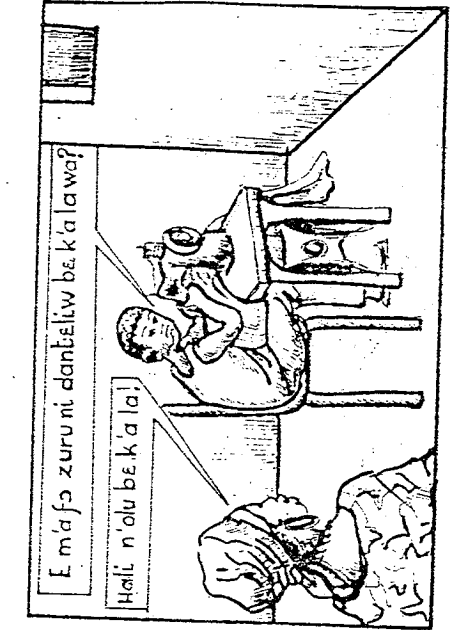
A minenw ka ca de! Warriha dun ka gelen e ma.

Nin kalabara fo nye da ni kuma caman ye!

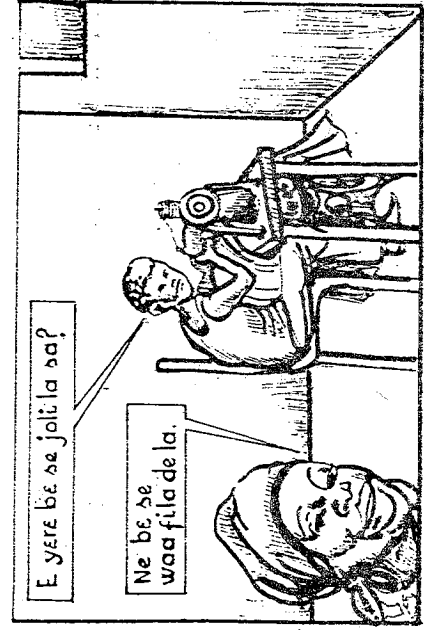
Komi e don, na ni waa filin ni keme duuru ye.

Ayi, lo tuma Makantaa ko de bu kana ninan wa? O le bo ne kun de!

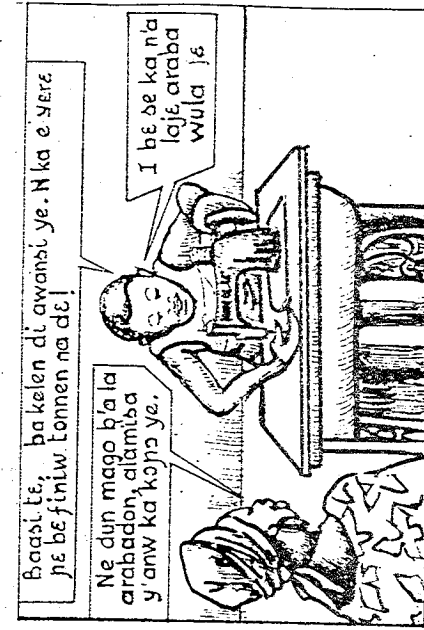
E ma fo zuru ni dantelw be k'a la wa?

Hali n'olu be k'a la!

E yere be se joli la ba?

Ne be se waa fila de la.

Baasi, te, ba kelen di awansi ye. N ka e yere je be finlw. Tonnen na de!

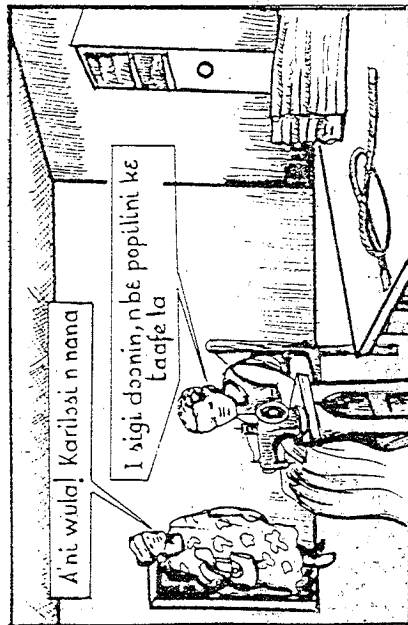
Ne dun mago b'a la arabadon, alamba ya y'aw ka kama ye.

I be se ka n'a laje, araba wula je.

I ko cogodi? Ayi, nin ya dan ye. I na o na. fi' ki' sigi ku ka jini kano.

Kana dimi sa. I sigi doamin. A be ban sisan

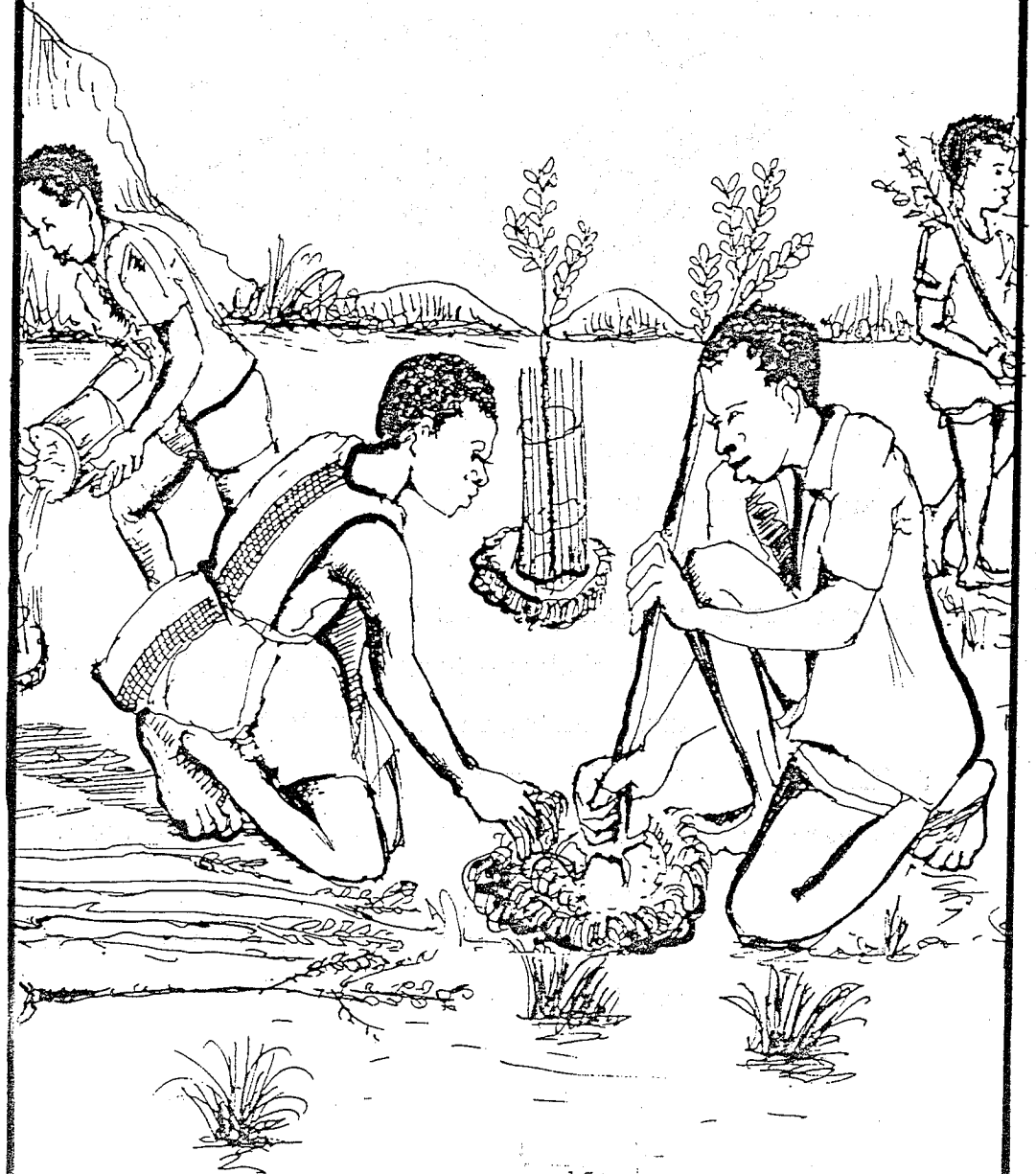

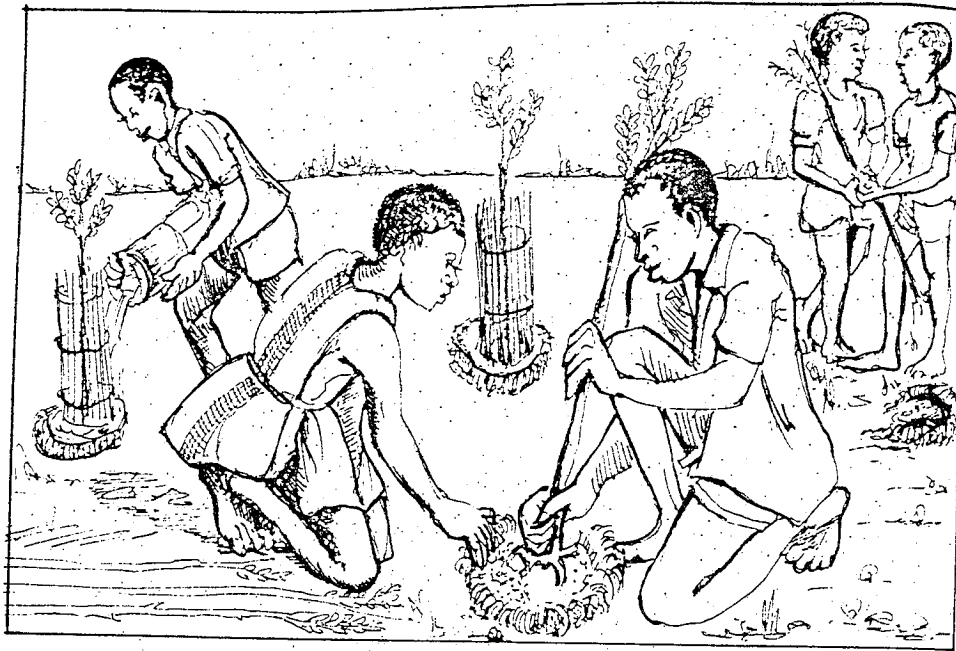
A ni wula. Karibsi n nana

I sigi doamin, n be popillini ke Eafe la

Yaro duurunan

SIGIYARO NI LAMINI

Dugutigi : N'i y'a ye n ye wele bila aw ma sɔɔma in na, n y'a kɔɔsi an ka dugu n'a dafelaw bɛɛ lankolonyara jiritige bolo.

Kɔɔseye fɔɔ : Ee ! Dugutigi, ja ni kungojeni ma tɔ to yan na. Ne tun kɔɔn n kelen de y'a kɔɔsi.

Kɔɔseye filanan : Dugutigi, jiritige ni kungojeni in de bɛɛ de ye ja sababu ye. N'an bɛ jiri turu an ka jiri turu, n'an tɛ jiri turu an ka jiri turu.

Sidiki : An dun bɛ jiri bɔ min ?

Mariyamu : An tɛ se Ba Sidi ma. O san na ale ye jiriforoba dilan.

Musa : An kɔɔni malolen na se yen dɛ ! Bɛɛ tun bɛ mɔɔ min fatɔ file.

Dugutigi : An ka wele bila a ma .

Kɔɔseye filanan : A ma s' o ma, a yɛɛ bɛ jama la yan.

Dugutigi : Ba Sidi, i tulo bɛ kɔɔfɔ la wa ? Jirisiyenko de b'an na dɛ !

Ba Sidi : Nin tɛ baasi ye. Dugu kunkanko ye ne kunkanko ye. An bɛɛ de ka hɛɛ bɛ nin na.

Dugutigi : Ba Sidi, e ka jirisiyenw bɛ lasɔɔ cogo di?

Ba Sidi : Jirisiyenw kɔɔni b'aw ka bila la.

Musa : Aa, Ba Sidi ! I tɛ jɛfɔli kɛ ! Tuma dɔ kɛra la i tun b'u feere jiritɔn ni zoforɛw ma.

Ba Sidi : Ee ! Jama ka hɛɛ de bɛ jirituru la. Dugutigi, n bɛ jirisiyenw di dugu ma falaki.

Jeliba : Hatɛ ! Nin ma bala an na ! An tun sigilen bɛ ni nin ye.

Kɔɔseye filanan : O tuma, an t'a lajɛ ka jirituru dɔɔɔda.

Ba Sidi : Dugutigi, a' ye haketo. Jirituru man nɔɔn. jiri siyaw tɛ kelen ye.

Sidiki : An t'an wasadon an ka sigida jiriw la ?

Ba Sidi : Hali jiri werɛw bɛ jɛ an fɛ yan i n'a fɔ : sayijirin, alimɛtijirin, mantulatɔn-jirin.

Dugutigi : Kamalɛnkuntigi, i bɛ cɛmisɛn damadɔ fara i yɛɛ kan, a' ka taa jiriturufɛɛɛ dɔw kalan Ba Sidi fɛ yanni jirituru ka dɔɔɔda.

Tubabuw ye keɓɓolo wuli ka na sigi Sikaso tata da la. U ye ciden bila Babenba ma u ka fɔkɓɓen ke. Babenba y'a fɔ ciden ye a ka taa fɔ a cibaaw ye : << Aw ka kuma duman te ne ta. Aw nansaraw ye janfanci de ye. A' ko cu, a' ko ca ! A' b'a fe ka ne neɓen ka n ka jamana boſi n na i n'a fɔ a' ye Segu boſi segukaw la cogo min. Ni n ye nin diy'aw la, don do be ke, n na deſe sogosara kelen na n ka jamana kan. Ka ne Babenba to n ni na, tulobilen te don Sikasso abada. A' be min no fe a' t'o so ro fo n su >>.

O ci selen tubabuw ma, u m'a ni sigi je bilen.

Awirilikalɔ tile 15, san 1898, tubabuw ye Sikaso bonni damine ni gelew ye. Gelew barika bonya n'a ta o ta, tile 15, Babenba n'a ka keledenw y'u jo u jɔyɔro la, tata ma se ka bin. Mɛkalo tile fɔɓ nansaraw donna Sikaso dugu ko ro. Kele kera disidandisila ye.

Keledenw ye marifa ci joɓon na, ka muru turu joɓon na, ka tele saran joɓon na tile kuuru.

Dimibocogo kelen min tun be tubabuw bolo, o tun ye ka Babenba jɛnama mine k'a lebu i n'a fɔ u ye Farafinna masake caman ke cogo min.

Jaa, Babenba tun to ce ye. A y'a don tuma min ko kele tijɛna sikasokaw bolo, a ye Cekoro wele n'o y'a ka kankorosigi ye. A yi kant'o ma : << Cekoro, marifa ta k'a ci n na, tubabuw kana n jɛnama mine >>. Cekoro y'a jaabi : << Faama, ne te se k'o ke >>. Babenba k'o la : << Cekoro, kana n janfa, ne de ko ten >>.

O kelen, Cekoro ye mugu ci faama la, nk'a ni ma se ka bo la o yorɓnin be. A ye marifa boſi Cekoro la k'a yere to lase. A ye say

fisaya malo ye. Nansaraw be se a ma tuma min, u y'a n'a ka kankorosigi su dalen so ro.

Sikaso minena, nka Sikasokaw ma malo.

Daje gɛlenmanw :

Seliji (k'a) = k'a boloko, k'a sigi nege ko ro.

Degeliw

- 1) A' ye masalabolo in lakali aw toɓɓon werew ye.
- 2) A' ye jininkali ninnu jaabi.
 - a) Tubabuw ko u nakun tun ye mun ye ?
 - b) Tababuw nakun jonjon tun ye mun ye ?
 - c) Tubabuw ye mun jini Ce ba fe ?
 - d) Mun be Babenba ka cefarinya n'a ka ban jira ?
 - e) Tuma jumen kele kera disidandisala ye ?

Kumapɔɔnya

Dakun fɔɔ

Tubabuw nali n'u dantigelikan

Kumapɔɔnw :

- Faama,
- Tubabuw : Piyeri, Oroberi
- Faama kkka kankɔɔsigiw :
- Ngolo,
- Nci,
- Kaco.

Faama : A' ni sɔɔma ! N m'aw wele juguman na. Tubabu dunan dɔw nan'an fɛ yan. An bɛ kuma d'u ma u k'u nakun fɔ an ye.

Tubabukɛ : An bɔra Faransi. Nin tɔɔ ye Piyeri, ne yɛrɛ tɔɔ ye Oroberi.

Faama n'a ka mɔɔw : Aw bisimila.

Tubabukɛ : An bɛ yan bi Farajela ni Farafinna ka teriya hukumu de kɔɔ. An b'a fɛ ka teriya in sinsin, an ka kɛ kelen ye.

Faama : Jama, aw bɛ tulo bɛ kɔɔfɔ la.

Kaco : O diyar'an ye. O ye ko jumanba ye. K'u bisimila.

Faama : Tubabukɛ, halibi kuma b'i bɔlo.

Tubabukɛ : O teriya siratigɛ la, Faransi ye demeniwalew boloda ka jɛsin aw ka jamana ma.

Ngolo : O dun ye demɛ jumɛnw ye ? Alahakibaru.

Tubabukɛ : An b'a fɛ k'aw kalan, k'aw bɔ dibi la ; k'aw demɛ walasa k'aw ka hadamadenya sabati.

Ngolo : Aa, u nakan ka di. An k'a tɔ lamɛn fɔɔ.

Tubabukɛ : An bɛna karamɔɔ jɔnjɔn bila ka n'aw kalan, ka dɔɔtɔɔw bila ka n'aw furakɛ, ka fɛrɛw tigɛ ka bana juguw kɛɛ.

Ngolo : Han ! Ni fura sera ka sɔɔ an ka bana juguw la...

Dakun filanan

Faama ni dugumɔɔw ka jɔɔnyeba tubabuw naliko kan

Kumapɔɔnw : Faama ; Faama ka kankɔɔsigiw : Kaco, Ngolo, Nci.

Faama : Aw welekun ye, an k'an hakili jagabɔ tubabuw naliko kan. Bɛ k'i hakilinata fɔ a kan.

Kaco : Ne hakili la, nin tɛ miiri jan bɔ, u nakun ye an demɛni ye, n'a ma k'an ma hɛrɛ ye, an tɛ k'an ma bɔnɛ ye.

Ngolo : Ne bɛ Kaco ka kuma sɔn ji la. Hali k'a dan nin fɛn ninnu ma, o ye wasa kɛ.

Nci : Aw si tɛ ninnu dɔn ! Nin y'an nɛgɛntɔ de ye. N'an ye ninnu lamɛn, u bɛ juru don an bɛ nun na yan, k'an lagosi, k'an danbe latunu.

Faama : Nci, e ka sabali dɔɔnin ! An bɛ se k'a ko sifilɛ ; n'a jɛna, a fɔra a banna, n'a ma jɛ, an bɛ segin an kɔ. An kɔni ka hɛrɛ bɛ min na, Ala k'o latigɛ !

Dakun sabanan

Faama ni Tubabuke ka jɔgɔnye kelebolo sigiliko kan

Kumajɔgɔn : Faama, Tubabuke, Faama ka kankɔrsigiw.

Faama : I bisimila . Do di !

Tubabuke : Mankan misen ka ca aw n'aw sigijɔgɔnw ce. An b'a fe ka deme don aw ma ka kelebolo sigi aw fe yan.

Faama : Taare, tabarikala ! O be diy'an ye ka d'a kan an ka ce misen dow ni bagan caman minenen don.

Tubabuke : Walasa k'an ka teriya sementiya, n b'a jin'i fe i ka ciden jɔnjɔn bila ka t'an fe, a n'an ka nemɔgow ka jɔgɔn faamu.

Faama : O be ke ! N be n dogoke bila ka taa.
(Faama be sa).

Dakun naaninan

Faama ni tubabuke ka fɔjɔgɔnko kelebolo sigiliko la

Kumajɔgɔnw : Faama, Tubabuke, Faama ka kankɔrsigiw

Faama : Tubabuke, an b'i lamɛn na !

Tubabuke : Halibi an be na an ka teriya siratige de la. An n'i kɔrɔke tun benna kelebolo sigiliko la aw fe yan. An nana o waleyali hukumu de kɔnɔ.

Faama : Tipe don, aw ni n kɔrɔke tun benn'a kan ; nka ne ni n kɔrɔke te kelen ye. O sonna min ma, ne te son o ma.

Tubabuke : I be se ka ban. O y'i jo ye. Nka, n b'a don nimisadon be na de !

Faama : Kuma ye kulusi don. A' y'a fo tulobilennin ye an ka kuma bila ten, n'o te bone b'a den wolo k'a tɔgo da makariko la.

Tubabuke : N kana dogoya de ! O t'an ni jɔgɔn ce !

Faama : Bilakoro ye n neni. A' y'a mine !

Dakun duurunan

Kele

Kumajɔgɔnw : Faama, Cekoro, Zana, Lamisa.

Faama : Tubabuw sera. Fura si te kele la tugun. N'an be min ke, an k'o ke.

Cekoro : Faama, kana jro ! An Kenɔdugukaw be saya fisaya malo ye.

Zana : Anw kɔni labennen don.

Lamisa : A to ye Faama k'an wele.

Faama : Cekoro, mugubon konjin file ! N ka dugawu b'aw ye, Kenɔdugu su korow b'aw ko.

Degeliw

1. A' ye kumajɔgɔnya in waleya kalanso sabanan kalandenw jena.

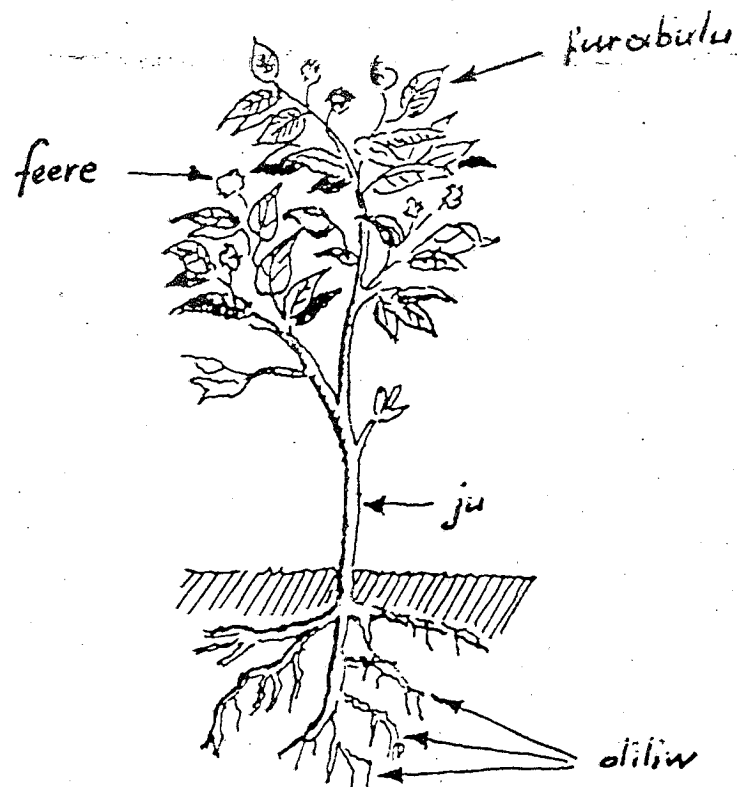
2. A' ye kumajɔgɔnya in to miiri k'a waleya.

Daje gelenmanw :

Kuma ye kulusi don = kuma tijena.

Dɔnniyamasalabolo

Kolɔsilikalan : Jirisun

Jirisun tilalen don yɔɔ kunba saba ye: diliw, ju ani bolo.
Jiri banbanyɔɔ y'a diliw ye. A bɛ sinsin dugu la n'olu de ye.
Diliw de bɛ jiri balo sama dugukolo la k'a layɛɛn a ju fɛ.
Ju bɛ diliw ni jiribolow don jɔɔn na. Jiri fangamayɔɔ y'a ju ye.
Jiribolow bɛ bo ju de la. U ka ca. Jiribuluw bɛ falen olu de
la. Feerew bɛ bo u la fana ka yɛɛma ka kɛ denw ye.

Degeliw

- 1) Jirisun tilalen don yɔɔ kunba joli ye?
A' y'u tɔɔ sɛben.
- 2) Yɔɔ jumɛn ye jiri fangamayɔɔ ye?
- 3) Feerew bɛ yɛɛma ka kɛ mun ye?

Dɔnniyamasalabolo

Jamanakalan : Mali Jamana kungo cogoya

Kungo yecogo la, Mali tilalen don yɔɔ saba ye. Sudankungo, Sahelikungo ani Saharakungo.

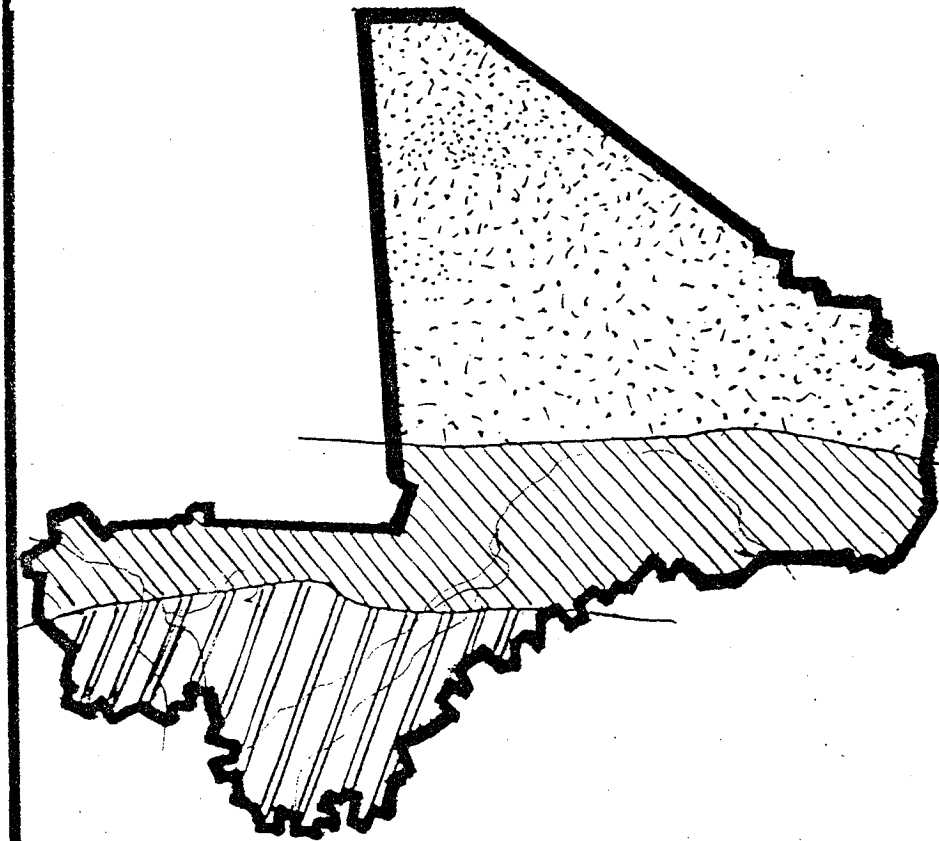
Sudankungo sanji ka ca, samiye be damine ale kɔnɔ zuwenkalo ka ban akutoburukalo. Fijeba be ci sanw nata. Fijɛ sumanen be ci waati ni waati hali ni san te na. A jiri ka ca. Danfaraba te su ni tile funteni ce.

Sahelikungo sanji man ca, wa a kuntaala ka surun : ka bo Zuluyekalo la, ka taa Setanburukalo la. Ja y'ale taamasere folo ye, wa cencɛn b'a yɔɔ caman na . A jiko ka gɛlen, jiri man ca. Danfaraba be su ni tile funteniko ce.

Sanjiko ka gɛlen kojugu Saharakungo kɔnɔ. A dugukolo be ye cencɛn ye. A be se ka fo yere ko san kuuru be, sanji te na ale yɔɔ daw la. Tile fe, a funteni barika ka bon kojugu, wa su fe, a neneko ka jugu. Jirisunw be ye ale fan be.

Danfaraba be Mali kungo saba ninnu ni jɔɔɔn ce, ka bo saharayanfan ka taa woroduguyanfan.

Mali Jamana kungo cogoya

Saharakungo
Sahelikungo
Sudankungo

Degeliw

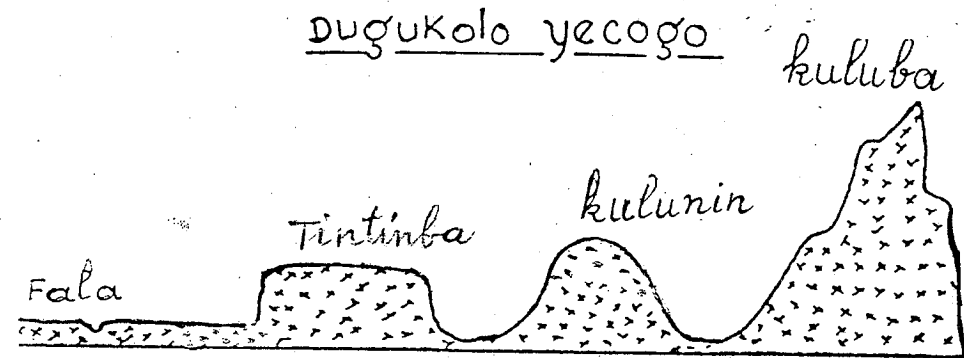
I A' ye jininkali ninnu jaabi.

- 1- Kungo yecogo la, Mali tilalen don yoro joli ye?
- 2- Sahelikungo sanji be damine kalo jumen ka ban kalo jumen?
- 3- Sahelikungo taamaseere folo ye mun ye?
- 4- Saharakungo jiriko be cogo di?

II Tipe wa nkalon

- 1- Sudankungo sanjiko ka dogon kosebe
- 2- Ja ye Sahelikungo taamaseere folo ye
- 3- Sanjiko ka gelen kojugu Saharakungo kono
- 4- Saharakungo neema ka bon.

Donniyamasalabolo

Jamanakalan : Dugukolo yecogo : fala, kulunin, tintinba ani kuluba

Dugukolo fan bee man kan : falaw, kuluninw, tintinbaw ni kulubaw bee be soro a kan.

Fala ye dugukolo fenselen dakehenen ye sene ni baganmara be ke min kan. Kow fana be soro a kan. A ka c'a la fana duguw be sigi a kan. N'i ye falaw kolosi, yoro dow be soro minnu kun korotalen be donin, olu ye kuluninw ye. N'i yelenna kulunin kuncemala la, tuma dow la i be se ka bala fala la min korotalen be kosebe, a kene ka bon. O fala korotalen be wele tintinba. Kuluba ye kulunin korotalen ye kosebe. A sanfelegelege y'a kuncemala ye.

Degeliw

I A' ye jininkali ninnu jaabi

- 1) Dugukolo fan bæ ka kan wa?
- 2) Mun ni mun bæ sɔɔ dugukolo kan?
- 3) Fala ye mun ye?
- 4) Kuluba ye mun ye?
- 5) Kuluba sanfɛlegelege y'a mun ye?

II A' ye dapɛ yelekew koori

fala, kaba, tintinba, mobili, fensennen, dalen

Dɔnniyamasalabolo

Jamanakalan : Dugukolo cogoya n'a munumunucogo

Dugukolo ye dijɛ nimafɛnw ani nintanfɛnw dagayɔɔ ye, i n'a fɔ hadamadenw, baganw, jiriw, kuluw ani jiw.

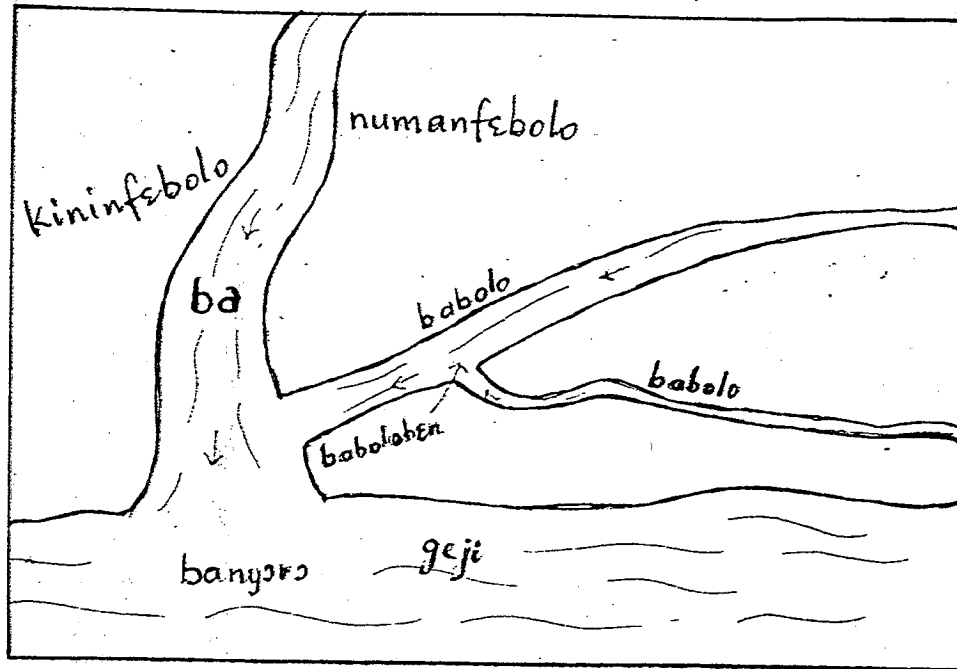
Dijɛ dɔnnikɛlaw ye jinini caman kɛ dugukolo cogoyaw kan. U ka jatemine na, dugukolo yecogo n'a tigɛcogo b'a jira ko fɛn koorilen don i ko sefan. A bæ munumunu a yɛɛ kan i ko kotɛ. A munumunuko kelen a yɛɛ kan, o bæ bɛn lɛɛ 24 ma. A bæ tile lamunumunu san kelen kɔɔ. Dugukolo munumunuto, tile sigilen bæ yɔɔ min kan, o ye tilefɛla ye; a tɛ yɔɔ min kan, o ye sufɛla ye.

Degeliw

A' ye jininkali ninnu jaabi

- 1) Dugukolo ye mun ye?
- 2) Dɔnnikɛlaw ye mun jatemine kɛ dugukolo cogoyaw kan?
- 3) Dugukolo munumunuto, tile mana sigi a yɔɔ min kan, o yɔɔ bæ waati jumen na?
- 4) Dugukolo bæ tile lamunumunu waati joli kɔɔ?

Danniyamasalablo

Jamanakalan : Ba, bununda, woyoyelen, woyojigin, babolo, baboloben, kankunw, banyoro.

Ba ye jibolo ye min be woyo ka t'a bila kogoji la. Ba be damine yoro min o be wele bununda. Ji be woyo ka bo fan min fe o ye woyoyelen ye, misali : N'i be bo baton na Mali la ka taa Lajine walima n'i be bo Senegali ka na Mali la, i be woyo yelen. Ji be woyo ka taa fan min fe, o ye woyogin ye. Misali : N'i be bo Kulikoro ka taa Gawo walima n'i be bo Kayi ka taa Senluwi, i be woyo jigin. Ba kere n'a kere ye kankunw ye. Bolofaraw be se ka bo ba la, olu be wele babolow. Babolo fila benyoro o be wele baboloben. Ba fila benyoro ye bafilaben ye. Ba be woyo ka t'a bila kogoji la yoro min o be Wele ba banyoro.

Degeliw

I A ' ye jininkali ninnu jaabi

- 1) Ba ye mun ye?
- 2) Ba woyo be bo fan min fe o togo?
- 3) Babolo fila benyoro be wele cogo di?
- 4) Ba be bila kogoji la yoro min, o be wele cogo di?

II Tjɛ wa nkalon

- 1) Ba ye kogoji bolofara ye

Tjɛ
nkalon

- 2) Ba be damine yoro min o ye bununda ye

Tjɛ
nkalon

- 3) N'i be bo Lajine baton na ka taa Mali la i be ba woyo jigin

Tjɛ
nkalon.

- 4) Ba woyosira be wele kankunw

Tjɛ
nkalon

III A ' ye nin masalabolo hakilina kunbabaw seben.

Dɔnniyamasalabolo

Jamanakalan : Nɛɛmayacogo

Nɛɛmayacogo sirilen bɛ fɛn damadow la n'olu ye yɔɔ goniya ni a sumaya hake, fijɛw, kabanogow ani sanjiw ye. Hadamaden ka lamini yelɛma sababu bɛ bo ninnu de la. Tile kɔɔ, goniya ni sumaya hake bɛ se ka falɛn sijɛ caman.

Jamana kɔɔ, fijɛ suguya caman bɛ ci, i n'a fo fijɛgoni n'o bɛ wele fijɛjɛ. O bɛ ci tilema fɛ ka bo Saheli ka taa Worodugu. Tuma dow la, fijɛ in bɛ ci ni fanga ye, o bɛ wele sanfijɛ. O tuma, waati bɛ girinya, kabanogow bɛ tige fan bɛɛ. Fijɛkuru sumanen ni kalaman, sisikuru ani jibugun mana jɔɔɔɔ sanfɛ ka kɛ kulu kelen ye, o de ye kabanogo ye. Fijɛkuru sumanen ani fijɛkuru kalaman kabanogolama mana jɔɔɔɔ kunben, o bɛ kɛ sanji ye. Ni sanjiw nali daminɛna, o ye samiyɛ donnen ye.

Cakɛda kɛrɛnkɛrɛnnen sigilen bɛ ka jɛsin waati cogoya pereperelatigeli ma, n'a bɛ wele "metewo".

Dajɛ gɛlɛnmanw :

Jibugun : kabanogo min bɛ kɛ sanji ye.

Degeliw

A' ye jininkaliw jaabi

- 1) Fɛn jumɛnw bɛ nɛɛmayacogo jira?
- 2) Waati bɛ yelɛma-yelɛma cogo di?
- 3) Fijɛ jumɛn bɛ ci tilema fɛ? A' y'a kuntilenna fa
- 4) Mun ye kabanogo ye?
- 5) Mun bɛ samiyɛ jira?

Kalanje : Daga mɔnni

Wɛrɛbadugu ye dugu ye min bɛ Cɛsiridugu kafo kɔɔ.

Kɔba do bɛ dugu in kɛɛkayanfan fɛ min mɔnnidon ye jɛnajeɓa ye. Kɔ in togo ye Daga.

Kabini doɔgokun saba jɔɔɔɔ, dugutigi bɛ kɔ mɔnni doɔɔɔ. O la, Wɛrɛbadugu n'a kɛrɛfɛduguw mɔgow bɛɛ bɛ ladɔnniya mɔnni don na. Bɛɛ b'i labɛn k'o donba kɔɔ. Dunun minnu wolo faralen don, folikɛlaw b'olu tu ka bila ; balafɔlaw b'u ka balaw wusu walasa u kan ka diya. Daga bɛ mɔn san saba o san saba, ntenɛndonya do fɛ. Kabini kari wulada fɛ, cɛw, musow, denmisɛnw ani folikɛla sugu bɛɛ, olu bɛ na kɛ ka Wɛrɛbadugu fa i ko dakɔɔɔɔɔɔɔɔ. Minnu nana ka bo dugu wɛrɛw la, olu bɛ jatigiladon dugumɔgow fɛ yen ; mɔgo tɛ mɔgo gɛn, wa k'a ta kari wulada la fo ka t'a bila mɔnni bandon na, mɔgo ni mɔgo tɛ kɛɛ, sabu o sariya sigira kabini lawale la. Bɛɛ n'i ka mɔnnikɛminɛnw nalen don : dow ta ye suw ye, dow ta ye jo misɛnninw ye, dow yɛrɛ ta ye bijɛw ye ani fɛn wɛrɛw, minnu bɛ se ka jɛgɛ minɛ. Kari surɔfana dunnen kɔ, jɛnajeɓw bɛ daminɛ dugu kinw bɛɛ la. Nin don ye pankapuruti, ni tulonnikayɛɛ ye. Fɔliw bɛ kɛ fo fajirimagen fɛ. Kabini sɛ kanjɛ folɔ, dugutigi bɛ birifini jɛ meleke a yɛrɛ la ka bo k'i kunda kɔ kan ni sɛ jɛ kelen ye ani, dɛgɛkun kelen ni woro jɛ kelen ye filɛn jɛnin kɔɔ ka taa sɔnni kɛ. Sɔnni in bɛ kɛ yɔɔ kɛrɛnkɛrɛnnen do de la, farakolo do kan, tu kɔɔ. Sɔnni kun ye walasa kɔ jinɛw k'a to mɔnni ka latɛmɛ kɔɔuman, hɛrɛ la, ka mɔnnikɛlaw tanga u yɛrɛ toɔɔɔ ani ji n'a kɔɔfɛnw ma. Ni dugutigi seginna ka bo sɔnniyɔɔ la, mɔgow bɛ lasomi ni

burukanɛ saba samanɛn ye. O yɔɔ bɛɛ, i bɛ jamakulu taato ye. U bɛɛ bɛ fini jɛman na sabu galafini walima fini fin tɛ don ka taa Daga monyɔɔ la, wa o tɛ kɔɔɔ. Ni jama sera kɔ ma, bɛɛ b'i jɔ k'a lamini. Dugutigi mana sɔnni kɛ yɔɔ min na a b'i jɔ yɛn ka kuma dɔw fo ka sɔɔ ka kulekanɛ saba ci. Bɛɛ ni mankan bɛ jigin kɔ kɔɔ, i tɛ fosi mɛn tugun ni kulekan ni yɛlɛkan tɛ. Jiba in bɛ duuru k'a jɛ i kɔ dɛgɛ. Fa bɛ don jɛgɛw la, i b'u panpanto ye mɔgɔw ni jɔgɔn cɛ; dɔw b'u suran ka bɔ ka n'u yɛɛ ci ji kan, jama bɛ girin ka jasin o yɔɔ ma.

Tuma dɔ bɛ se, kɔ dasiri, n'o ye saɛ belelele ye, o bɛ ji cɛci ka taa tunu tu la, nka a tɛ se mɔgɔ si ma, bɛɛ bɛ kɛɛ bila a ye. Garisegedumantigi dɔw bɛ jɛgɛ mine i kɔ fɛn wɛɛ. Dɔw b'u ka npalan fa jɛgɛ suguya dɔ bɛɛ la : manɔgɔw, saɛgɛw, wulujɛgɛw ani ntɛben barabaw. Mɔgɔw kɛɛn bɛ ka denmisɛnw sigi gere la, u mana jɛgɛ minnu mine, u bɛ bɔ k'o di olu ma, ka jigin ji kɔɔ mɔnni na. Mɔnni bɛ kɛ fo ka taa wula se. O tuma, mɔgɔw bɛ kɛɛn-kɛɛn bɔ damine ka dugawu kɛ jɔgɔn ye. I bɛ jamakuluw tugulen ye jɔgɔn kɔ, musow kɛɛn bɛ ka filɛnw ni segiw jɔn. Olu bɛɛ falɛn bɛ jɛgɛ la.

Degeliw

I A' ye jininkaliw jaabi

- 1) Daga bɛ mɔn waati jumen ?
- 2) A' ye mɔnnikɛminɛn saba togo sɛben ka bɔ masabolo in kɔɔ.
- 3) Dugutigi bɛ mun kɛ sanni mɔnni ka damine?

II 1) Dapɛ ninnu bila u nɔ na kumasɛnw kɔɔ: bɛ, bɛɛ, tɔɔɔ, tɔɔɔ.

Sɛ b'a fantile mugan ni kɛɛn kɔɔ.

Sosow bɛ mɔgɔ.....jɔɔɔɔ.

Fantaa ka fininɔgɔwko sɔgɔma.

2) A' ye nin kumasɛn ninnu bila waati tɛmɛnɛn na ni nɔɔɔna ninnu ye: - ra, - la, - na, - nɛn, - lɛn.

Misali: Musa bɛ taa kalanyɔɔ la -----> Musa taara kalanyɔɔ la.

jɛnɛjɛw bɛ damine dugu kinw bɛɛ la.

Fɔliw bɛ kɛ fo fajirimagen fɛ.

Jiba in bɛ duuru k'a jɛ i kɔ dɛgɛ.

3) A' ye kumasɛnw dilan ni nin dapɛw ye: mɔnni, dasiri, belebele, jɔn.

Kalanje : Sadugu Saniyali

San o san, ni samiye banwaati surunyara, sadugukaw be je k'u ka dugu saniya. Samiya banwaati sarunyalen, Sadugu dugutigi, n'o ye Bili ye, o ye wale bila saduguka bee lajelen ma u ka jogon soro feraba la walasa u ka je ka don boloda dugu sanniyaliko la. O jogonyekene kan, u bee benna farafinkalo kari laban ma n'o be ben Setanburukalo tile tan ni fila ma.

jogonye bannen, jama jensenna. Bee taar'i ka fan. Labenw daminena. Dabakarotigiw y'u ka dabaw da diya ka bila, pelutigiw ani buruyetitigiw fana y'u ka don bolodalen in makono. Nin waati in, dabaw ni furannanw desera Sadugu n'a lamini dogow la. Dugu kamalen kenaw y'u tila kulu naani ye, kulu bee n'a ka baara: dingelabo, binsiyen, namance, jamanbon. Dugu cemisenw ke o ke ka jogon ye, u be jogon hakili jigin Sadugu saniyaliko la.

Don ka jan, a seballi te. Waati bolodalen sera. Dununba kan bolen, dingelabolaw, namancelaw ani dununfolaw bee n'u ka minenw nana jogon soro feraba la. Npogotigiw, cekorobaw ani musokorobaw, nin si ma to ko. Sanni baara ka damine, dugutigi ye laadilikan caman fo denmisenw ye. A y'a jin'u fe u k'u janto jogon na bawo u be baara la ni negemanfenw ye. Dugutigi tilalen kuma la, Sedu n'o ye dugu alimami ye, o ye kuma ta ka dugutigi ka kuma son ji la, ka soro ka dugawudon ke. Ale tilalen, kamalengkuntigi ye yamaruya di. Baaraw daminena nega kanje seegin. Binsiyennaw be bin siyen cogo min, u b'a yuguyugu k'a bila u kofe ten. Dingelabolaw be peluw fa bogo la cogo min u b'a

fili gere kan ten, namancelaw be namance la cogo min, jamanbonnaw fana be jamanbon na ten. U wasiji do be do soro yen. Folikelaw tugulen b'u nefe ka foli paga. Dugu npogotigiw b'u ko ni donkili ni tegera ye. U be kamalenw majamu. Olu koni b'u son donon, si t'a fo si ye a ke tan. Selifana be se waati min na, u banna baara la pewu. Ala ko tije, Sadugu jera nin don in. Dugutigi ye denmisenw fo kosebe k'u walejumandon ka soro k'u labila.

Bee b'i ka so segere la tuma min na, toto belebele do bora wo kono ko a be sira tige. Jaa o te ke denmisenw jena. U ye toto in gen k'a mine, k'a faga. Jama tora o mankan na, wulu fato do fana harabaharabato nan' i fereke jama na. Kene jagaminna. I tun te fosi men: << I bo n sen kan, i bo n kun kan >>. Dirisa jan ye musow to mankan na k'a ka pelu korota k'a wulufato in gosi n'o ye. O binna k'o kirin dewu. U y'a ce k'u kunda Sadugu dogatoroso kan.

- I
- 1) Sadugukaw b'u ka dugu saniya waati jumen?
 - 2) Dabakarotigiw ye mun ke?
 - 3) Baaraw daminena waati jumen?
 - 4) Folikelaw ni dugu npogotigiw jayoro kera mun ye Sadugu saniyali la?
 - 5) Baaraw banna pewu waati jumen na?
- II
- Dape ninnu bila u no na kumasenw kono : bara, bee,**
 be,
 Sidi.....serimin don o don ka Musa to.
 Ali ye.....caman ke walasa ka songo soro.
 Awa b'a dimi, nin kera y'an bolo di.
- III
- A' ye kumasenw dilan ni dape ninnu ye :**
 Saniya, daba, yamaruya, dingelabola.
- IV
- A' ye kumase ninnu bila waati nata la**
 Sadugukaw be je k'u ka dugu saniya.
 Baaraw daminena nege kanje seegin.

Lakalita : Mangorokari

Mangoroforoba be Madu fa bolo dugu donda la. Don da sogomada joona fe, Madu y'i dogo ka bo, borenin da b'a bolo, a be taa mangarokari a fa ka foro la k' o feere. A tameto Seriba ka soda la, a sen dara o ka wulu jubato ku kan. Soenin o tun be jini k'a kin.

A selen jiriforo la, a tora yaala la ka mangorosun do ye, min denw ka bon, wa u tun bilennen kosobe. A nisondiyara kojugu, fa be kelennayele ke. A ye borenin da, k'i pan ka jiribolo mine i n'a fo ngon. A y'a ta ke karili o karili ye. Madu y'i t'o la k'i kun jan ka mangoro bilennenba kelen ye furabuluw cema. A y'i nata da o fana kan. A ye sendape fila ke, k'a bolo moko bo, k'a b'o kari, ani kowuluw k'a mene a kun, o si ma koroya si ye. Madu girinna k'a b'o yoro siyen, jiribolo tilala a la. A senw tun dalen be min kan o fana karila. Sanfela ye lesepare d'a ma, dugumala y'a bisimila. Madu bincogo ma je sabu a turula a bolo kan k'o kari. A kulela i ko a da ka fara.

Forolataalaw ye kulekan men, olu ye sira fara ka don mangoroforo kono ka soro Madu deselen dalen be mangorosun koronunan na, mangoro jensennen be fan bee fe.

U y'a sigi negesotigi kofe ka taa n'a ye so. O y'a soro a jinina fan bee ka dese, darakaduntuma.

Madu ba je su a kan, a y'a bolo d'a kun ka kule. Mogo nana ka dukonona fa.

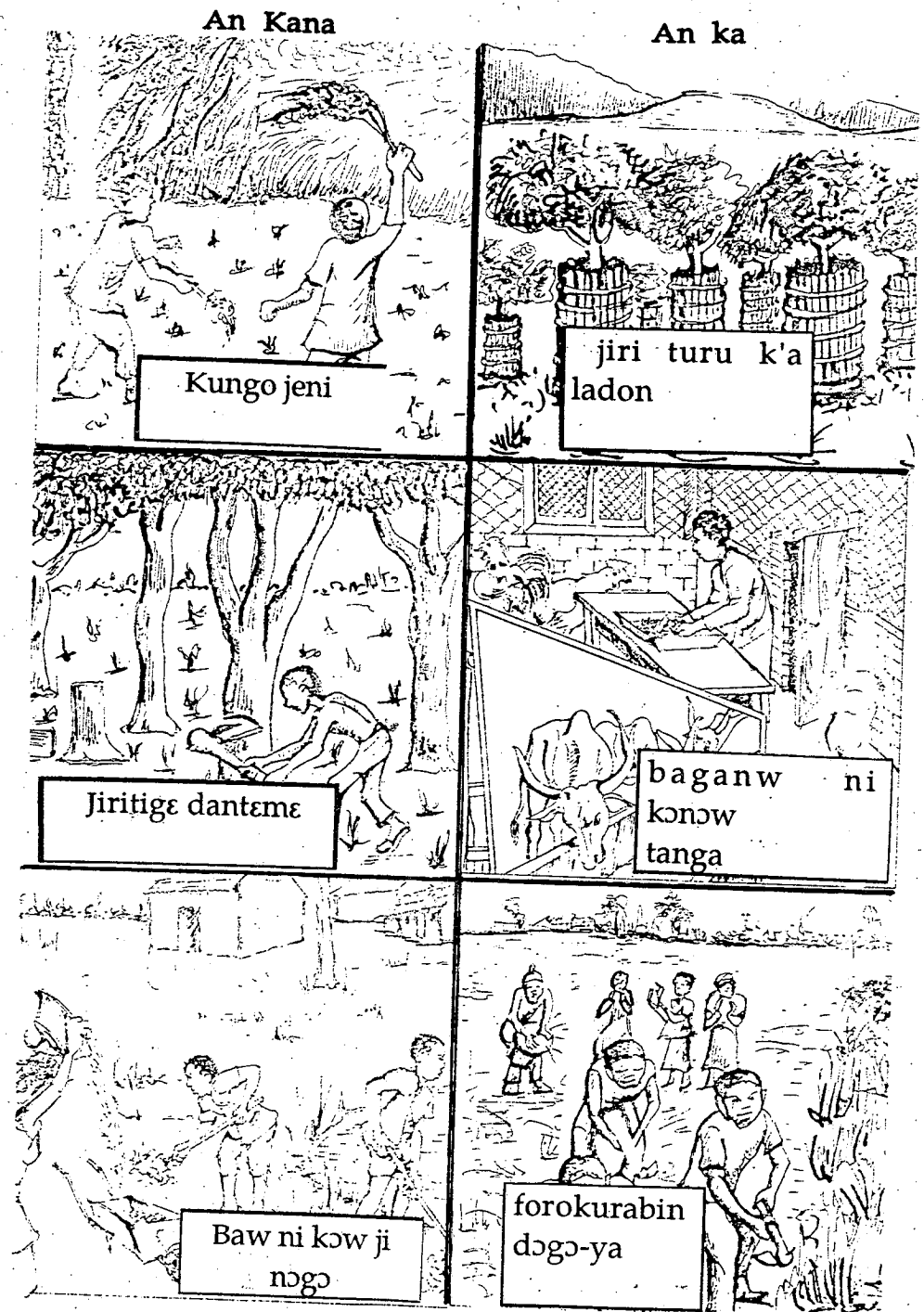
O yoronin bee, fa y'a ta k'i kunda dogotroso kan.

I A' ye jininkaliw jaabi

- 1) Madu bɔra tuma jumɛn ka taa mangoroforo la ?
- 2) A tun bɛ mangoro ninnu kari k'u kɛ cogo di ?
- 3) Mun de y'a to Madu binna ?
- 4) Madu binnan mun kɛra a la ?
- 5) Jɔn ye dɛmɛ don Madu ma ?
- 6) Madu ba kɛlen k'a ye, a ye mun kɛ ?

II A' ye masalabolo in tɔ miiri k'a sɛɛn.

Gansiliseɛn : Kungo lakanani

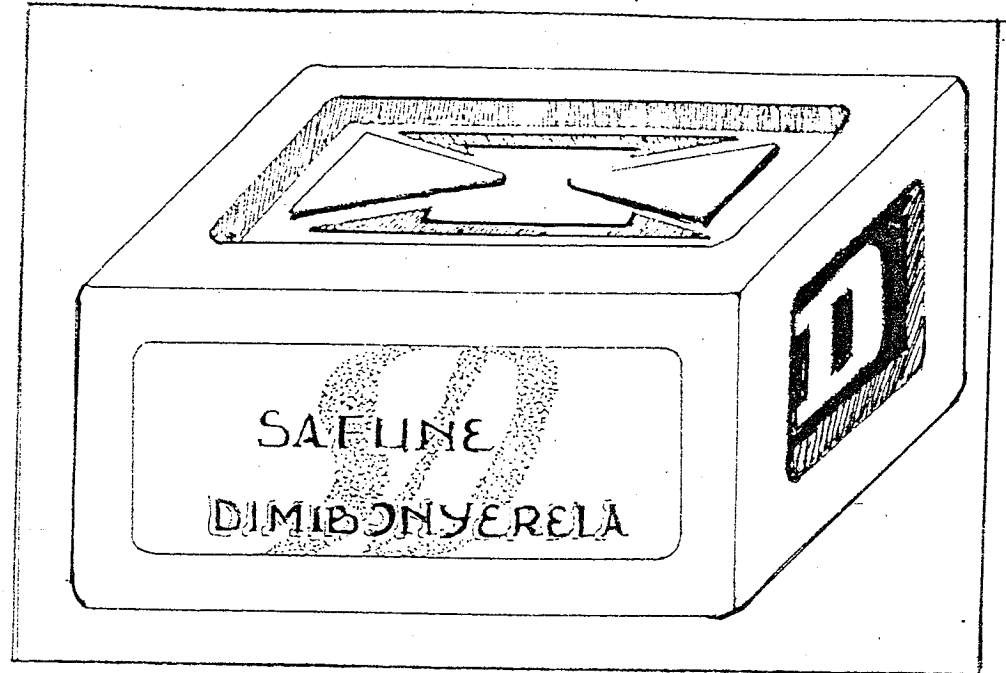
Jɔyɔɔba bɛ kungo la hadamaden ka diɲɛnatigɛ kɔɔɔ i n'a fo baloko ni sanjiko. An kana kɛ sababu ye k'a tiɲɛ, n'o tɛ o bɛ na ni ja, bana ani gɛlɛya ye.

An k'an jija ka kɛ kungo lakanabaga dɔnw ye

Degeliw

- 1) Kungo lakanani hukumu kɔɔɔ, mun ni mun man kan ka kɛ ?
- 2) Kungo lakanani hukumu kɔɔɔ, mun ni mum ka kan ka kɛ ?
- 3) Jɔyɔɔ jumen bɛ kungo la hadamaden ka diɲɛnatigɛ kɔɔɔ ?
- 4) Kungo tiɲɛni bɛ na ni mun ni mun ye ?

Gansiliseben : Safune dimibɔnyɛrela

- Ka wari dɔɔnin bɔ k'i nimisi wasa
- Kasa duman kɔtigɛbali
- Ka kanga sugasuga
- Ka kun kelen kɛ ka fini caman ko
- Sɔngɔ duman, nafa caman
- Ka nɔgɔ suguya bɛɛ wuli pewu ka bɔ fini ni tobilikɛminɛnw na ka farikolo saniya.
- Safune dimibɔnyɛrela, a sanni, nimisa t'a la !
- Sɔngɔ duman, nafa caman.
- N'i b'a santa jini, i b'a sɔrɔ nin bitikiw la :
- Sidi Jibatɛ (Bazana, Kayi) ;

- Musa Sise (Bolibana, Bamako) ;
- Amara Sise (Bamako) ;
- Salifu Sogoba (Kati) ;
- Mariyamu Gindo (Bajangara).
- N'i ba kamiyonfa fe, i be se Jelimakan Diyabate ma Dabanaani na, Bamako.

Degeliw

A' ye jininkali ninnu jaabi

Safune dimibonyerela songo ka ca wa ?

Safune dimibonyerela be kanga wa ?

Nafa jumen be safune dimibonyerela la ?

Nimisa be safune dimibonyerela sanni na wa ?

Safune dimibonyerela santa be soro bitiki jumenw na ?

N'i mago b'a kamiyonfa santa la, i be se jon ma ?

Baarabolodalen kuntaala jan : Sesusu dilanni

Dilanfenw : bogo, ji, bin, jiri, misibo, toli.

Minenw : dabaw, buruyeti, piki, pelu, palan.

Sesusu dilancogo :

- 1- Bogu be sen ka bin k'a la, k'a jagami, k'a nonni. Do be ke ka biriki gosi, misibo be jagami a to la k'a latoli.
- 2- Biriki gosili.
- 3- Sulu jli :
 - sulu jyoru kene be suman
 - birikisira folo be da ka banamini
 - birikisira tow be da kelen-kelen k'u cedon ni bogu ye fo ka sulu kundama se. Da ni folo be bila.
- 4- Sulu bilili :
 - Jiri daw be da sulu sanfe ka soro ka toliw da o kan k'a gengen, walima jiri misenw be da ka bogu da o kan k'a mun. Tuba be se ka sigi a sanfe.
- 5- Kon donni.
- 6- Bogotoli be ke ka sulu konona n'a kokanna mun.

Sesusu nafa : Sesusu be semara n'a bugunni nogoya. A be saw tanga tijenifenw ma.

Poyi : Samiyɛ

San waatiw la nafama !
Cikɛla muɲuyɔɔ n'a wasoyɔɔ !
Baganmarala ka sanunɛgenin tayɔɔ
Mɔnnikɛla ka jigundow minɛyɔɔ !
Ee, Samiyɛ ! San miɲɛ ! Sɔmiɲɛ !
Anw ko ji, Sahelikungo denw ko dannisanji !
Murankaw ! kabayɛ ! kabanɔɔw !
A ye kabafinsawura ta, san ka fin !
Tilɛyeelen ka dɛsɛ nuntanw na !
Kabakolo ka mɛnɛ ni sankalama ye !
San ka na, ka dugukolo labɔ !
Ee, samiyɛ ! San miɲɛ ! Sɔmiɲɛ !
Anw ko ji, Sahelikungo denw ko sɔnniji !
Ciwaraw ye daba ta, musow ye tɛgɛrɛ fɔ !
Denmisenninw ye kɔnɔgennaw siri !
Fulakɛ n'a ka misiw carinna !
Bosokɛ ni kurun ye dankan to !
Dugukolo ni dantanfenw ɲɔ bilala !
Ji nana ! Hɛrɛ nana !
Diɲɛ ninakilikan bɔra !
Ee, Samiyɛ ! San miɲɛ ! Sɔmiɲɛ !
Anw ko ji, Sahelikungo denw ko sumanbaloji !
ɲɔ, wuli ! malo, kisɛta !
Kaba, den ! Keninge , mɔ !
Sɛnɛfenw ni nakɔfenw ka nɛmadɔnkili da !

Fijɛ ni tile ka ɲɔɔn tanu !

Sinɲɛnafɔliw ka damine !

Ee, Samiyɛ ! San miɲɛ ! Sɔmiɲɛ !

Anw ko ji, Sahelikungo denw ko ji laban !

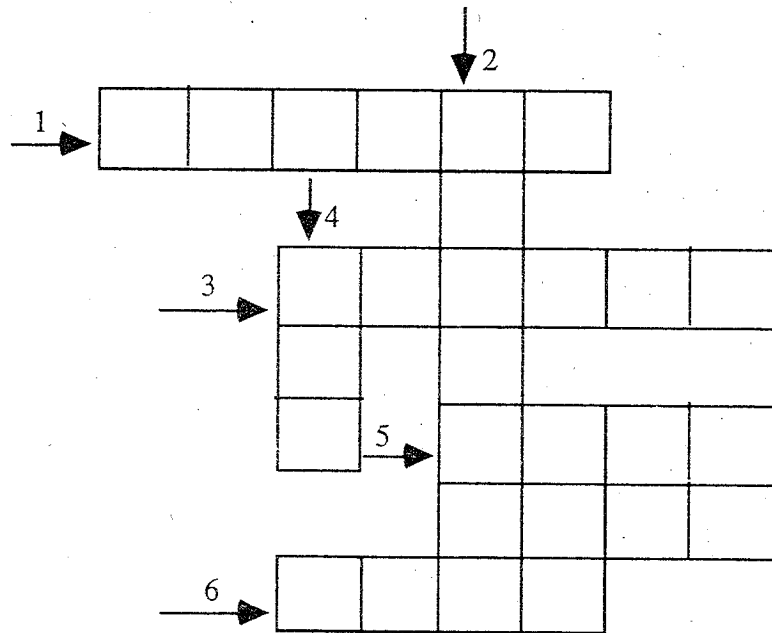
Nin poyi sɛbenna san 1997

Yala Jara, Balikukalan ɲɛmɔɔso, Bamako

Danlatulon

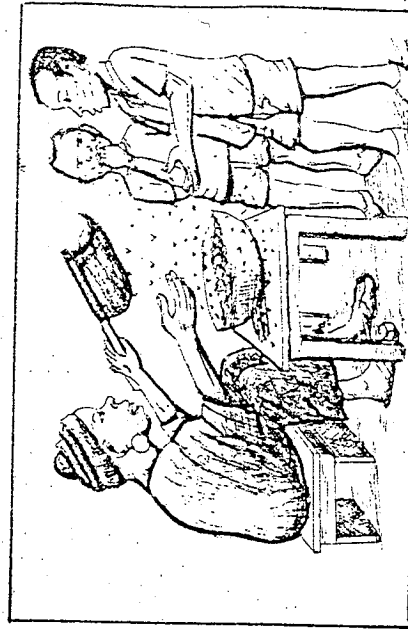
A'ye danew miiri k'u ben ni kati: nu sow ye bijew kuntilenna fe

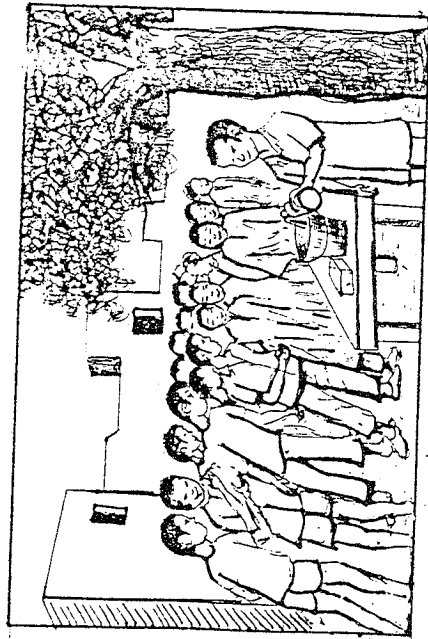
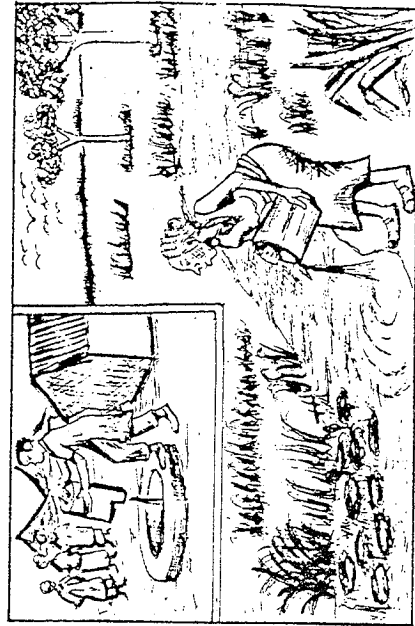
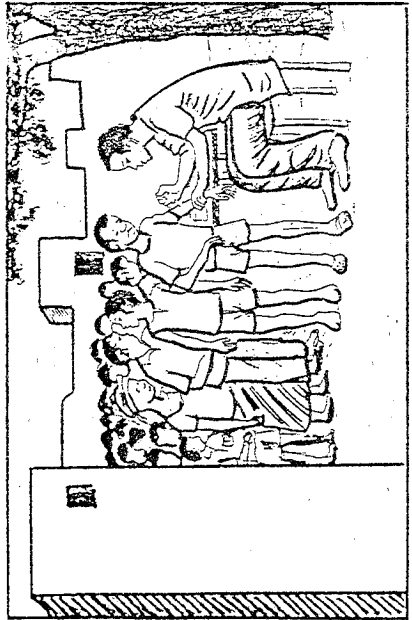
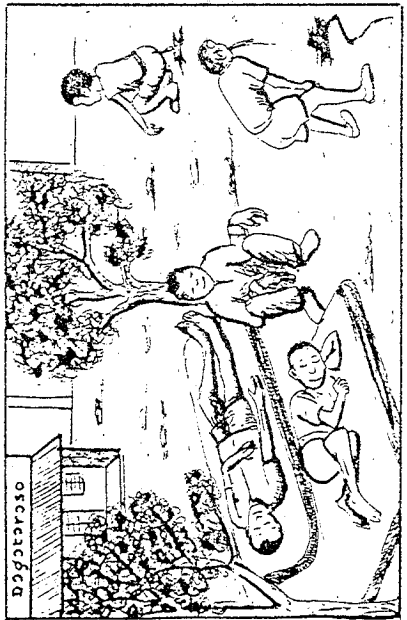
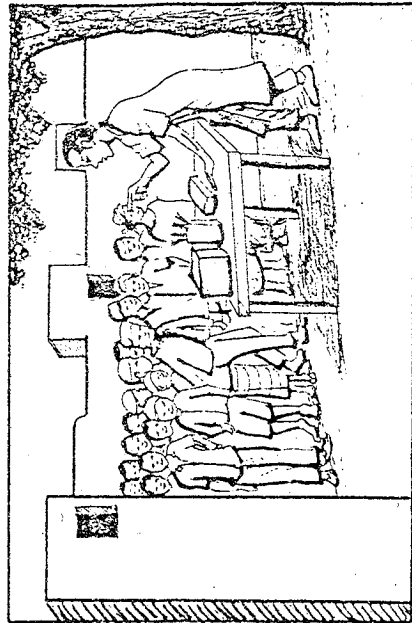
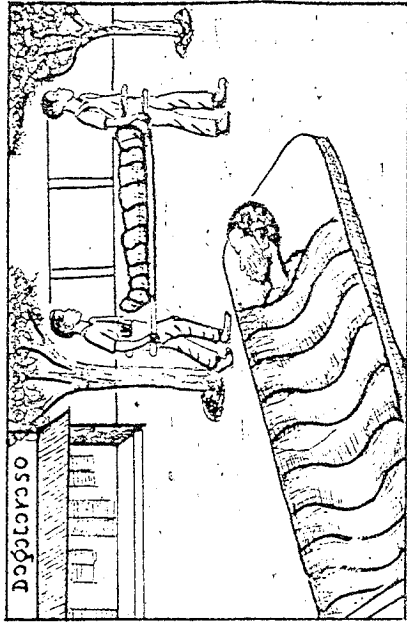
1. Kungo masakε don.
2. A ku ka jan, a bilennen don, si t'a bobara la, a be yelεkow ke.
3. Motεrimafen don, sen naani b'a la a be boli mogo fe.
4. jininkalidape don.
5. Jimafen don, a je ka je.
6. Kaman b'a la, a be pan.

Jaabiw :

1. waraba	5. naru
2. tubunin	3. mbilli
4. min	6. kama

Baara kebagaw

Sebenbagaw :

1 Mariyamu	Gindo	Dumanzana "C", Bamako
2 Adama	Tarawele	Banankoronin, Segou
3 Burehima	Fofana	Kalan jepinini jemogoso, Bko
4 Lamini	Danbele	Kalan jepinini jemogoso, Bko
5 Sidi	Jabate	Banzana, Kayi
6 Fajala	Kamisoko	Balikukalan jemogoso, Bko
7 Koninba	Danbele	Kalan jepinini jemogoso, Bko
8 Alihasani	Ba	Bamako III
9 Usumani	Jakite	Mara kalanko jemogoso, Segou
10 Mamadu	Jakate	Kalan jepinini jemogoso, Bko
11 Amara	Sise	Bko Faaba kalanko jemogoso
12 Mahamadu	Jakite	Darisalamu, Bamako IV
13 Musa	Sise	Bolibana A, Bamako
14 Salifu	Sogoba	Fijama, Kulukoro
15 Jibirili	Jara	Kalan kunfolo jemogoso, Bko
16 Sanusi	Songomo	Mara kalanko jemogoso, Segou
17 Fanta	Fofana	Jamakoro, Bamako VII
18 Jelimakan	Jabate	Balikukalan jemogoso, Bko
19 Oroberi	Sise	Ncila, kulukoro
20 Aminata	Si	"Santiri komeresiyali" Segou I
21 Baba	Jakite	Kalan jepinini jemogoso, Bko
22 Umu	Jara	Balikukalan jemogoso, Bko
23 Mariyamu	Aka	Bamako IV

24 Yala	Jara	Balikukalan jemogoso, Bko
25 Alasani	Bagayoko	Bamako IV
26 Koninba	Sanogo	Jikoronin "C", Bamako
27 Cemoko	Kone	Sogobugu, Sikaso
28 Musa T.	Tarawele	Same, kayi
29 Sira	Tanbura	Balikukalan jemogoso, Bko
30 Mariyamu	Tarawele	Balikukalan jemogoso, Bko

Jadilannaw :

1 Seyidu	Togola	Kalan jepinini jemogoso, Bko
2 Sayibu D.	Sise	Mara kalanko jemogoso, Kulukoro
3 Sekina	Kante	Kalan jepinini jemogoso, Bko
4 Abudulayi	Keyita	Kalan jepinini jemogoso, Bko
5 Felikisi	Jopu	Jonon
6 Baba	Kasoge	Jonon
7 Bubakari Ali	Mayiga	Kolokani